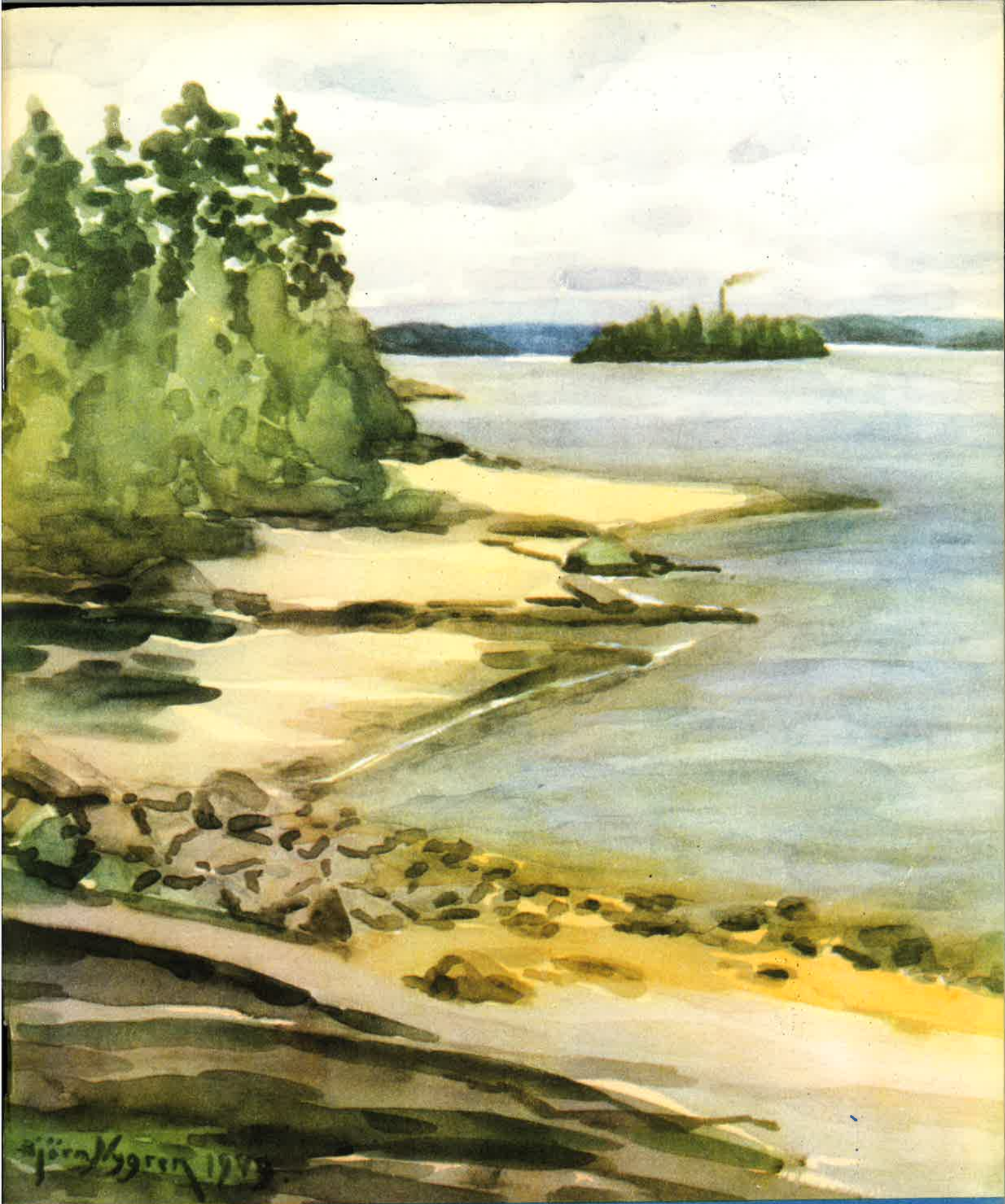

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN JULKAISU

N:o 3 - 1950.

Kymmenes vuosikerta.

LAURI POHJANPÄÄ:

Juhannusyö

Illan purppuraa
tyynnä kuvastaa
vetten hiilavana himertävä peili.
Nuoreen vihantaan
herätti jo maan
päivän runsaudensarvi, pilven leili.

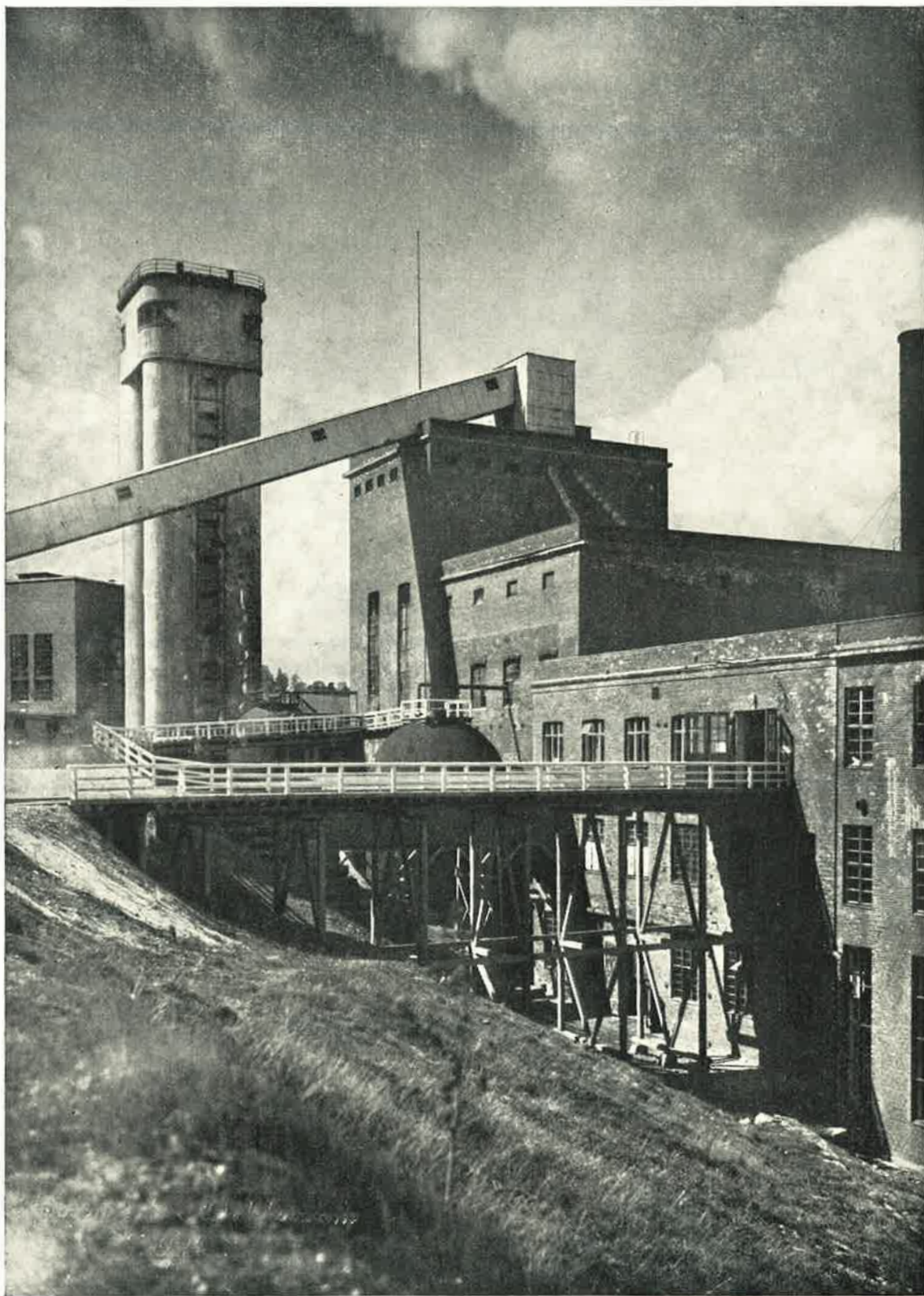
Päilyy salmensuu.
Koivu uneksuu
nuorta, neitseellistä untaan, hiljaa huojuin.
Pilvet puuntavat.
Rannat kuultavat.
Tuutulauluansa laulaa kaisla nuojuin.

Sävel heläjää.
Kaiku soimaan jää.
Ruskon kullassa ui vene yli lahden.
Maa kuin hiljenee,
taivas korkeenee
eessä onnellisen ihmislapsen kahden.

Sydänsuven yö!
Jostain leikkivyö
nousee, hulmuu, loistain kaukaisiin kyliin,
niinkuin sielu maan
kohois kaipuussaan
kohotetuin käsin avaruuden syliin.

Ruskot riutui jo.
Sävel hiutui jo.
On vain valkeutta, kirkkautta pelkkää!
Äänettömyyden
kielet heltyen
yli hiljenevään vetten, maitten helkkää.

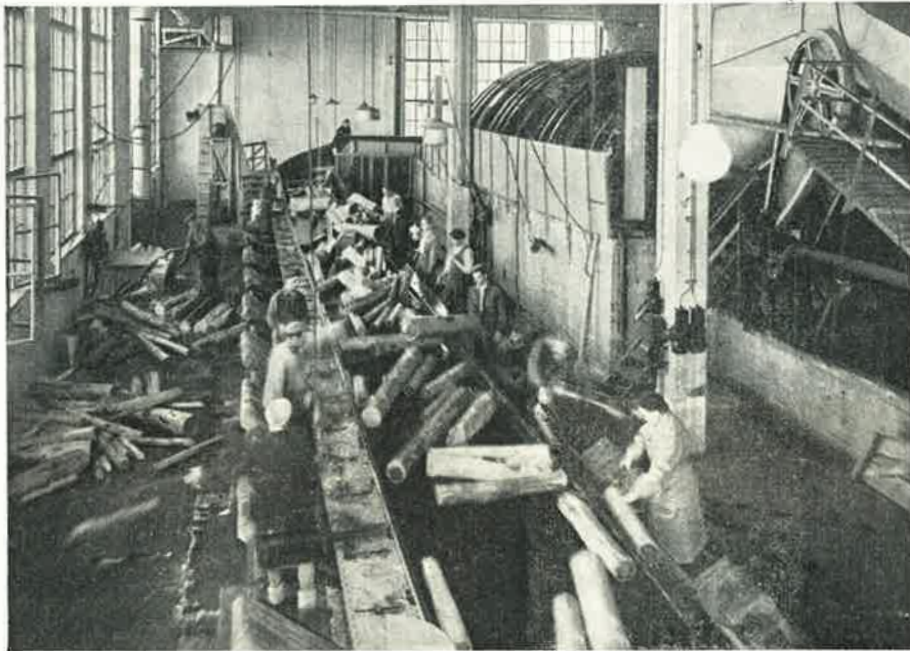

Kymin Selluloosatehtaan happotornit ja keitto-osasto.

Selluloosan valmistus Kymin Selluloosatehtaalla.

Kirj. ins. P.-G. Michelsson.

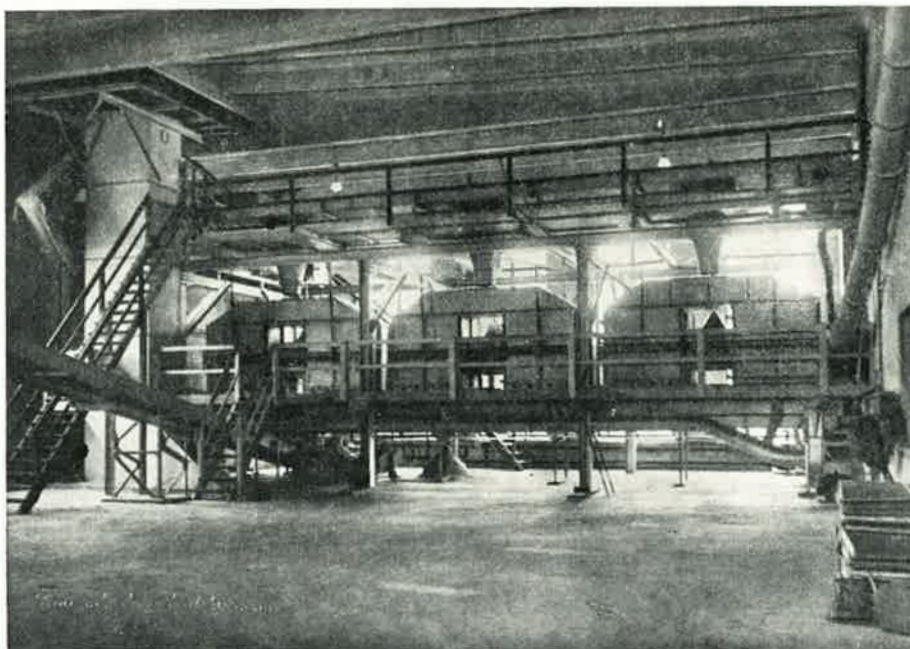
Kuva n:o 1. Kuorimon lajittelupöytä. Taustalla oikealla yksi kuorimarumpu.

Tämän lehden edellisessä numerossa selostettiin, miten puuhiokkeen valmistus tapahtuu Voikaan puuhiomolla. Tällä kertaa tulen lukijain kanssa suorittamaan kiertokäynnin Kymin Selluloosatehtaalla tutustuaksemme pääpiirteittäin valkaistun sulfiittiselluloosan eri valmistusvaiheisiin. Ennenkuin aloitamme kiertokäyntimme, niin kerron hieman yleistä selluloosasta.

Luonnonpuu on kokoonpantu selluloosakuuduista, jotka on kiinteästi yhdistetty toisiinsa eräillä lisäaineilla, joista tärkein on n.s. ligniini. Selluloosanvalmistuksessa on tehtävänä kemiallisesti liuottaa pois lisäaineet kuitujen ympäriltä ja puhdistaa kuidut, jotta ne tämän jälkeen voitaisiin käyttää paperin, tekosilkin y.m. raaka-aineena. Tämän saavuttamiseksi voidaan käyttää kahta eri menetelmää, nimittäin n.s. sulfaatti- ja sulfiittimenetelmiä. Edellisessä puulastut keitetään lipeällä ja natriumsulfidilla, jälkimmäisessä happamalla kalsiumbisulfiittiliuoksella, josta menetelmä on saanut

nimensä. Erilaisesta keittotavasta johtuen saadaan näin kaksi ominaisuuksiltaan erilaista massaa, sulfaattiselluloosa ja sulfiittiselluloosa. Tulen tässä rajoittamaan esitykseni jälkimmäisen valmistukseen, koska yhtiömme selluloosatehtaat Kymintehtaalla ja Voikaalla käyttävät sulfiittimenetelmää.

Aloitamme kiertokäyntimme kuorimon luota. Selluloosapuiden hankinnasta ja kuljetuksesta selluloosatehtaan raiteelle on kerrottu aikaisemmin tämän lehden kuluvan vuoden ensimmäisessä numerossa, joten en puutu siihen. Valtaosa selluloosapuista on kuusipuuta; vain pieni määrä haapapuuta käytetään erikoismassojen valmistukseen. Mäntypuu on kokonaan kelpaamaton sulfiittiselluloosan valmistukseen. Tehtaan valmistuskyky on n. 53.000 tonnia valkaistua selluloosaa vuodessa, mikä vastaa n. 340.000 pinokuutiometriä puuta. Keskimäärin kulutetaan siis n. 1.000 pinokuutiometriä puuta vuorokaudessa. Puut puretaan käsin kahdelle ketjukuljettimelle, jotka vievät

Kuva n:o 2. Kuorimon lastuseulat.

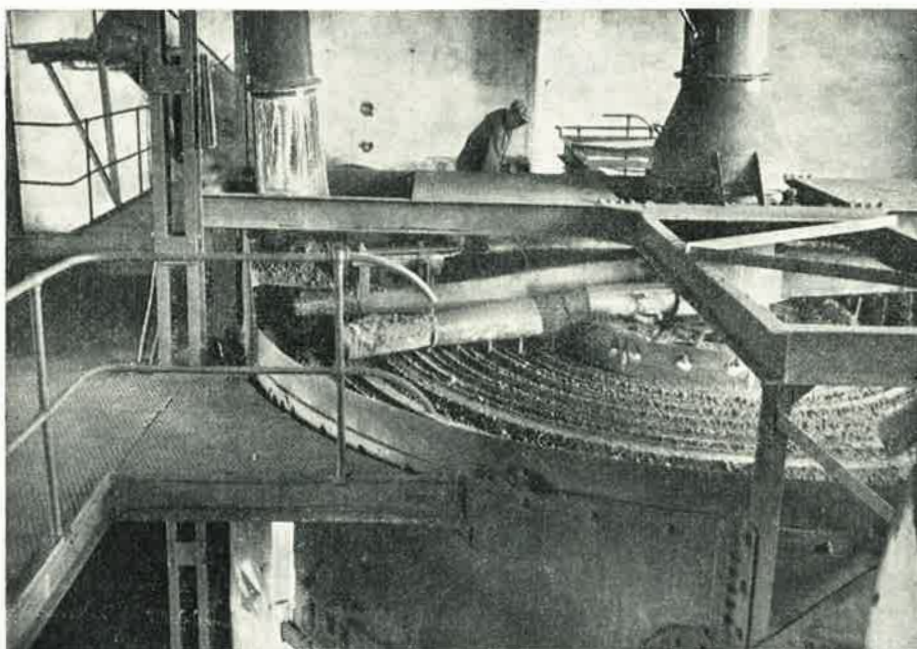
ne kuorimoon. Menemme nyt sinne ja huomaamme, että puut siirtyvät kumihihnojen ja ketjukuljettimien avulla kolmeen kuorimarumpuun. Ne toimivat saman periaatteen mukaisesti kuin Voikaan puuhiomon rummut, mutta ovat isompia, läpimitaltaan 6 metriä, ja ovat toista mallia kuin edellämainitut. Rummusta tultuaan puut siirtyvät hitaasti eteenpäin leveällä kumihihnalla, jonka ääressä työskentelee joukko jälkivuolijoita. Nämä pudottavat puhtaaksi kuoritut puut lajittelupöydän alla olevalle kumihihnalle, joka vie ne hakkuun. Samalla he poistavat "nutikat" ja muut kelpaamattomat puut sekä puhdistavat pienillä käsinhoidettavilla kuorimakoneilla pienet kuoripilkut puiden pinnasta. Ne puut, jotka eivät ole kuorimarummussa puhdistuneet tarpeeksi, kiertävät takaisin rumpuun.

Lähellä jälkikuorimopöytää näemme miehen, joka hoitaa sähkökatkaisijoita. Hänen tehtävänä on huolehtia kuljettimista niin, ettei ruuhkautumisia synny missään vaiheessa ja että tasainen määrä puita syötetään hakkuun.

Puhtaat puut joutuvat kumihihnasta ketjukuljettimelle, joka vie ne hakun syöttösuppiin. Hakkuja on kaksi, joista toinen on käytössä, toinen reservissä. Ne on varustettu 3 m läpimittaisella teräpyörällä, jossa on neljä leikkuuterää. Nämä leikkaavat nopeasti isonkin puun lastuiksi, joiden keskimääräinen pi-

tuus on noin 25 mm. Hakku, joka samanaikaisesti siipipyörien avulla toimii suurena puhaltimena, puhalttaa lastut lastunmurskaajaan, jossa ylimittaiset lastunkimpaleet rikotaan. Tämän jälkeen ne nousevat kauhaelevaattorin avulla kerrosta ylemmäksi, jossa niiden seulonta tapahtuu. Ennenkuin siirrymme seulahuoneeseen, vilkaisemme hieman kuorien käsittelyä ja näemme, että ne veden kuljettamina juoksevat rummuista pyörivään veden-eroittajaan, josta ne kumihihnalla siirtyvät kuoripuristimeen. Tämä poistaa kuorista niin paljon vettä, että ne voidaan polttaa höyryasemalla.

Siirrymmekin nyt seulahuoneeseen, jossa kolme n.s. Miagseulaa seuloo lastuissa olevan hienon pölyn ja sahajauhon pois. Seulat, jotka nähdään kuvassa n:o 2, ovat ravistusseuloja, jotka ovat sähkömoottorin ja epäkeskon avulla nopeassa heilumisliikkeessä. Lastut ravistetaan seulaverkkojen päällä ja hienot sahajauhohot menevät verkon läpi ja poistetaan puhaltimen avulla. Ne kerätään kapearaiteiseen vaunuun ja poltetaan höyryasemalla. Kelpaavat lastut kerätään kumihihnalle. Kun seuraamme lastujen kulkua n.s. "lastutunnelissa", jossa kumihihna vie ne ylös keittämön yläkerrassa oleviin lastusäiliöihin, huomaamme, että lastut siirrettävän suppilon avulla "lastutunnelin" päässä voidaan jakaa eri putkiin,

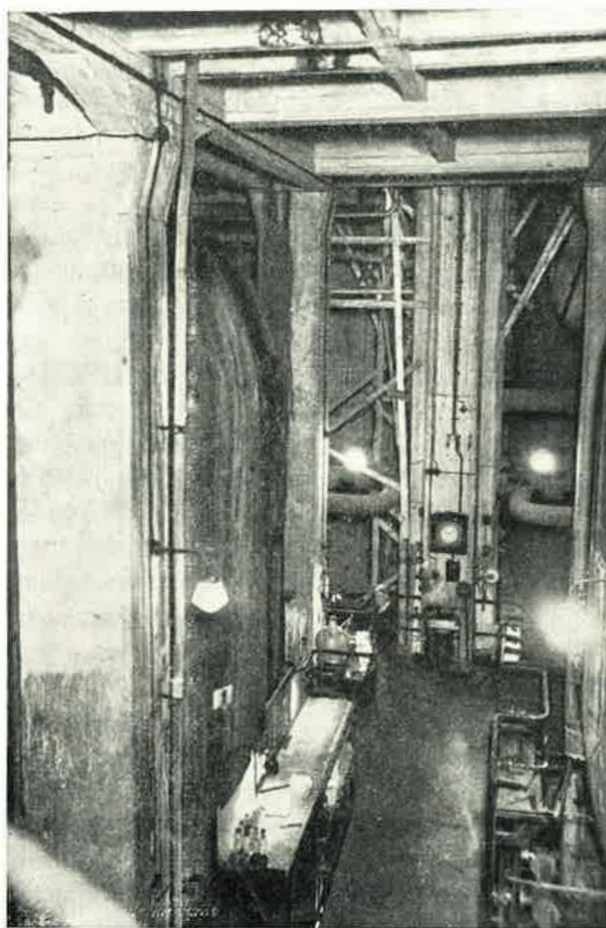

Kuva n:o 3. Kiisu-uunin yläosa.

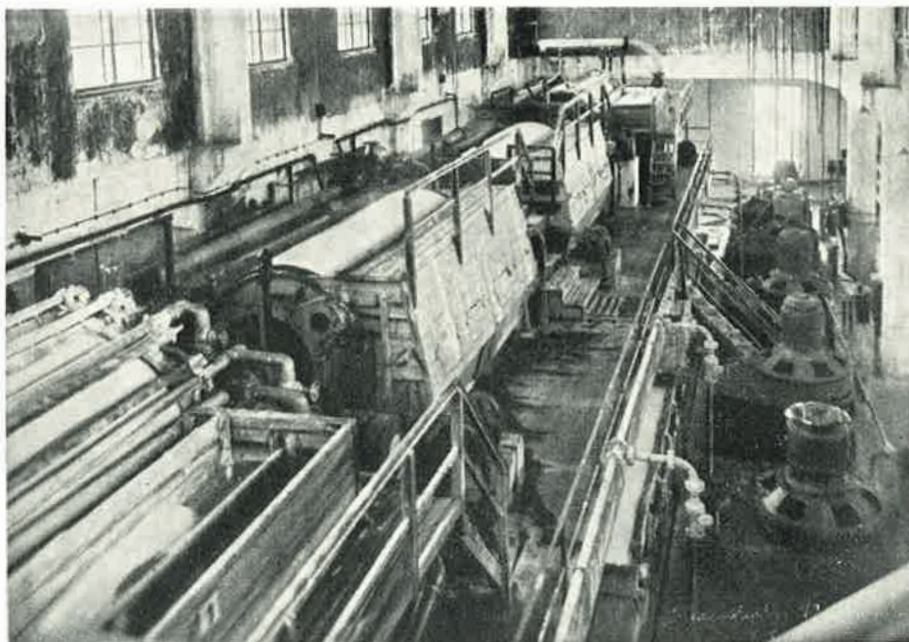
jotka kukin vievät omaan lastusäiliöönsä. Jokaisen keittimen yläpuolella on nimittäin supilonmuotoinen varastotila lastuja varten, lastusäiliö. Kuhunkin lastusäiliöön mahtuu lastuja suunnilleen yhtä keittoa varten.

Jätämme vähäksi aikaa lastut odottamaan lastusäiliössä ja siirrymme kiisunpolttimeen ja happo-osastolle seuraamaan keittohapon valmistusta. Kiisuosaston ulkopuolella näemme miehen, joka mättää lapiolla kiisua rautatievaunusta nostokonttiin, joka nostaa kiisun rakennuksen yläkertaan. Rikkikiisu eli rikkirikaste on hienojakoinen malmi, joka saadaan Outokummun kaivokselta rautateitse. Se sisältää noin puoleksi rikkiä ja toinen puoli on siinä rautaa.

Menemme nyt sisään kiisunpolttimorakennukseen ja näemme kaksi Lurgikiisu-uunia. Ne ovat läpimitaltaan n. 6 m ja kummassakin on 9 muurattua välipohjaa eli arinaa. Keskelä uunia pyörii ilmalla jäähdytetty akseli, joka pyörittää kahta sekoittajavartta jokaisella arinalla. Kiisu syötetään automaattisesti ylimmälle n.s. kuivausarinalle ja siirtyy vähitellen sekoittajavarsiin kiinnitettyjen, vinosti asetettujen hampaiden avulla uunin keskiöön, jossa se putoaa seuraavalle arinalle. Siellä se kulkee taas ulospäin kohti uunin kehää ja näin se siis kulkee uunin läpi arinasta toiseen, vuoroin sisäänpäin, vuoroin ulospäin. Joutuessaan

Kuva n:o 4. Keitto-osasto. Keittimet kuvassa sivuilla.

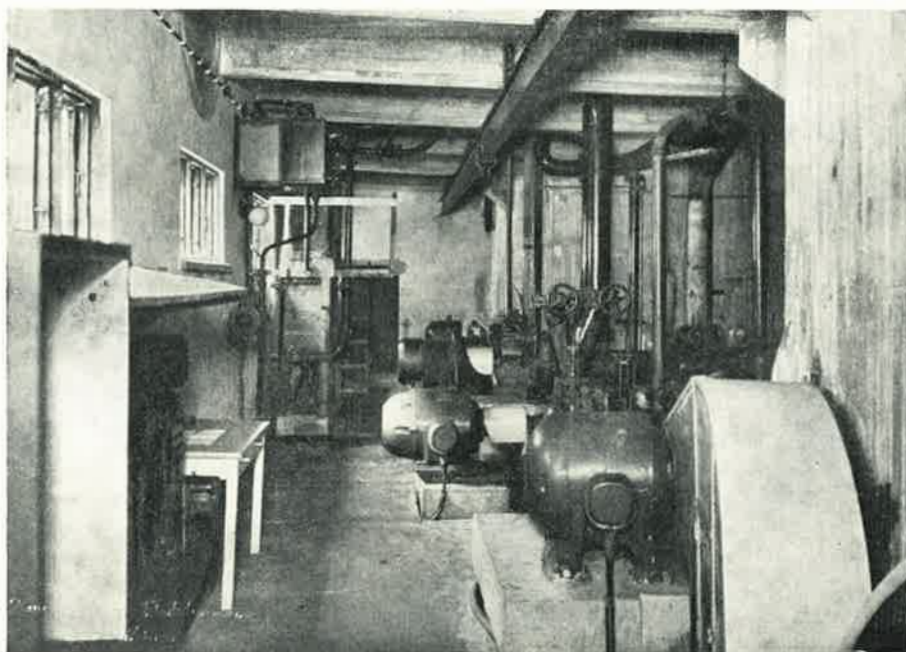
Kuva n:o 5. Imusuodattimia valkaisuosastolla. Oikealla hypokloriittivalkaisu-
tornien sekoittajamoottorit.

kuumaan uuniin kiisu syttyy palamaan ja muuttuu vähitellen kiisuntuhkaksi, jota uunin alapäästä syötetään ketjukuljettimeen ja sillä jäähdetyssä säiliöön. Sieltä se voidaan laskea rautatievaununn. Palaessaan kiisu synnyttää pistävänhajuista rikkidioksiidikaasua, jota ensin pestään ja jäähdytetään n.s. pesutornissa vesisuihkun avulla. Kummallakin uunilla on oma pesutorninsa. Pesutornien jälkeen uunien kaasut yhdistetään ja jäähdytetään edelleen lyijystä valmistetussa pintajäädyttäjässä. Sitten näemme, miten kaasut johdetaan n.s. sähköpuhdistajiin, joissa se korkeajännitteisen tasavirran avulla edelleen puhdistuu. Uunien vedosta ja kaasujen imusta koko järjestelmän läpi huolehtii säädettävä puhallin, joka myös painaa kaasun edelleen happotorneihin.

Lähdemme kiisuosastolta ja näemme radan varrella ison kasan kalkkikiveä. Sekin on eräs tärkeä sulfiittitehtaan raaka-aine. Saavumme happotornien juurelle. Nämä happotornit ovat kaikille sulfiittiseluloosatehtaille leimaa-antavia, ja niistä voi heti tietää, että edessä on sulfiittitehdas. Happotorneissa tapahtuu n.s. raakahapon valmistus. Ne ovat 40 metriä korkeat ja täytetyt kalkkikivellä. Tornin yläpäässä ruiskutetaan kalkkikivikerroksen päälle vettä, joka valuu kiviä myöten tornin alaosaan. Kiisuosastolta tuleva rikkidioksiidikaasu pu-

halletaan tornin alosaan, ja se nousee tornissa vettä vastaan. Tällöin yhtyvät rikkidioksiidi, kalkkikivi ja vesi kemiallisesti ja muodostavat kalsiumbisulfiittiliuosta, joka kerätään säiliöihin happotornin alaosasta. Tämä n.s. raakahappo on vielä vahvistettava keitto-osastolta tulevilla rikkidioksiidikaasuilla, jolloin syntyy n.s. keittohappoa, jolla sitten puulastut keitetään selluloosaksi. Keittohapon valmistus tapahtuu happo-osastolla, joka, kuten huomaamme, on juuri uudistuksen alaisena. Keitto-osastolta tulevat talteenotto kaasut johdetaan imureihin, n.s. injektoreihin, joilla kaasut imeytetään happoon. N.k. Rosenbladlämmönvaihtajien avulla voidaan lisäksi ottaa kuumien kaasujen lämpö talteen ja lämmittää happoa. Sitten pumpataan happo keittohapon varastosäiliöihin, jotka ovat keitto-osaston ulkopuolella.

Palaamme takaisin keitto-osastolle. Siellä on kuusi keitintä, joista kaksi tilavuudeltaan 300 m³, kaksi 200 m³ ja kaksi 160 m³. Ne ovat silinterin muotoisia, mutta ylä- ja alapää on kartionmuotoinen. Yläpäästä johdetaan lastut keittimeen, alapäästä lasketaan valmis massa putken kautta massakuoppaan. Sisäpinta on vuorattu haponkestävillä tiileillä, sillä muuten keittohappo nopeasti syövyttäisi kattilalevyä. Lisäksi ne on varustettu kiertolaitteilla, joilla

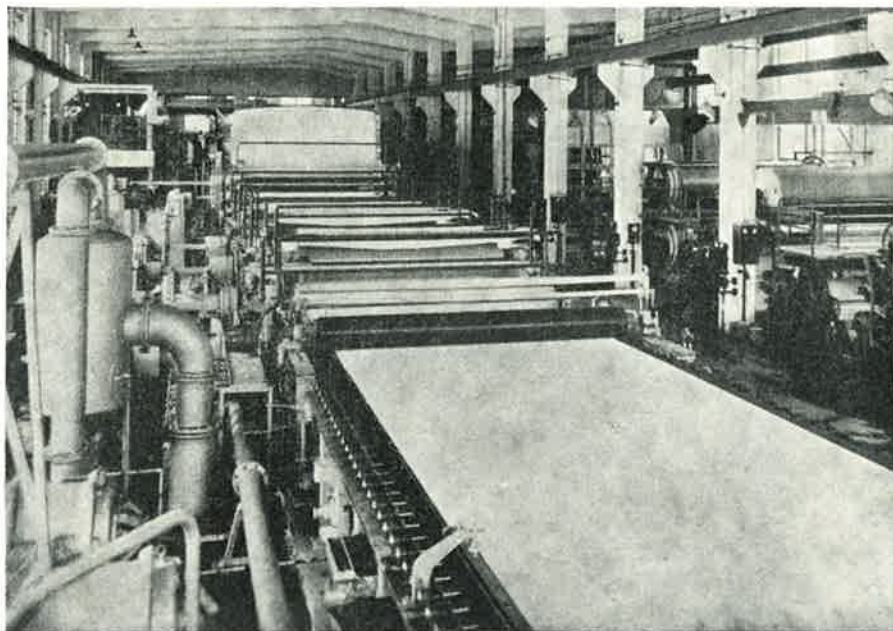
Kuva n:o 6. Valkaistun massan varastosäiliöiden pumppuhuone. Keskellä kuivaukskoneille ja paperitehtaalle pumppuavat pumput.

happo kierrätetään kattilassa ja lämmitetään höyryn avulla lämmönvaihtajassa. Keitin täytetään lastuilla käyttämällä n.s. Svensson'in täyttöaparaattia, joka korkeapaineisen höyryn avulla puhalttaa lastut keittimeen. Kun keitin on täynnä lastuja, suljetaan yläkansi tiiviisti, keitin täytetään keittohapolla ja keitto alkaa. Keittoneite lämmitetään höyryllä 130—135°: seen, jolloin paine keittimessä nousee 8:aan ilmakehään. Keittoaika on n. 8—12 tuntia, riippuen massan laadusta. Kun keitto on valmis, lasketaan paine kattilasta puhaltamalla keittimen kaasut happo-osaston talteenotto-laitteisiin. Jäteliemi pumpataan spriitehtaalle, ja massa johdetaan massakuoppaan. Kun keitin on tyhjä, seuraa taas samat vaiheet uudestaan.

Seuraamme massan kulkua massakuopille ja sieltä edelleen sihtiosastolle. Massakuoppia on neljä, joista jokainen on varustettu sekoittajilla ja siiviläpohjalla. Massakuopissa massasta pestään kaikki jäteliemi pois vedellä. Pesu kestää n. neljä tuntia. Sitten massa pumpataan suureen massasäiliöön, johon mahtuu 1000 m³ massaa. Sieltä se pumpataan ylös kahdelle Kamyr-oksaneroittajalle. Nämä eroittavat sulamatta jääneet oksat massasta. Oksat kulkevat putkessa oksaosastolle, jossa ne kerätään kolmeen säiliöön. Näistä oksamassa kuormataan

kapearaiteiseen vaunuun ja kuljetetaan Voikaan Selluloosatehtaalle, jossa ne jauhetaan oksamassaksi. — Hyvä massa kulkeutuu sihtiosastolle, jossa osa lajitellaan kahdella n.s. Biffarilajittelijalla ja osa n.s. tasosihdeillä. Lajittelun jälkeen on massa vahvasti laimennettu ja sakeutetaan sen vuoksi neljällä vedeneroittajalla, jotka sijaitsevat valkaisuosastolla. Vedeneroittajista massa joutuu valkaisuosaston varastosäiliöön.

Tulemme nyt valkaisuosastolle, jossa tähän asti hieman ruskeahko massa muutetaan hohdavan valkoiseksi. Massa valkaistaan kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe on n.s. kloorausvaihe. Massa johdetaan sekoittajalla varustettuun torniin ja siihen johdetaan kloorikaasua, joka yhtyy massaun. Sen jälkeen massa pestään kahdella Wolf-imusuotimella ja joutuu seuraavaan vaiheeseen, neutraloimisvaiheeseen. Tässä vaiheessa, joka tapahtuu samanlaisissa torneissa kuin kloorausvaihe, massa johdetaan kalkkimaitoa, joka neutraloi kloorausvaiheesta tulevan happaman massan. Sitten seuraa taas pesu kahdella Wolf-imusuotimella. Massa joutuu nyt kierrukka- ja hihnakuljettimen avulla seitsemään sakeamassatorniin, joissa kolmas vaihe, n.s. hypokloriittivalkaisuvaihe tapahtuu. Torniin lasketaan massan lisäksi valkaisuliuosta, hypokloriittia, jol-

Kuva n:o 7. Kuivauskonesali. Keskellä Mintonkone, oikealla puhallinkuivaaja.

Kuva n:o 8. Selluloosavarasto. Haarukkasilrtovaunu työssä.

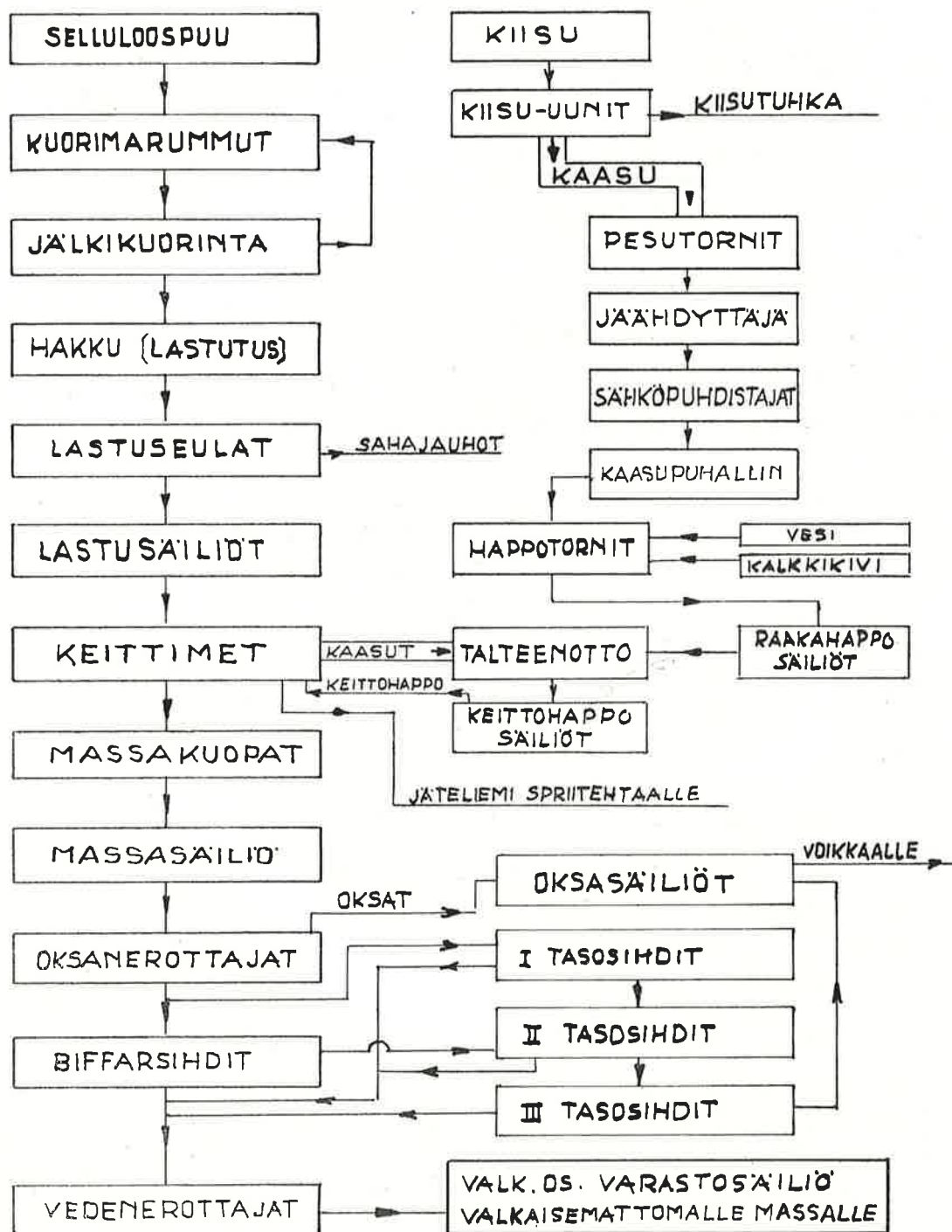
loin massa valkenee n. 3 tunnissa täysin valkoiseksi. Tornista valmiiksi valkaistu massa johdetaan tornien alla olevaan isoon massasäiliöön, josta se joutuu kahteen pesuvaiheeseen, mikä tapahtuu Wolf-imusuotimella. Nyt on massa valmis viimeistä lajittelua varten ja pumpataan valkaistun massan sihtiosastolle.

Siellä näemme rinnakkain kymmenen taso-sihtiriviä, joiden läpi massa johdetaan. Hyvä massa läpäisee sihtilevyjen hienot rakokset ja kerätään ränneillä pääränniin, joka vie kolmelle vedeneroittajalle. Se pieni osa massasta, joka ei ole läpäissyt sihtilevyjen rakoja, pumpataan valkaisemattoman massan sihtiosastolle ja tekee kierroksen uudestaan. Valkaistun massan vedeneroittajista massa pumpataan kahteen varastosäiliöön, joihin kumpaankin mahtuu 1000 m³.

Edellä mainittujen varastosäiliöiden juurella on pumppuhuone, johon nyt suuntaamme kukumme. Siellä näemme kummankin säiliön sekoittajamoottorit ja kaksi massapumppua, joista toinen pumppaa massaa Kymin Paperitehtaalalle, toinen selluloosatehtaan kuivauskoneille. Suuri osa tehtaan tuotannosta kulutetaan omissa paperitehtaissa, loput kuivataan vientiä varten.

Astumme sisään kuivauskonesaliin, jossa on kaksi kuivauskonetta. Toinen on n.s. Minton-vakuumikuivauskone, toinen n.s. puhallinkui-

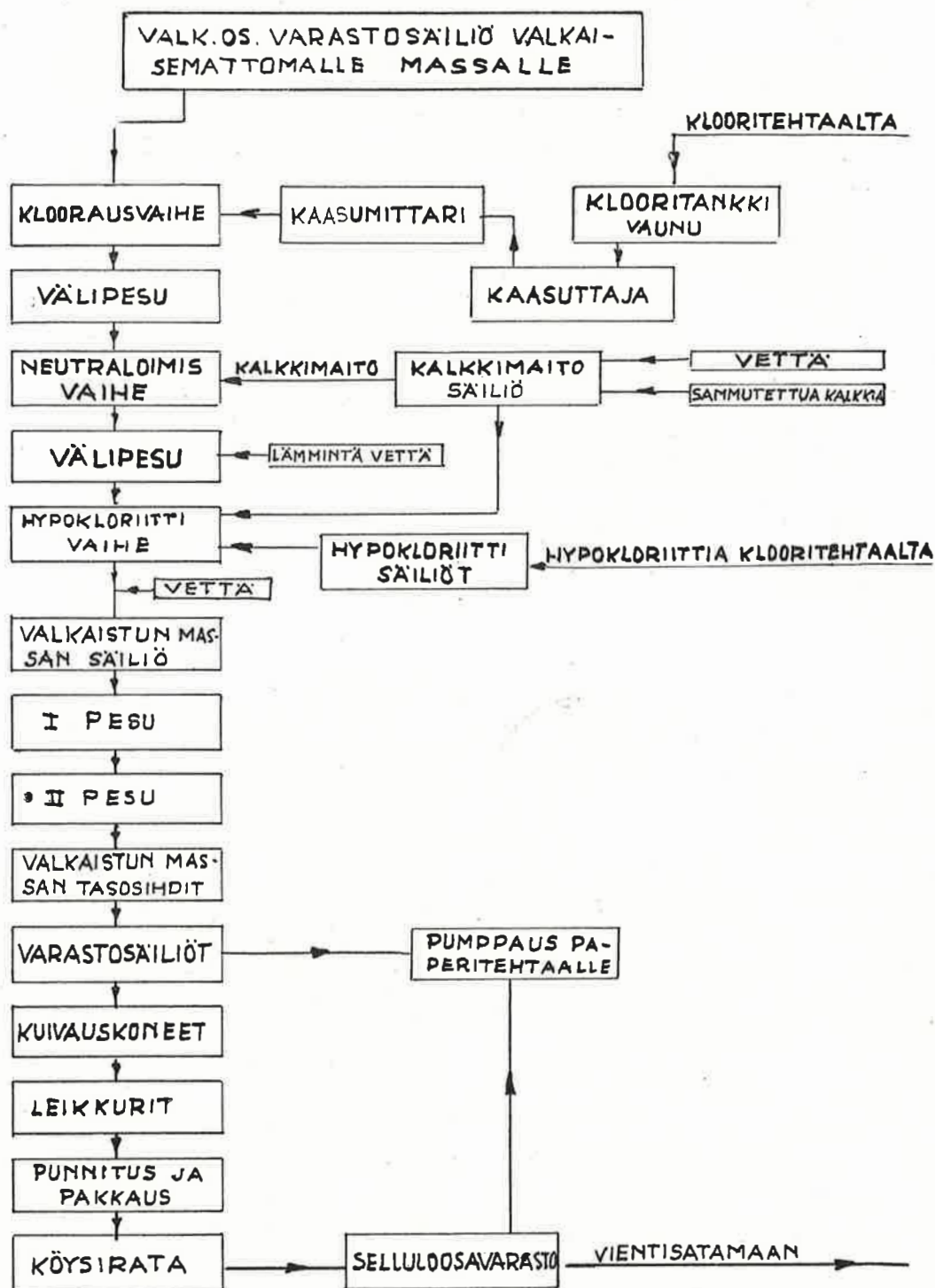
KAAVIOKUVA KYMIN SELLULOOSATEHTAAN MASSANVALMISTUKSESTA VALKAISUOSASTOLLE SAAKKA

vaaja. Koneen alkupää, märkää, on suunnitteen samanlainen kummassakin koneessa ja on perusominaisuudeltaan samanlainen kuin paperikoneessa. Koneiden leveys on 4 metriä. Määrässä päässä on viiraosa (metallikangas, joka

siivilöi pois veden) ja kolme märkäpuristinta. Kuivat päät, joissa käytetään lämpöä veden haihduttamiseen massaradasta, eroavat toisistaan oleellisesti. Mintonkoneessa tapahtuu kuivaaminen siten, että massarata johdetaan

KAAVIOKUVA KYMIN SELLULOOSATEHTAAN VALKAISU-
OSASTOSTA JA VALKAISTUN MASSAN KÄSITTELYSTÄ

kaappiin, jossa se kulkee 32:n höyryllä lämmitettävän kuivaussilinterin läpi, aivan kuten paperikoneessa. Koko kaappi pidetään ilmatyhjiössä voimakkaan tyhjiöpumpun avulla. Täten tapahtuu kuivaaminen alemmassa läm-

pötilassa ja tehokkaammin. Puhallinkoneessa massarata kulkee edestakaisin kaapin päästä toiseen päähän telakuljettimien siirtämänä ja massa kuivataan kuumalla ilmalla, jota höyrypatterit lämmittävät. Voimakkaat puhalti-

Tapaturmatilanne parantunut huomattavasti

kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.

Tarkasteltaessa seuraavalla sivulla olevaa tapaturmatilastoa tammi—maaliskuulta vuosina 1946—50 voidaan panna merkille, että tilanne on kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä sekä tapaturmien että menetettyjen työpäivien lukumäärään nähden huomattavasti parantunut edellisiin vuosiin verrattuna. Mitä tapaturmien laatuun tulee, niin voidaan mainita, ettei vaikeita tapauksia ole sattunut, koneelliset tapaturmat ovat jatkuvasti pysyneet vähälukuisina ja työmatkatapaturmat ovat edelliseen talveen verrattuna vähentyneet. Vaikka tilanne yleensä osoittaa parantumista, on henkilökohtaisten tapaturmien lukumäärä edelleenkin liian suuri. Näihin ihmisestä itsestään aiheutuviin onnettomuuksiin olisi sen vuoksi kiinnitettävä erikoista huomiota. Tässä tarkoituksessa tullaankin laitoksillamme ensi syksynä järjestämään työturvallisuusviikko, jolloin opetuksen aiheina ovat juuri henkilökohtaiset tapaturmat ja niiden torjuminen. Jotta lukijoil-

lamme olisi jo ennakolta tilaisuus perehtyä tähän ensiarvoisen tärkeään kysymykseen, julkaisemme seuraavassa Ammattilääketieteellisen tutkimuslaitoksen johtajan, tohtori Leo Noron tätä asiaa käsittelevän kirjoituksen, jonka olemme lainanneet Terveystieteiden osastolta.

75 % työtapaturmista johtuu ihmisestä itsestään!

Tämä on totuus, johon nykyaikaisen tapaturmantorjuntatyön tulee suureksi osaksi perustua. Kokemukset osoittavat, että varustamalla työkonet ja työpaikat mahdollisimman hyvin teknillisin suojalaittein, tapaturmatiheyttä voidaan vähentää korkeintaan 10 %:lla. Jos tapaturmat halutaan vähentää vielä pienempään määrään, on käytävä käsiksi "ihmiskäyttäytymiseen".

Sveitsiläinen tutkija Silberer jakaa tapaturmien syyt kolmeen ryhmään: 1. luonnonilmiöistä ja sattumasta, 2. ihmisessä olevista vajavaisuuksista ja 3. puuttavista suojelutoimenpiteistä työpaikalla johtuviin.

Työntekijä löytää itseään lähinnä olevan ryhmän luettelossa toisena. Tätä ryhmää Silberer analysoi edelleen seuraavasti:

met pitävät ilmanvaihtoa käynnissä kaapissa. Poistoilman lämpö otetaan talteen lämmöntalteenottolaitteessa. — Mintonkone on rakennettu v. 1934 ja se oli ensimmäinen laatuaan Euroopassa. Nytemmin on Suomessa toinenkin Mintonkone, nimittäin Kaukopään tehtaalla. Kymin Selluloosatehtaan Mintonkone pystyy kuivaamaan 140 tonnia ilmakuivaa selluloosaa vuorokaudessa. Puhallinkoneen tuotantokyky on vain puolet siitä, vähän yli 70 tonnia vuorokaudessa. Se on rakennettu v. 1937.

Kuivauskoneiden jälkeen joutuu kuiva massa leikkauskoneeseen, jossa se leikataan arkeiksi. Leikkurit latovat itse arkit suoriin pinoihin, jotka vaunuilla työnnetään vaa'alle punnittaviksi, ja sitten kolmeen hydraaliseen paalauspuristimeen, joissa ne pakataan palleiksi. Paalit sidotaan rautalangoilla, leimataan tavaramerkillä ja juoksevalla numerolla ja joutuvat sen jälkeen täysautomaattisen köysiradan kuljettamina selluloosavarastoon.

Käymme lopuksi selluloosavarastossa, jossa köysirata automaattisesti kaataa paalin laskutuoliin, joka laskee paalin halutulle korkeudelle ja kaataa sen paalinvastaanottajan karrille. Tämä vie sen paikoilleen paalikasan päälle. Lastauksen helpottamiseksi asetetaan joka neljännen kerroksen väliin puukehyksiä, jotta varastossa olevat uudenaikaiset haarukkasiirtovaunut voivat toimia paremmin. Kuvassa n:o 8 näemme tällaisen haarukkasiirtovaunun työssä. Vientimassa joutuu sitten varastosta rautateitse vientisatamaan ja laivataan kuljettavaksi asianomaisen ostajan luo.

Nyt olemmekin suorittaneet kiertokäyntimme loppuun ja nähneet, miten "vihreä kultamme", puu, monimutkaisen käsittelyn jälkeen muuttuu arvokkaaksi paperin raaka-aineeksi, valkaistuksi sulfiittiselluloosaksi. Esi-tyksen havainnollistuttamiseksi liittyy tähän kirjoitukseen vielä kaksi kaaviokuva, joista selluloosanvalmistuksen eri vaiheet käyvät selville.

Vertaileva tapaturmatilasto.

Tammi-helmi-maaliskuu v. 1946-1950

Työosastot	1946		1947		1948		1949		1950	
	satt. tap.	men. työp.	satt. tap.	men. työp.	satt. tap.	men. työp.	satt. tap.	men. työp.	satt. tap.	men. työp.
Kymintehdas—Kuusankoski:										
Ky. Paperitehdas	12	134	7	68	2	43	6	47	11	130
Ky. Puuhiomo	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—
Kuu. Paperitehdas	5	84	4	72	3	30	2	48	3	159
Ky. Selluloosatehdas	6	96	7	63	6	70	8	181	13	250
Spriitehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Klooritehdas	3	44	5	90	4	46	4	29	1	5
Höyryosasto	2	7	1	9	2	25	1	7	—	—
Korjauspajat	4	33	7	76	4	58	6	106	4	14
Sähköosasto	1	19	2	22	2	35	2	11	1	15
Rakennusosasto	6	62	11	137	16	223	13	129	10	220
Ulkotyöosasto (rait.-os.)	6	115	14	232	7	116	11	279	5	92
Talousosasto	7	190	11	131	5	105	6	431	4	55
Kuu. Saha	1	12	3	78	3	50	4	52	1	54
Yhteensä	53	796	72	978	55	824	63	1320	53	994
Voikka:										
Paperitehdas	4	39	10	185	12	263	8	188	7	142
Puhiomo	4	92	5	149	5	55	3	27	8	68
Selluloosatehdas	5	141	6	154	7	69	9	125	3	91
Höyryosasto	4	123	1	3	6	188	2	29	1	6
Korjauspaja	3	79	2	12	6	91	8	71	4	25
Sähköosasto	2	36	1	14	4	50	—	—	3	23
Ulkotyöosasto (rait.-os.)	11	220	12	211	13	132	6	71	5	71
Rakennusosasto	2	15	3	67	2	9	5	157	4	15
Talousosasto	3	60	4	56	3	79	2	68	1	4
Karbiditehdas	2	21	3	13	7	74	5	54	6	50
Yhteensä	40	826	47	864	65	1010	48	790	42	495
Haukkasuon Tehtaat	10	447	5	137	—	—	4	91	1	21
Verlan Puuhiomo ja Pahvitehdas	—	—	—	—	1	20	—	—	3	21
Maatalousosasto	—	—	—	—	5	80	—	—	3	34
Yhteensä kaikki työosastot	103	2069	124	1979	126	1934	115	2201	102	1565

Ihmisessä piilevät vajavaisuudet voivat johtua:

1. Väärästä mielentilasta ja huonosta kunnosta.
2. Puutteellisesta työn opetuksesta.
3. Puuttuvista taipumuksista omaan työhön.

Toinen ryhmä näistä ehkä voidaan panna yhteiskunnan tilille, joka ei ole pystynyt antamaan hyvää ammattiopetusta tai ohjaamaan asianomaista hänelle soveltuvaan ammattiin, mutta ensimmäinen ja kolmas ryhmä ovat taas väistämättä omaa syytämme. Ja kun analysoimme tapaturman syitä edelleen, havaitsemme, että esim. ensimmäinen edellämmainituista ryhmistä voi johtua lukemattomista eri tekijöistä. Eräs keskeisimpiä niistä on väsymys, joka tavallisesti johtaa huomio- ja

reaktiokyvyn huonontumiseen. Työskentelijä ei enää hallitse liikkeitään. Hän työntää ehkä sormensa aivan liian pitkälle koneen sisään, hän ei jaksa seurata mitä ympärillä tapahtuu eikä varoa vaaraa, hän ei katsele mihin hän astuu tai ei huomaa pitää silmiään auki päänsä päällä uhkaavia vaaroja vastaan.

Velto, väsynyt, hitaasti ympäristölleen reagoiva ihmistyyppi on suurin syy tapaturmiin.

Mutta väsymykseenkin on taas löydettävissä lukuisia syitä. Väsymyksen voi olla täysin fysiologinen ilmiö ja johtua esimerkiksi kunnollisesti suoritetusta työstä. Tällöin se kuitenkin yön levon jälkeen on hävinnyt ja organismi on täysin kunnossa ja valmis

ottamaan vastaan aamulla uuden työpäivän rasitukset.

Mutta se voi olla myös patologista, sairaa aalloista ja johtua tällöin mitä erilaisimmista tekijöistä. Ehkä tärkein niistä on henkinen tai ruumiillinen sairaus. Useimpien sairauksienhan tavallisimpana oireena on juuri väsymys. Se esiintyy eräänä ensimmäisenä oireena sydäntaudeissa, keuhkotaudeissa, verenvähyydessä, monissa hermotauksissa jms. Näiden tautien ehkäisemiseksi tai parantamiseksi tarkoitettu työ on siis tavallaan myös tapaturmantorjuntatyötä.

Tavallisia väsymyksen syitä ovat myös epäedulliset työ- ja kotiolosuhteet.

Työpaikassa väsymysoireen voi aiheuttaa liian kuumaa tai huonosti tuuleentuvaa ilmaa, jossa lisäksi saatetaan olla myrkyllisiä kaasuja, kuten häkää, rikkiveyä, rikkihiiltä, trikloretyleenä, bentsoolia jne. Tämänlaatuiset aineet ovat etupäässä keskushermoston myrkyttäjä ja ne aiheuttavat aivoja vioittaessaan juuri tavallisimpana sairausoireena väsymyksen. Huono valaistus johtaa silmien rasittumiseen ja sen kautta väsymykseen. Voimakas melu vaikuttaa samaan suuntaan, samoin kovin yksitoikkoinen työ. Työ voi myöskin olla tekijälleen henkisesti tai ruumiillisesti ylivoimaista. Tämä tavallisena syynä väsymykseen.

Näitä kaikkia tekijöitä vastaan voidaan taistella teknillisin keinoin, mutta yhtä tärkeätä on työntekijän omakohtainen toiminta. Jos hän ei esim. itse varo työskennellessään hengittämästä turhaan kaasuja ja laiminlyö henkilökohtaisten suojeluvälineiden, kuten naamareiden, suojakäsineiden jms. käytön, ei työnantajan suorittamista teknillisistä parannuksistaakaan ole sanottavaa hyötyä. Usein kuulee syytettävän työpaikan valaistusta silmävaivoista ja väsymyksestä turhaankin, sillä työntekijän silmissä voi olla myöskin vika, joka helposti olisi korjattavissa silmälasilla.

Epäsäännöllinen elämä työn ulkopuolella on omiaan lisäämään väsymystä ja siten mm. työtapaturmia. Alkoholin liiallinen käyttö on nykyisin hyvin tavallista työväestömmekin keskuudessa. Ja krapulan sumentamat aivot ovat erittäin tavallinen syy tapaturmiin.

Kotielämäkään ei ole aina syytön pitkälliseen väsymykseen. Asunto voi olla pieni ja itkevät lapset voivat häiritä tarpeellista lepoa. Huono taloudenpito voi pitää jatkuvasti hermostoa jännityksessä ja huonosti valmistettu ja valikoitu ruoka ei pysty tyydyttämään ruumiin polttoaine-, vitamiini- tai mineraalinetarpeita. Väärille urille joutunut sukupuolielämä voi myöskin aikaansaada monenlaisia häiriöitä, jotka työssä ollessa voivat olla syynä huomiokyvyn alentumiseen.

Terve, hyvin itsensä hoitava ihminen voittaa kuitenkin tavallisesti useimmat näiden ulkoisten olosuhteiden aiheuttamat haitat. Niin ei aina tee jo synnynnäiseltä rakenteeltaan heikko, herkkä tai sairaallinen yksilö, joka on ehkä vielä kaiken lisäksi joutunut henkisille ja ruumiillisille ominaisuuksilleen sopimattomaan työympäristöön.

Tunnelmallinen äitienpäiväjuhla.

*Asteele armas pienoinen,
äitisi ohjaa lastaan;
et voi langeta lintunen,
äitisi ottaa vastiaan.*

(J. H. Erkkö: Nyt ja sitten.)

Kuusankosken tehtaittemme sosiaaliosaston alaisina toimiviin emäntäkerhoihin kuuluvat äidit sekä lastentarhalasten ja lastenseimen lasten äidit oli kutsuttu toukokuun toisena sunnuntaina äitienpäiväjuhlaan Kuusankosken Seuratalon saliin. Kukin äiti sai tervetuliaiseksi orvokkikimpun rintaansa, jonka jälkeen tulija ohjattiin valkokuokoin ja köynnöksiin somistettuun saliin, jossa kauniisti järjestetyillä pöytäryhmillä hohtivat kullankeltaiset rentukka- ja vihreät koivunoksa-asetelmat. Kaunis keväinen ympäristö oli omiaan herkistämään mielen juhlatunnelmaan, ja niinpä tämä parisatapainen äitijoukko liikkuneena kuunteli heille omistettuja ohjelmanumeroita. Aluksi Ammattikoulun torvisoittokunta soitti mestari Alvar Korven johdolla keväisiä säveleitä, joista viimeiseen "Tuuli hiljaa henkäilee" yleisöjoukko täysin rinnoin yhtyi. Sosiaalipäälikkö Ake Launikari toivotti äidit tervetulleiksi juhlaan, puhuen kauniisti äitienpäivän merkityksestä. Alli ja Reino Lampilan esittämät duetot olivat samoin kaunista kuultavaa ja palkittiin runsain suosio-osoituksin. Liikkuttavaa oli katsella sitä hartautta ja iloa, millä lastentarhalapset ja pienet partiotytöt esittivät laululeikkinsä ja muut ohjelmanumeronsa, tahtoen niillä ilahduttaa äitejä tänä heidän merkkipäivänään. Kahvitarjoilusta huolehtivat partiotytöt, jotka täten hekin tahtoivat osoittaa palvelualltiuttaan.

Pääohjelmanumerona oli pastori Pentti Hissan puhe äideille, joka rohkaisevana ja voimaa antavana jäi varmasti läsnäolevien sydämeen.

Tilaisuus päättyi yhteisesti laulettuun suvivirteen. Sekä ohjelman suorittajille, jotka täten saivat tilaisuuden ilahduttaa äitejä, että äideille itselleen muodostui tämä pieni juhla tunnelmalliseksi elämykseksi.

Edelläolevasta on ehkä käynyt selvästi ilmi, että työturvallisuustyö vaatii juuri työntekijöiltä itseltään aktiivista toimintaa, sillä suurin osa työtapaturmista johtuu loppujen lopuksi ihmisestä itsestään.

Henkinen ja ruumiillinen terveydenhoito on siis työturvallisuustyössäkin erittäin tärkeitä perusteita.

Tunnetteko sosiaalista lainsäädäntöä?

Kirj. tuomari Aunis K. K a n t o n e n.

Lehtemme tämän vuoden kahdessa ensimmäisessä numerossa olen pääasiassa selvittänyt niitä kysymyksiä, jotka liittyvät siihen ajanjaksoon, jolloin nuori ihminen valmistautuu astumaan ulos elämään. Tuohonkin jaksoon sisältyisi vielä monta mielenkiintoista aihetta, joista olisi syytä mainita, mutta kun tarkoituksenani on antaa vain yleispiirteinen ja pääasioita koskettava kuva tämän hetken sosiaalisesta lainsäädännöstä, on tuo jakso sivuutettava ja siirryttävä — lupaukseni mukaan — ”aikaihmissen asioihin”.

9. SOTILASVAMMAT.

Siitä, mitenkä sodasta tai sotapalveluksesta aiheutuneet vammat, sairaus tai kuolema korvataan, on meillä viimeisten 10 vuoden aikana annettu joukko säännöksiä, jotka monissa kohdin ovat olleet toisistaan eroavia. Kun kuitenkin korvausperuste — sota tai sotapalvelus — on koko ajan pysynyt samana, ryhdyttiinkin säännöstöä yksinkertaistamaan, ja tuloksena oli toukokuussa 1948 annettu sotilasvammalaki.

Uusi laki laajensi huomattavasti korvauksiin oikeutettujen ryhmää ja aiheutti valtavan anomusten ruuhkan Valtion Tapaturmatoimistossa, jossa anomusten käsittely ja ratkaisu tapahtuu.

Kun n.s. ”vanhojen tapausten”, joilla tarkoitetaan sitä, että vamma, sairaus tai kuolema on tapahtunut ennen toukokuun 29 p:ää 1948, kohdalla korvaushakemusten määräaika päättyi 29. 5. -49 ja heillä ei näinollen ole nyt enää muuta kuin hyvin harvoissa poikkeustapauksissa mahdollisuutta korvausta hakea, en katso olevan syytä siinä enää viipyä, varsinkin kun sellaisella henkilöllä, joka arvelee siihen olevan aihetta, aina on mahdollisuus henkilökohtaisesti kääntyä sosiaaliosaston puoleen. Selostankin tässä vain n.s. ”uusia tapauksia”.

Lain mukaan ovat palveluksesta aiheutuneen ruumiinvamman, sairauden tai kuoleman johdosta oikeutetut saamaan korvausta: 1) ase-

velvolliset, 2) puolustuslaitoksen työssä olevat työvelvolliset.

Kuitenkin on huomattava, että jos asevelvollinen on puolustuslaitoksen palveluksessa vakinaisessa palveluksessa tai tekee puolustuslaitokselle työtä yksityisoikeudellisen työsuhteen perusteella, ei hän ole sotilasvammalain alainen, vaan määrätty hänen korvauksensa asianomaisen tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaan.

Yleensä näiden korvausten hakeminen tapahtuu viran puolesta, eli siten, että hakemuksen panee vireille asianomainen sotilasviranomainen.

Jos kuitenkin sanottu viranomainen on katsonut, ettei vamma tai sairaus ole palveluksen aiheuttama tai että vahingoittunut tai sairastunut on itse tahallaan aiheuttanut korvaustapahtuman, eikä se näinollen katso voivansa panna korvaushakemusta vireille, voi asianomainen sen itse tehdä. Näin on meneteltävä myös siinä tapauksessa, että sairaus on todettu tai ruumiinvammasta taikka sairaudesta aiheutunut työkyvyttömyys alkanut tai kuolema sattunut palvelus- tai työsuhteen päättymisen jälkeen, jolloin viran puolesta luonnollisesti ei hakemusta ole voitu tehdä. Korvauksen hakuaika näissä tapauksissa on 1 vuosi, mikä ensiksimmäisessä tapauksessa laskeaan palvelusajan päättymisestä ja viimeksimmäisessä tapauksessa siitä, kun sairaus todettiin tai työkyvyttömyys alkoi, sekä kuolemantapausten sattuessa kuolinhetkestä.

Ne korvaukset, joita lain mukaan maksetaan, ovat vahingoittuneelle tai sairastuneelle itselleen tulevat: a) sairaanhoito, b) päiväraha, c) elinkorko ja d) täydennyskorko, sekä hänen omaisilleen tulevat: a) huoltoeläke ja b) lisähuoltoeläke sekä kuolinpesälle hautausapu.

Vaikka edellä mainitsinkin, että ns. ”vanhojen tapausten” kohdalla hakuaika on jo mennyt umpeen, ei se kuitenkaan estä sellaisia heistä, joiden anomus ajoissa on jätetty tutkittavaksi ja päätöskään jo ehkä annettu, eräissä laissa mainituissa tapauksissa uudelleen

kääntymästä Valtion Tapaturmatoimiston puoleen.

Koska on hyvin ymmärrettävää, että perheen toimeentulo huomattavasti vaikeutuu, jos perheen päänä oleva invalidi joutuu vamman-
sa takia uudelleen sairaalahoitoon, on usein ollut tapauksia, jolloin on tiedusteltu, onko perheellä tällöin mahdollisuus saada huolto-
apua. Nythän on niin, että huoltoapua maksetaan perheelle vain siinä tapauksessa, että perheen päämies on kuollut. Näinollen ei huolto-
apua makseta sairaustapauksissa, mutta sensijaan invalideille itselleen tuleva elinkorko maksetaan 100 prosentin työkyvyttömyysasteen mukaan siitä huolimatta, että normaali elinkorko maksettaisiin vain esim. 10 prosentin mukaan. Lisäksi on huomattava, että jos sairaalassaolo kestää pitkän ajan, miksi ajaksi käytännössä on katsottu vähintään 3 kk, kannattaa sanotulta sairaalassaoloajalta hakea lisäksi täydennyskorkoa. Korotettu elinkorko ja täydennyskorko yhdessä antavat siten perheelle turvaa päämiehen sairaalassaoloaikana. Ja juuri esim. tällaiset anomukset otetaan vielä nytkin käsiteltäviksi.

Valtion Tapaturmatoimiston päätöksistä voidaan valittaa Vakuutusosoikeuteen. Kun joskus on sattunut, että hakemuksen tekijä suuttuneena hänelle epäedullisesta päätöksestä kiukuisaan on heittänyt päätöksen pöytälaatikkoon ja tuumannut, että "pitäkööt rahansa", ja vasta sitten, kun kiukku on mennyt ohitse, tulut ajatelleeksi, että "mitäs, jos tästä valittaisi", on tuo ajatus saattanut herätä liian myöhään ja 30 päivän valitus aika mennä umpeen. Silloin ei paljon auta kiukuttelu, itseäänkin kun on vähän ikävä moittia, varsinkin ääneen. Onkin senvuoksi syytä pitää mielessä, että heti kun päätös on tullut, olkoonpa se sitten myönteinen tai kielteinen, on viisasta käydä näyttämässä se sosiaaliosastolla, jolloin voidaan tarkistaa, onko kiukutteluun syytä.

*

Kun Sotilasvammalaki ei ole voinut ottaa huomioon kaikkia inhimillisessä elämässä satuvia mitä moninaisimpia tapauksia, on Sosiaaliministeriön yhteyteen perustettu erityinen n.s. sotaeläkekomitea, joka myöntää ylimääräisiä huoltoeläkkeitä sodassa kaatuneiden omaisille, joiden anomus on jätetty ajoissa tekemättä tai lakiin perustumattomana hylätty. Vaikka päätös sieltä saattaakin viipyä kovin

kauan, on tuonkin elimen nimi syytä pitää muistissa, varsinkin kun kokemus on osoittanut, että sieltä on saatu jopa mainioitakin ilosanomia.

10. SODASSA KADONNEET.

Vaikka tässä kohdassa mainitut asiat oikeastaan olisivat kuuluneet edellisen kohdan yhteydessä käsiteltäviin asioihin, lieene kuitenkin syytä erottaa ne oman otsakkeensa alle, jotta keneltäkään ei jäisi huomaamatta tämä korvauksiin oikeutetun piirin laajennus.

Sotilasvammalakea tarkasteltaessa näet havaitaan, että siellä ei puhuta kadoksiin joutuneista muuta kuin siinä yhteydessä, että kadoksiin joutunut on julistettu kuolleeksi. Väliaikaisesti on kysymys ollut järjestetty v. 1947 annetulla lailla ja nyt saanut sotilasvammalakiin liittyvän muotonsa.

Jos 1. 10. 1939 ja 15. 9. 1947 välisenä aikana joku Suomen kansalainen on joutunut kadoksiin, eikä häntä vielä ole julistettu kuolleeksi, voivat hänen laissa lähemmin mainitut omaisensa Valtion Tapaturmatoimistolta hakea huolto- ja lisähuoltoeläkettä, minkä lisäksi kadonneen aviopuolisolle ja lapselle voidaan antaa työhuoltoa siten kuin edellisessä numerossa olen kertonut.

Tärkeätä on muistaa, että huoltoeläkettä on haettava Valtion Tapaturmatoimistolta viimeistään marraskuun 15. päivänä 1950 uhalla, että oikeus siihen muuten menetetään.

Lisäksi on huomattava, että niidenkin, jotka saavat aikaisemman lain mukaista väliaikaista huoltoa, on tehtävä anomus, koska väliaikaista huoltoa annetaan kauintaan 30. päivään kesäkuuta 1951 saakka.

Nyt puheenaolevassa laissa säädettyä huoltoeläkettä suoritetaan omaiselle päätöksen antamista lähinnä seuraavan kuukauden 1. päivästä, viimeistään kuitenkin 1. päivästä heinäkuuta 1951 lukien, siihen saakka, kunnes kadonneen tultua julistetuksi kuolleeksi hänen jälkeensä ryhdytään samalle omaiselle suorittamaan sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä, kuitenkin kauintaan v. 1954 loppuun.

11. INVALIDIRAHA.

Haluamatta puuttua niihin moniin eri säännöksiin, joiden tarkoituksena yksinomaan on

N:o 4506

**Lääkärissäkäynti-
kortti**

Nimi:

.....
.....

Synt.

/

Kymin Oy:n Kuusankosken Teh-
tainten Työläisten Sairaus- ja Hau-
tausavustuskassa.

**Sairausavustuskassan jäsenille
Kuusankoskella!**

**Pieni vaiva —
suuri asia**

SINULLE!

**Turvaa itsellesi kassan suomat edut — esitä
lääkärissäkäyntikorttisi sairauttasi hoitavalle
lääkärille!**

KASSAN HALLITUS.

turvata invalidien auttaminen tasaveroiseen toimintaan terveiden rinnalla, ja kun asianomaiset järjestöt tuntuvat pitäneen jäsenensä tietoisina heillä olevista mahdollisuuksista ja kun lisäksi tiedusteluja tältä taholta ei ole huomattavammin tullut, tyydynkin selostamaan ainoastaan invalidirahan saamista koskevat edellytykset.

Saadakseen invalidirahan, jonka suuruus nykyisin on 12.000:— vuodessa, tulee invalidin olla pysyvästi vaikeavammainen (työkyvyttömyysaste vähintään 50 %) ja itsensä elättämiseksi tehdä säännöllisesti ansiotyötä.

Invalidirahaa ei kuitenkaan anneta henkilölle, jonka toimeentulo muulla tavoin on turvattu, eikä myöskään henkilölle, joka saa vammansa perusteella vähintään 12.000:— suurista vuotuiselinkorkoa, eläkettä tai muuta korvausta.

Invalidirahaa haetaan Sosiaaliministeriöltä vahvistettua kaavaketta käyttäen, eikä sen, joka edellisenä vuotena on invalidirahaa saanut, tarvitse vuosittain uutta anomusta tehdä, mutta tulee hänen joka kevät lähettää Sosiaali-

nisteriöön työpaikkatodistus ja huoltolautakunnan lausunto siitä, että edellytykset sanotun huoltomuodon saamiseen edelleen ovat olemassa.

Seuraavassa numerossa tulen tekemään selkoa rakennustoiminnan rahoittamis- ja kodinperustamislainakysymyksistä. Kun todennäköistä kuitenkin on, että syysnumero ilmestyy juuri samoihin aikoihin, kun Aravalaina-anomukset v. 1951 määrärahoista on tehtävä, kehoitan kaikkia niitä rakentajia, jotka aikovat rakentaa oman talon, eivätkä vielä ole lainaa anoneet, ottamaan sosiaaliosastoon yhteyden jo loppukesällä, koska anomuksen laadinta ja asiakirjojen hankkiminen vie oman aikansa.

Ole kuin kallio, jota vastaan aallot lakkaamatta murtuvat, mutta joka itse seisoo horjumattomana ja hillitsee aallojen ärjyt ympärillään.

Markus Aurelius.

Suonissamme virtailee "paha veri" niin kauan kuin suosimme myrkyllisiä ajatuksia.

James Allen.

Julistamme

KANSIKUVAKILPAILUN.

Kuten arv. lukijamme ovat huomanneet, olemme lehtemme kansikuvina käyttäneet pääasiallisesti valokuvia, jotka ovat esittäneet milloin tehdasrakennuksia ulkoapäin, milloin taas työskentelyä niiden sisäpuolella. Joskus ovat kansikuvamme olleet muunkin aiheisia, varsinkin juhannus- ja joulunumeroissa, joihin yhtymämme palveluksessa olevat maalaustaiteen harrastajat ovat useampivärisen kansikuvan laatineet.

Mitä valokuviiin tulee, ovat ne valitettavasti jääneet verraten yksipuolisiksi, nimitäin sikäli, että aiheet ovat harvaa poikkeusta lukuunottamatta olleet vain Kuusankosken kunnan alueella sijaitsevilta tehtailtamme, Kymintehtaalta, Kuusankoskelta ja Voikaalta. Tätä yksipuolisuutta lievenvät monet lukijamme ihmetelleet, mutta syy ei ole toimituksen, sillä useista yrityksistämme huolimatta emme ole onnistuneet käyttökelpoisia kuvia muualta saamaan. Ja kuitenkin esim. Högforsista, Hallasta ja Juantehtaalta sekä muiltakin tehtailtamme löytyisi mitä kiitollisimpia aiheita kansikuviiin, puhumattakaan yhtymämme laajoista metsäalueista, jotka tarjoavat kauniita ja vaihtelevia aiheita vaikka millä mitalla. Ehkä ovat harrastelijavalokuvaajamme pitäneet itseään liiaksi amatööreinä uskaltautuakseen lähteä kansikuviksi sopivia aiheita "metsästelemään". Vetoamme nyt heihin julistamalla kansikuvakilpailun, johon kaikki yhtymämme palveluksessa olevat henkilöt ovat oikeutetut osallistumaan. Aihe on kunkin muuten vapaasti valittavissa, paitsi että sen pitäisi jollakin tavoin liittyä johonkin yhtymämme toimintamuotoon, mihin tahansa. Sopivia valokuvauksen kohteita ovat tehdasrakennukset, työskentely koneitten ääressä ja muilla työpaikoilla, maisemat jne. Kuvan tulisi olla n.s. pystykuva, t.s. sellainen, jonka korkeus on suurempi kuin leveys. Koko ei muuten ole määräävä, sillä pienet kuvat voidaan suurentaa tarpeelliseen kokoon. Mutta mitä suurempi kuva, sitä parempi.

Kilpailussa jaamme seuraavat palkinnot:

I palkinto		mk	2.000:—
II	„	„	1.500:—
III	„	„	1.000:—

Lisäksi lunastamme julkaisukelpoisia kuvia 500 markan hinnasta kappaleelta.

Tämä siis valokuvista. Mutta kun juhannus- ja joulunumeroita varten tarvitsemme useampivärisiä kansikuvia, julistamme samalla kilpailun myös siveltimen käyttäjille. Kysymykseen voivat tulla sekä öljy- että vesivärimaalaukset, joiden aiheet tavalla taikka toisella liittyvät juhannukseen tai joulun. Maalauksien suhteen on huomioitava se, mitä edellä on sanottu valokuvista, nimittäin, että niiden on oltava n.s. pystykuvia ja mieluummin sellaisia, joissa leveys ja korkeus ovat toisiinsa suunnilleen suhteessa 7:8. Mitään tekstiä ei maalauksiin tule. Tässä kilpailussa jaamme seuraavat palkinnot:

I palkinto		mk	4.000:—
II	„	„	3.000:—
III	„	„	2.000:—

Palkintolautakunnan harkinnan mukaan lunastettavista maalauksista suoritetaan 1.500 markan suuruinen tekijäpalkkio.

Molempien kilpailujen tasosta riippuen pidättää palkintolautakunta oikeuden jakaa palkinnot muullakin tavoin kuin mitä edellä on mainittu.

Kaikki sekä palkitut että lunastetut valokuvat ja maalaukset jäävät toimituksen omaisuudeksi oikeudella käyttää niitä kansikuvina ilman eri korvausta.

Sama henkilö voi tietenkin osallistua molempiin kilpailuihin ja useammallakin työllä, esim. sekä valokuvilla että myös juhannus- ja jouluaiheilla maalauksilla.

Kilpailuaika kestää elokuun 31 päivään 1950. Siihen mennessä pyydetään kilpailuun tarkoitetut valokuvat ja maalaukset lähettämään osoitteella: *Kymn Oy:n Sosiaaliosasto, Kuusankoski*. Mukaan on liitettävä suljettu kirjekuori, jonka päälle on merkitty lähettäjän salanimi ja sisäpuolelle paperilapulle oikea nimi ja osoite.

Palkinnot lähetetään voittajille heti, kun kilpailu on ratkaistu. Kilpailun tulokset julaistaan lehtemme seuraavassa numerossa, joka ilmestyy lokakuun alkupäivinä.

Toivomme runsasta osanottoa.

KYMI-YHTYMÄN TOIMINTUS.

John Fredric Fredricson.

Lauri Nyman.

Juho Erland Hepola.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

INSINÖÖRI JOHN FREDRIC FREDRICSON

Voikaan tehtaalta tulee heinäkuun 10 p:nä olleeksi Kymin Oy:n palveluksessa 45 vuotta. Hän on syntynyt 27. 12. 1872 Ruotsissa, Ekehäradin pitäjässä. Iältään hän on siis yli 77-vuotias ja koko yhtymämme insinöörikunnan nestor.

Teknilliset opintonsa päätettyään sai insinööri Fredricson toimen St. Kopparbergin läänin maanmittausinsinöörin luona tehden kartoitus- y.m. senkaltaisia töitä. Noin $\frac{3}{4}$ vuoden kuluttua hän siirtyi Rottneros'in tehtaalle. Oltuaan siellä $1\frac{1}{2}$ vuotta konepajan konttorissa apulaisena hänelle uskottiin puuhiomon hoito sekä sen kaikkien tarpeitten ostot. Hän johti tehtaalla myös kaikki korjaus- ja uudistustyöt, erikoisesti patolaitteitten ja suuren mylly- ja sahalaitoksen sekä voimalaitoksen rakennustyöt. Sitä paitsi oli voima-aseman teknillinen osasto hänen valvonnassaan. Tehtailija Montgomeryn ollessa juuri näinä vuosina valtiopäivämiehenä hoiti insinööri Fredricson pitkiä ajanjaksoja aivan yksin tehtaan koko käytön ja siihen liittyvät tehtävät.

Erottuaan $9\frac{1}{2}$ vuoden kuluttua Rottneros'in tehtaalta sai insinööri Fredricson tehtäväkseen rakentaa uudelleen Lagerfors'in pahvitehtaan. Tämä työ tehtiin 6 kk:ssa.

Suomeen siirtyi insinööri Fredricson v. 1905 tullen Voikaan tehtaalle korjauspajan johtajaksi. Tällöin hänelle uskottiin monien vuosien ajaksi myös rakennus-, höyry- ja sähköosastojen johto, siis suurin piirtein kaikki, mikä ei suoranaisesti koskenut käyttöä. Ensimmäisinä töinään hän hoiti paperikone n:o 5:n siirron Kymintehtaalta Voikaalle. Vuoden 1906 tulipalon jälkeen johti insinööri Fredricson henkilökohtaisesti paperitehtaan uudelleenrakennustöistä 1., 2. ja 5. paperikoneen kokoonpanon. Hä-

nen muista suurtehtävistään mainittakoon nykyisten 3. ja 4. voimalaitoksen rakentaminen. Sitten hän hoiti myös 4. voima-aseman suurenustyon. Kun Voikaan nykyinen keskuskattilahuone 1920- ja 1930-luvuilla rakennettiin uudestaan, uskottiin laajan työn johto insinööri Fredricsonin käsiin. Tätä varten hän teki v. 1926 opintomatkan Saksaan. Mielenkiintoisena seikkana mainittakoon, että Suomen ensimmäinen korkeapainekattila otettiin käyttöön Voikaalla. Vielä v. 1927 laajensi insinööri Fredricson teknillisiä tietojaan ulkomaanmatkalla, valvoen samalla Voikaalle Ruotsista tilatun Stal-höyryturpiinin rakentamista.

Kuten edellä olevastakin käy selville, on insinööri Fredricson'illa ollut ratkaiseva osuus Voikaan tehtaitten kehittämisessä. Kuluneitten 45 vuoden aikana on hänen tarmokkuutensa ja monipuolinen insinööritaitonsa ollut korvaamaton.

Ansoistaan on insinööri Fredricson saanut Kymin Oy:n 25-vuotisansiomerkin sekä Suomen Leijonan Ritarikunnan 1. luokan ritarimerkin.

Nykyisin on insinööri Fredricson Voikaan Piirustuskonttorin johtajana.

PAPERIMESTARI LAURI NYMAN

Kymin Paperitehtaalta tulee elokuun 14 p:nä olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Kun hän kuluvan vuoden huhtikuun 26 p:nä täytti 60 vuotta, julkaisimme hänestä henkilötietoja lehtemme tämän vuoden ensimmäisessä numerossa, johon viittaamme.

BOBIINIRULLAAJA JUHO ERLAND HEPOLA

Kymin Paperitehtaalta tulee syyskuun 20 p:nä olleeksi

Viljam Mäkelä.

Arttur Emil Nummelin.

Juho Reiman.

yhtiön palveluksessa niin ikään 45 vuotta. Hän on syntynyt 16. 4. 1882 Korpilahdella ja tullut yhtiön palvelukseen 5. 2. 1902 paperiosastolle. Hepola on tänä 45-vuotisena palveluskautenaan työskennellyt useilla eri koneilla, mm. kiilloituskalanterilla sekä rotatio-, leikkuu- ja bobiinikoneilla. Välillä hän oli vuosina 1904—07 Pohjolan tukkikämpillä, mutta palasi sitten takaisin tänne "etelän maille".

Iloisena ja huumorintajuisena on Hepola hyvin pidetty työtoveri. Hänen mieliharrastuksiaan ovat metsästyks ja kalastus.

BOBIINIRULLAAJA VILJAM MÄKELÄ

Kymin Paperitehtaalta tulee heinäkuun 4 p:nä olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 6. 4. 1883 Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 15-vuotiaana v. 1898 Kymin Ulkotyöosastolle, mistä seuraavana vuonna siirtyi paperiosastolle, puhdistajaksi paperikoneelle. Työskenneltään sen jälkeen eri osastoilla, mm. sihtipölkana selluloosatehtaalla ja apusahurina Kuusankosken Sahalla sekä sittemmin Voikaan Ulkotyöosastolla ja Metsäosastolla hän v. 1917 tuli jälleen Kymin paperiosastolle rotatiokoneelle ja myöhemmin rullamieheksi. Vuodesta 1918 hän toimi kiilloituskalanterin käyttäjänä ja viime vuodet hän on ollut bobiinirullaaajana.

Sodan aikana Mäkelä oli mukana väestönsuojelutehtävissä. Hänen harrastuksistaan mainittakoon kodin ja puutarhan hoito sekä erilaiset rakennusten korjaustyöt.

KONEENHOITAJA ARTTUR EMIL NUMMELIN

Kymin Paperitehtaalta tulee heinäkuun 13 p:nä olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 12. 8. 1891 Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen 29. 5. 1907 selluloosatehtaalle, missä oli parin vuoden ajan.

Vuonna 1910 hän siirtyi Kymin Paperitehtaalle ja käyttään läpi kaikki asteet paperikoneella hänet nimitettiin v. 1917 koneenhoitajaksi, jota tointa on tunnollisesti hoitanut jo 32 vuotta.

Vuosina 1919—24 toimi Nummelin henkivakuutusasiemiehenä. Vapaa-aikoinaan hän on harrastanut puutarhanhoitoa ja nuorempana kalastusta.

MASSANPURKAJA JUHO REIMAN

Kymin Ulkotyöosastolta tulee elokuun 20 p:nä olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 14. 11. 1887 Iitissä ja tuli yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1902 Ulkotyöosastolle, jossa työskenteli erilaisissa tehtävissä kolmisen vuotta, minkä jälkeen siirtyi "sisätöihin" rullamieheksi Kuusankosken Paperitehtaalle ja sieltä jälleen noin 3 vuoden kuluttua samanlaiseen työhön Kymin Paperitehtaalle. Siellä hän kävi läpi kaikki asteet ja oli lopuksi koneenhoitajana. Vuonna 1920 hän palasi takaisin ulkotyöosastolle. Hän oli ostanut hevosen ja suoritteli sillä yhtiön ajoja lähes 4 vuotta. Oltuaan sen jälkeen vajaan vuoden yksityisen palveluksessa hän tuli v. 1925 jälleen entiselle osastolleen. Siitä lähtien hän onkin sitten työskennellyt yhtäjaksoisesti erilaisissa purkaus- ja lastaustöissä, ollen nykyisin massanpurkajana.

Reiman on aina hoitanut tehtävänsä tunnollisesti ja moitteettomasti. Erikoisharrastuksina ovat olleet ennen kaikkea hevosmarkkinat ja kilpa-ajot sekä lisäksi kalastus koukuilla ja uistimilla.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta uurastuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi ja toivottaa heille parhainta onnea ja menestystä vastaisten vuosien varalle.

Miehiä työnsä ääressä.

Alle Suominen.

Ylimestari Alle Adam Suominen Kuusankosken Paperitehtaalta on hämäläistä sukujuurta. Hän on "pienen ikänsä" tehtaalla työskennellyt ja "tehtaan varjossa" hän on syntynytkin, nimittäin Hämeen läänin Koskella, missä isänsä niihin aikoihin toimi kutomomestarina Kosken Verkatehtaalla. Toukokuun 8 p:nä 1892 näki esiteltävämme ensimmäisen kerran päivänvalon, joten tuosta iloisesta perhetapahtumasta kutomomestari Suominen perheessä tulee parin vuoden perästä kuluneeksi 60 ajast'aikaa. Kun Alle-poika oli käynyt pohjakoulunsa ja varttunut nuorukaiseksi, meni hän 15-vuotiaana työhön samaan tehtaaseen, missä isänsäkin palveli, sillä isä toivoi hänestä seuraajaa ammatissaan. Mutta pojan mieli paloi muualle, pois verkatehtaan pölyisestä ilmasta. Hän halusi päästä teknilliseen kouluun, ja vaikka isäukko aluksi kovasti vastustelikin, ei hän lopulta voinut olla suostumatta pojan pyyntöihin. Ja niin Alle Suominen 18-vuotiaana meni Helsingin Teknilliseen kouluun, sen kemialliselle osastolle, jolla opetettiin myös paperin ja seluloosan valmistusta. Kemia oli kuitenkin pääaineena. Koulun kurssi oli silloin vain 2-vuotinen, ja kun siihen piti mahduttaa kovin paljon sekä teoreettista että käytännöllistä opetusta, osoittautui se liian lyhyeksi, ja samaa mieltä oli koulun opettajakuntakin. Työpäivä oli tiivis. Kouluun mentiin klo 8 ja siellä oltiin klo 16:een, vain tunnin ruokailutauko pidettiin välillä. Tämän lisäksi oli laboratoriotyöskentelyä kaikkina muina arkipäivinä paitsi lauantaisin, 4 tuntia kerrallaan. Opiskelu vei siis kiinteästi koko ajan eikä muihin harrastuksiin ollut mahdollisuuksia. Saatuaan päästötodistuksen koulusta tuli Alle Suominen Kuusankoskelle tarkoituksella perehtyä täällä käytännössä tulevaan ammattiinsa. Se, että hänen tiensä johti juuri Kuusankoskelle, johtui siitä, että eräs hänen

koulutovereistaan, joka oli kotoisin Lahdesta ja saanut toimen täällä, kirjoitti hänelle, että tuleppas tänne, kyllä täällä paikkoja löytyy. Niinkuin löytyikin. Suominen pääsi hollanterin apumieheksi Kymin Paperitehtaalte, mutta ei hänen siinä työssä tarvinnut olla kuin 3 viikkoa, sillä tehtaan silloinen teknillinen johtaja, itävaltalainen insinööri Schiess teki hänestä hollanterin esimiehen. Kun hän oli tähän tehtävään perehtynyt, sai hän tilaisuuden hankkia ammattikokemusta muissa hommissa, ja niin hän sitten hoiteli erilaisia tehtäviä, perehtyen jopa hartsin keittoonkin. Vuonna 1914 hän siirtyi paperikoneelle, työskennellen ensin rullamiehenä, sitten silintermiehenä ja myöhemmin varakoneenhoitajana. Näin vierähti kolmisen vuotta ja tuli kevät 1917. Silloin siirryttiin 3-vuorojärjestelmään, asteittain kone kerrallaan. Tästä johtui, että tarvittiin lisää mestareita ja niin Suominen nimitettiin toukokuun 1 päivästä 1917 nuoremமாகsi vuoromestariksi. Vuoden 1918 tapahtumien takia seisoi tehdas koko kevättalven, ja kun kesällä pyörät alkoivat jälleen pyöriä, tuli Suomisesta vanhempi vuoromestari. Tässä toimessa hän oli sitten syksyyn 1924, jolloin muutti Mänttään, ylimestariksi Serlachius-yhtiön paperitehtaalte. Kun siellä 5 vuoden kuluttua tapahtui erinäisiä muutoksia, ylimestarin toimi nimittäin lopetettiin kokonaan ja tilalle otettiin nuorempi insinööri, kirjoitti Suominen ins. Ramsaylle ja niin hänelle järjestyi jälleen paikka täällä. Hän tuli vanhemmaksi vuoromestariksi Kymin Paperitehtaalte, missä oli vuoden 1935 alkuun, jolloin siirtyi ylimestariksi Kuusankosken Paperitehtaalte, minne silloin asennettiin ensimmäinen Yankee-kone. Ja siellä Kuusaan saarella onkin Suominen sitten jatkuvasti työskennellyt.

Mitä ylimestari Suominen harrastuksiin varsinaisen

"leipätyön" ohella tulee, niin on musiikki niistä aina ollut etualalla. Jo kotipuolella Koskella ollessa hän kuului orkesteriin. Sen perustaja ja johtaja oli meidän sahanhoitajamme Mäkelän velimies, joka kuului Kosken Verkahtaan henkilökuntaan. Eikä tämä orkesteri pieni ollutkaan, vaan peräti 20-miehininen ja sellaisena harvinainen maaseudulla. Sen johtaja oli syvästi musikaalinen mies, joka innosti poikia ja sai vedetyksi heidät mukaan. Suominen soitteli tässä orkesterissa viulua. Sitä ennen hän oli vasta 13-vuotiaana puhaltanut torvea torvisoittokunnassa ja samanaikaisesti kuulunut myös sekakuoroon, missä hänet, kun omasi korkean äänen, pantiin laulamaan naisten keralla alttoa. Se kävi kuitenkin "miehen" sisulle, varsinkin kun naiset lykkivät häntä etualalle kuin solistiksi konsanaan. Äänenmurroksen tapahduttua hänen äänensä "putosi alas" ja nykyisin hän vetää toista bassoa Kuusankosken Mieslaulajissa, johon hän liittyi heti kuoron perustamisen jälkeen. Mäntässä hän lauloi sekakuorossa, ja kuului täällä aluksi Kaiku-kuoroon, mutta tämä harrastus täytyi jättää silloisen vuorotyön takia.

Mitä soittamiseen tulee, niin se on täällä jäänyt kokonaan, ja viulu on vaihtunut kivääriin. Ampuminen onkin Suominen toinen "leipälaji". Jo pikkupojasta lähtien hän on harrastanut pienoiskiväärillä ampumista, ja omien sanojensa mukaan on sillä tullut joskus tehtyä pahaakin. Tosin vain silloin aikanaan "nulikakaiässä" ollessa. Pienoiskiväärin ohella ovat myös sotilaskivääri ja pistooli olleet ahkerassa käytössä. Mäntässä toimi Suominen koko ajan sikäläisen suojeluskunnan ampumakasvatustalouksen puheenjohtajana ja oli kaikissa kilpailuissa ja kaikilla aseilla aina varma ykkönen. Kuusankoskella hän on jatkanut tätä miekkeharrastustaan ja hänet tunnetaankin paikkakunnan parhaisiin ampujiin kuuluneena. Hän on suorittanut Suomen Ampujain Liiton mestariluokan vaatimukset sotilaskiväärillä sekä I luokan pistoolilla ja pienoiskiväärillä. Suojeluskuntaan hän kuului tämän järjestön perustamisesta hamaan sen lopettamiseen saakka ja edusti Kymintehtaitten sk:tä kaikissa kilpailuissa, minne edustajia lähelettiin. Palkintoja on kertynytkin sievoinen määrä.

Suominen on saanut ansiostaan ampujana SAL:n hopeisen ansiomerkin. Muista ansiomerkeistä mainittakoon sk.-ansiomitali, yhtiön ansiomitali 25 vuoden palveluksesta sekä niin ikään yhtiön ansiomerkki parhaasta urheilu-saavutuksesta, jollaisia merkkejä aikaisemmin jaettiin yksi kappale vuodessa. Suominen sai senkin ampumatuloksensa perusteella.

Että ylimestari Suominen on harrastanut myös yleisurheilua, sen näkee hänen ryhdikkästä olemuksestaan. Alle 20-vuotiaana olivat lyhyet matkat hänen erikoisalaansa ja niistä varsinkin 100 metriä, jolla hänen paras tuloksensa oli 11,9 — varsin kunnioitettava saavutus niihin aikoihin. Kun itse Levälähti nuorena ylioppilaana kerran kävi Suominen kotipuolella, kiintyi hänen huomionsa urheiluvaan nuorukaiseen ja silmä kovana hän tarkasteli tätä. Kysyi ikää ja kehoitti näyttämään käsiä. Ja sitten kuului tuomio: olet väärällä alalla, liian roteva "kroppa" sprintteriksi, on keskityttävä raskaampiin lajeihin, heittoihin. Mutta ei Suominen niihin kuitenkaan keskittynyt.

Ja lopuksi vielä mainittakoon, että ylimestari Suomi-

nen kuului niihin, jotka sodan aikana luovuttivat vertaan haavoittuneiden hengen pelastamiseksi. Useampaan otteeseen hän oli valmis antamaan tätä inhimillistä apua ja sai siitä täällä toimineen Veripalvelun pronssisen ja hopeisen ansiomerkin.

Voikaan Selluloosatehtaan massakuoppa on naisten valtakuntaa ja siksi esittelemme tällä kertaa miehenä työnsä ääressä naisen. Rouva Emilia Tillaan, o.s. Borg, voidaan kohta laskea oikeisiin työn veteraaneihin, sillä yli 18 vuotta on hän uskollisesti työskennellyt samalla paikalla massanmättäjänä.

Hän on syntynyt toukokuun 19 p:nä 1896 Valkealassa. Jo 14-vuotiaana hän lähti "pikkupiiksi" maalaistaloon. Ja näin vierähtivät varhaisimmat nuoruusvuodet vuoroin tehtaassa, vuoroin kotiapulaisena, kunnes Emilia Borg'ista 20-vuotiaana tuli rouva Tillaan. Oltuaan sitten muutama vuoden "kotirouvana" hän lähti taas ansiotyöhön erikoisesti sen takia, että oman kodin rakentamiseen tarvittiin paljon rahaa, eivätkä miehen ansiot riittäneet kaikkien suunnitelmien toteuttamiseen. Tällöin hän v. 1923 tuli Kymin Oy:n palvelukseen, ensin Voikaan Paperitehtaalalle, oli sitten vähän aikaa Ulkotyöosastolla ja siirtyi v. 1926 Rakennusosastolle, jossa työskenteli vuoteen 1930 asti, jolloin erosi. V. 1932 hän tuli takaisin yhtiöme-

Emilia Tillaan.

palvelukseen nykyiseen työhönsä Voikaan Selluloosatehtaalalle.

Massanmättäjät mättävät keittokattiloista tulevan massan massakuopasta, jossa se pestään, kuljetusremmin päälle, jonka mukana massa kulkee elevaattorin välityksellä edelleen. Kosteaa, painavan massan mättäminen on raskasta, voimia kysyvää työtä, ja siksi on 8 tunnin työvuorot järjestetty siten, että yhden tunnin työskentelyn jälkeen on aina ½ tunnin tauko, jonka aikana levähdetään ja huolehditaan vuorotellen siivous- y.m. kevyemmistä töistä. Sivullisesta näyttää tämä massakuoppa aivan kaivokselta, mutta Emilia Tillanen kumppaneineen viihtyy siellä mitä parhaiten. Vaikkei työpaikan aurinkoisuudesta ole tietoaakaan, on ainakin Emilia Tillasen iho raikas ja verevä kuin hyvänkin ulkoilmassa työskentelijän. Ei ainakaan häntä voi käyttää todistuskappaleena massakuopassa työskentelyn epäterveellisyydestä, mikä seikka helposti tulee sivullisen mieleen. Vaikka ikää on jo 54 vuotta ja eläkkeellekin olisi tilaisuus siirtyä, ei Emilia Tillanen halua jättää näin "mukavaa" ja hyvin palkattua työtään.

Työtä tehdään yhteisvoimin ryhmissä. Kun on tasaväkinen ryhmä tottuneita työntekijöitä, luistaa työ hyvin ja nopeasti, mutta jos sattuu heikohkoja, tottumattomia työtovereita, on vahvemmillä tiukat oltavat, koska massaa on saatava jatkuvasti koneille, riippumatta mättäjien työtehosta. Kuulemma tällaisten heikkovoimaisten sanotaan olevan vahvempien työtovereittensa "niskan päällä", ja taitaa olla niin, ettei massakuoppaan ole voimiltaan heikolla menemistäkään, sillä siellä taitaa toverikuri olla aika tiukkaa, eikä ketään siedetä kauan toisten "niskan päällä". Ryhmissäkin on tehtävät jaettu, esim. täysinäisen kuopan avaaminen suoritetaan vuorotellen tarkassa järjestyksessä. Tämä tehtävä ei olekaan helppo, avaaja saa usein työskennellä kokonaisen tunnin, ennenkuin kuoppaan tulee tarpeeksi tilaa toistenkin tulla työhön. Massavuoren seinämästä ei helpolla saa massaa irti ja sen kuopan avaaminen suoritetaan vuorotellen tarkassa vät n.s. kaatoja, jotka tosin ovat työturvallisuusmielessä ehdottomasti tuomittavia, mutta jouduttavat työtä niin paljon, että niitä tehdään kaikesta huolimatta. Kaatoa varten kaivetaan massavuoren seinämää altapäin niin kauan, kunnes koko seinämä luhistuu ja vyöryy alas lattialle kohti kuljetusremmiä, jolloin se on helppo ajaa remmin päälle. Jokainen ymmärtää, mikä tavattoman suuri tapaturmavaara tällaiseen sisältyy, mutta kielloista huolimatta massakuopassa tehdään kaatoja. "Muuten ei ehdi", sanovat naiset, ja kovertavat massavuoren alustaa. Vanhat työntekijät osaavat olla varovaisia, mutta uusille tulokkaille tällaiset vyörymät saattavat muodostua kohtalokkaiksi. Kiusallisena seikkana tässä työssä on kattiloiden tyhjennyksen aikana ja sen jälkeen tuntuva voimakas rikkidioksiidin haju, jolloin täytyy työskennellä kaasunaamari päässä. Nykyisin on haju kyllä aika vähäistä, koska massa pestään hyvin. Ennen oli massa usein huonosti pestyä ja se saattoi jäädä niin kuumaksi, että poltti jalkoja ja haisi melkein aina. Eikä silloin ollut naamareitakaan, vain liina suun edessä oli työskenneltävä. "Muutenkin ovat olot suuresti muuttuneet sodanaikaisista vuosista", kertoo Emilia Tillanen. "Nythän meillä on pukuja pesuhuoneet, vieläpä ruokailusoppiakin, kun taas ennen

Kuusankosken tehdas voitti

Lahti OY:n pöytätenniksessä.

Jännittävä ottelu ratkesi viimeisen pelin perusteella.

Toukokuun 3 p:nä suoritettiin ystävyysottelu pöytätenniksessä Lahti Oy:n ja Kymn Oy:n Kuusankosken tehtaitten kesken. Ennakolta ounasteltiin lahtelaisten varmaa voittoa, sillä ovathan he harrastaneet pöytätennistä jo pitemmän ajan ja mitelleet voimiaan Lahden muiden teollisuuslaitosten kanssa suurella menestyksellä. Vain Askola oli ollut parempi. Lahdessa on muutenkin pöytätennistöimintä erittäin vilkasta, jota todistaa mm. se, että siellä on kaksi tämän alan erikoisseuraa. Kuusankosken pelaajien menestystä ei siten ole katsottava vain sattumaksi, sillä vastassa oli kokenut ja teknillisesti oikealla linjalla oleva joukkue. Peliyhteyksien solmimista länteenpäin on pidettävä onnistuneena, sillä sitä tietä saadaan kosketus uusiin kilpailuyksikköihin.

Ottelut suoritettiin kolmessa eri ryhmässä. Ns. A-luokkaan osallistui 3 pelaajaa, samoin B-luokkaan, ja pelattiin kummassakin ryhmässä yksinkertainen sarja. Lisäksi suoritettiin erillisinä kaksi nelinpeliä, joissa pelaajat olivat toisessa A- ja toisessa B-sarjalaisina. Kampailu muodostui tavattoman tasaväkiseksi ja vasta viimeinen nelinpeli ratkaisi voiton Kuusankosken hyväksi numeroin 11—9. Aluksi hankki Kuusankoski 2—0 johdon, jonka Lahti tasoitti heti perään. Sen jälkeen Kuusankoski pääsi kahdesti johtoon Lahden tasoittaessa ja mennessä johtoonkin lopulta. Tällöin peli oli Lahden hyväksi 6—5. Kuusankoski aloitti kuitenkin vimmattun loppukirin ja hankki nimiinsä peräkkäin viisi voittoa, ennenkuin Lahti heräsi tasoitamaan kolmella voitolla, menettäen kuitenkin viimeisen ratkaisevan nelinpellin. Siten Kuusankoski voitti sekä A- että B-sarjan numeroin 5—4, nelinpelien mennessä tasan 1—1.

Kilpailujen korkeatasoinen ottelu käytiin Lahden Rinteen ja Kuusankosken Bergin välillä. Kumpikin pyrki hyökkäävällä pelityylillä tuloksiin ja siksipä pelistä muodostui todella nähtävä, kovavälinen ja hassaava. Berg voitti niukin naukin ensimmäisen erän, mutta sai toisessa hyvän otteen ja vei sen selvästi nimiinsä. Telkkisen ja Bergin välinen ottelu päättyi kaikkien ihmeeksi Telkkisen voittoon, johtuen tämä kuitenkin etupäässä Bergin liiallisesta voimapelistä, sillä Valleala vuorostaan löi Telkkisen varovaisella ja harkitulla pelillään.

ei ollut lämmintä paikkaa levähtämistä varten. Kyllä meidän nyt kelpaa!" Selluloosatehtaan alakerrassa tuntuukin vallitsevan hilpeä tunnelma, ja haastattelija uskoo, että rouva Tillasen leppoisa, hyväntuulinen olemus on osaltaan huomassa sitä.

Vapaa-aikoinaan kotona harrastaa rva Tillanen käsistöä. Hänen erikoisalanaan ovat kuviokudoslapaset ja pitsin virkkaus. Ja onhan kotona aviomies ja taloustyöt. Oma talo valmistui Tillasen perheelle v. 1924. Vähitellen se rakennettiin ja osittain omin käsin. Pieni puutarha antaa työtä, mutta kyllähän puutarha aina vaivat palkitsee.

MIKÄ ON TyPu?

Kymin Oy:n työpaikkaurheiluo rganisation selvittelyä.

Kymin—Kuusankosken tehtaitten työpaikkaurheilutoimikunta v. 1950. Istumassa vasemmalta lukien Olli Järvinen, Raine Valleala (puh.-joht.) ja Liisa Ferm. Seisomassa Vilho Aalto, Lauri Pakkanen (siht.), Onni Qvick ja Hjalmari Lahtinen.

Moni Kymi-Yhtymän lukija on ollut mukana tehdasurheilussa aktiivisena osallistujana, mutta harva on tietoinen siitä, mikä elin näitä asioita hoitelee ja millä tavoin. Käsittäähän esim. Ky—Kuusankosken tehtaitten vuotuinen liikuntakasvatustyösuunnitelma huomattavan määrän erilaisia kilpailuja ja otteluita, joiden kunnollinen läpivieminen ei ole niinkään yksikertainen juttu, vaan vaatii monenlaisia alkuvalmisteluja.

Alapäässä ensimmäisinä tulevat eteemme ns. urheiluyhdysmiehet, joiden toiminnasta aivan ratkaisevasti

riippuu asianomaisen osaston kiinnostus ja osallistuminen urheilurientoihin. Urheiluyhdysmiehiä on jokaisella osastolla, eräillä useampiakin, ja valvoo näiden urheiluyhdysmiesten toimintaa lähinnä otsikossa mainittu TyPu eli työpaikkaurheilutoimikunta. Urheiluyhdysmiesten toiminta muodostuu sikäli niin tärkeäksi, että elleivät he toteuta ylempää annettuja määräyksiä ja ohjeita sekä oma-aloitteisestikin pyri osastolaisten keskuudessa tekemään propagandaa alaan kuuluvista asioista, ei toimintaa synny, vaikka organisatio olisi

B-sarjan ottelut olivat kovin tasaväkisiä ja voitto meni usein heikommallekin pelaajalle. Kuusankosken Korjala voitti kaikki pelinsä kovien kamppailujen jälkeen. — Tulokset otteluittain:

A-sarja (Lahden joukkueen pelaajat ensiksi mainituina): Kolmonen—Valleala 0—2 (16—21, 10—21). Telkkinen—Punkkinen 2—1 (21—13, 13—21, 21—11). Rinne—Berg 0—2 (19—21, 10—21). Kolmonen—Punkkinen 0—2 (7—21, 18—21). Telkkinen—Berg 2—0 (26—24, 28—26). Rinne—Valleala 2—0 (21—9, 21—13). Kolmonen—Berg 0—2 (7—21, 6—21). Telkkinen—Valleala 1—2 (21—18, 20—22, 18—21). Rinne—Punkkinen 2—0 (21—14, 21—17).

B-sarja: Vuorisalo—Korjala 1—2 (21—10, 19—21, 12—21). Simola—Nylund 2—0 (21—19, 21—17). Liljan-

heimo—Rautio 2—1 (21—13, 17—21, 22—20). Vuorisalo—Nylund 2—0 (21—19, 21—17). Simola—Rautio 0—2 (20—22, 16—21). Liljanheimo—Korjala 0—2 (17—21, 20—22). Vuorisalo—Rautio 1—2 (21—15, 17—21, 19—21). Simola—Korjala 1—2 (17—21, 21—16, 10—21). Liljanheimo—Nylund 2—1 (18—21, 21—15, 21—15).

Nelinpelit: Rinne—Telkkinen—Berg—Valleala 2—0 (21—18, 21—14). Vuorisalo—Liljanheimo—Korjala—Rautio 1—2 (21—15, 18—21, 15—21).

Kilpailujen jälkeen oli pieni yhdessäolon hetki mestarikerholla. Tilaisuudessa puhuivat isäntien puolesta liikuntaneuvoja Raine Valleala ja vieraiden puolesta sosiaalipäällikkö Rauni Liljanheimo.

Kuusankoskelaiset tekevät vastavierailun ensi syksynä.

järjestetty kuinka hyvin tahansa. Täten urheiluyhdysmiehen toiminta on suoraan verrannollinen k.o. osaston harrastukseen ja saavutuksiin. Valitettavasti on meilläkin useita osastoja, joissa urheiluyhdysmiehet eivät ole syystä tai toisesta saaneet asioita luistamaan oikealla tavalla ja siten a.o. osaston työntekijät ovat jääneet monesta hyvästä osattomiksi.

Kuten jo mainittiin, on TyPu seuraava porras, jonka tehtävät ja toimet selviävät toimikunnan ohjesäännöstä:

1 §.

Työpaikkaurheilutoimikunta on perustettu työpaikkaurheilun suunnittelua varten. Sen tehtävänä on toimia neuvoa-antavana elimenä ja tehdasurheiluasioissa esitellä sosiaaliosaston välityksellä yhtiön johdolle tämän ratkaisua vaativat urheiluasiat. Tämän lisäksi toimikunta toimii osittain toimeenpanevana elimenä esim. tehdaskilpailujen järjestelyasioissa.

2 §.

Työpaikkaurheilulla tarkoitetaan a.o. tehtaan henkilökunnan keskuudessa järjestettävää urheilutoimintaa siihen kuuluvine harjoitus-, kilpailu-, näytös-, koulutus-, retkeily- ja juhlatilaisuuksineen. Työpaikkaurheiluun sisältyvät myöskin teollisuuslaitosten ja toimimien välillä koti- ja ulkomailla tapahtuvat vastaavanlaiset kilpailu- ja koulutustilaisuudet.

3 §.

Urheilutoimikunnan muodostavat 7 urheilua harrastavaa tai edistävää jäsentä, jotka ovat yhtiön palveluksessa. Näistä on kolmen kuuluttava Suomen Voimistelu- ja Urheiluliittoon jo kolmen Työväen Urheiluliittoon. Toimikunnan jäsenet kutsuu yhtiö pyydettyään asianomaisilta urheilujärjestöiltä henkilöehdotukset jäseniksi. Jäsenet kutsutaan kalenterivuodeksi kerrallaan. Niillä tehtäillä, joilla on päätoiminen urheiluneuvoja, toimii hän toimikunnan puheenjohtajana, muussa tapauksessa tehtävään nimitään yhtiön johdon sopivaksi katsoma henkilö. Toimikunnan työtä johtavat puheenjohtaja ja sihteeri. Varapuheenjohtajan ja sihteerin toimikunta valitsee keskuudestaan.

4 §.

Urheilutoimikunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Esityslistan laativat puheenjohtaja ja sihteeri yhdessä. Toimikunta on myös kutsuttava kokoukseen tietyn kiireellisen ja tärkeän kysymyksen käsittelemistä varten, jos vähintään puolet toimikunnan jäsenistä sitä vaatii.

5 §.

Urheilutoimikunta on päätösvaltainen, kun vähintään puolet sen jäsenistä on kokouksessa saapuvilla. Äänestystä vaativat asiat ratkaistaan yksinkertaisella ääntenemmistöllä, jolloin jokaisella toimikunnan jäsenellä on yksi ääni. Äänten mennessä tasan on puheenjohtajan ääni ratkaiseva.

Ky—Kuusankosken tehtaitten työpaikkaurheilutoimikunta kokoontui ensimmäisen kerran tammikuun 30 päivänä 1948. Tällöin olivat edustajat urheilujärjes-

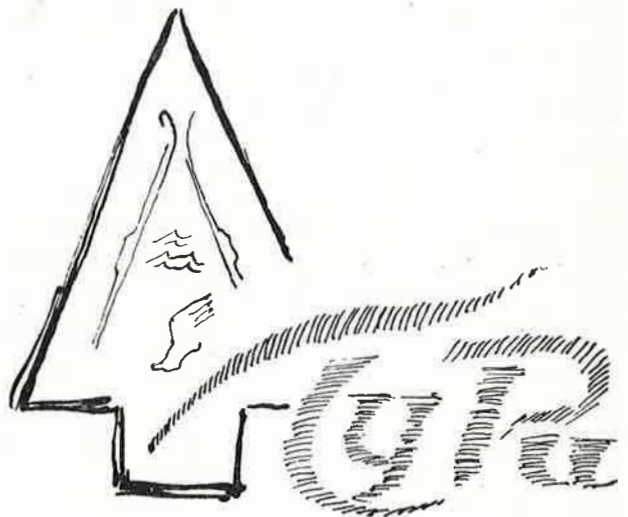
töittäin: Kuusankosken Puhti: Margit Jämsä ja Onni Qvick; Kuusankosken Urheiluseura: Hj. Lahtinen; Kuusankosken Naisvoimistelijat: Kirsti Pekkola; Kuusankosken Veto: Ahti Hakalainen; Kymintehtaan Kisa: Vilho Aalto sekä toimikunnan puheenjohtajana sosiaaliosaston edustajana Raine Valleala. Mainituista jäsenistä ovat Onni Qvick, Vilho Aalto, Hj. Lahtinen ja Raine Valleala olleet koko ajan toimikunnassa mukana.

Toimikunnan työskentely on sujunut suuressa yksimielisyydessä ja esim. äänestyksiin ei ole tarvinnut turvautua.

Periaatteensa puolesta on TyPu asettunut puoltamaan erikoisesti massatoimintaa. Tämän mukaan suuntautuu pääpaino erilaisiin harrastuskilpailuihin ja mestaruuskilpailuihin järjestetään vain harvoissa lajeissa.

Koska TyPu:n toiminnasta ei ole useinkaan saatu oikeata kuvaa ja eräissä asioissa on ollut pieniä epäselvyyksiä ja tietämättömyyttä, tullaan tästä lähtien tässä lehdessä julkaisemaan TyPu:n tiedoituksia kaikista urheilutapahtumista ja -asioista.

TyPu toivoo, että se toimintansa kautta saisi työntekijät terveyttä ja elämäniloa tuottavien harrastusten piiriin. Se on valmis vastaanottamaan uusia esityksiä ja ehdotuksia työpaikkaurheilutoiminnan mahdollisimman tehokasta hoitamista silmälläpitäen ja tässä mielessä se tahtoo joustavasti soveltaa tähän asti saatuja kokemuksia ja liikuntatoiminnan jatkuvaa kehittymistä seuraten järjestää työntekijöille monipuolista ja vaihtelevaa toimintaa.

6. 6. 1950: Osastojen välinen lentopallokilpailu alkaa. Kesäkuun aikana: Jalkapallo-ottelu Halla—Kymintehtas.

20. 6.—6. 8. 1950: Harrastusuinti.

15. 8.—20. 8. 1950: Kesämestaruuskilpailut Kuusankoskella.

27. 8. 1950: Yhtymän kesämestaruuskilpailut Karkkilassa.

Syyskuu: Jalkapallosarjan loppuottelut.

Perheenäitejä kotiolloissaan.

Vitikaisen perhe uuden kotinsa portailla valokuvattuna.

Kymenrantaan kohoaa nopeassa tahdissa omakotirakentajien taloja. Aamusta iltaan ovat omistajat perheineen työssä rakennuksilla. Siellä tapaa joka päivä rouva Aino Vitikaisenkin ahkerassa työntouhussa juuri valmistumaisillaan olevan kotinsa pihalta. Työt tontilla aloitettiin jo toissa keväänä. Viime keväänä ryhdyttiin kaivamaan päärakennuksen perustusta ja jo juhannukseksi voivat Vitikaiset muuttaa uuteen kotiinsa. Mutta ennenkuin on tähän päästy, on oman kodin rakentaminen vaatinut paljon työtä ja uhrauksia. Heti töistä päästyään kiiruhtaa varastonhoitaja Vitikainen tontilleen ja vasta pimeän tultua hän malttaa lopettaa uurasuksensa. Sunnuntait ja kesäloimat ovat menneet samassa työntouhussa. Koko perhe on asiassa mukana. Pojista vanhin, 16-vuotias ammattikoulun III:lla luokalla oleva Pertti, pystyy isänsä rinnalla kaikkiin rakennustöihin, ja muut pojat, oppikoulun I:llä luokalla oleva 13-vuotias Erkki, kansakoulun V:llä luokalla oleva 11-vuotias Ossi ja perheen kuopus, 8-vuotias syksyllä koulunsa aloittanut Tarmo, auttavat kaikessa, missä voivat.

Rouva Aino Vitikainen huolehtii 6-henkisen perheensä taloudesta, mutta siitä huolimatta hän ehtii seurata miestään rakennustyömaalle, pinoo ja kantaa lautoja ja tarttuu itsekin tarvittaessa vörsaraan. Suurelta osalta on hänen ansiotaan myöskin se, että osa rakennuksen ympäristöstä on jo kunnostettu puutarhaksi, jossa on sosiaalisastolla laaditun puutarhasuunnitelman mukaan istutettu jo omenapuita, marjapensaita, perennoja ja koriste pensaita. Voi kuvitella, miten kauniilta näyttää, kun koko puutarha on kunnossa, kukat loistavat, pihaa peit-

tää heleä nurmi ja tonttia ympäröi suojaava orapihlaja-aita.

Rakennukseen kuuluu kaksi avaraa huonetta ja keittiö, jossa on nyt jo paikoilleen asetettuna Enso-Gutzeitin valmistama kaunis ja käytännöllinen, keittiön sarjahuonekaluista kokoonpanttu kalusto. Siihen kuuluu käytännöllinen työpöytä, astiainkuivauskaappi pesupöytineen ja tarpeelliset säilytyspaikat. Alakerrassa on kellari ja ullakolla on varattu tilaa myöhemmin rakennettavalle

Isä Vitikaisen kaikki vapaa-ajat ovat jo pitkän aikaa kuluneet oman talon rakennuspuuhissa.

Äiti ja pojat kodin ympäristöä siistimässä.

poikien huoneelle. Taloon tulee vesijohto ja viemäri. Ulkorakennuksessa on sauna, kanala ja puuvaja. Onpa siellä tilaa talon rulevalle porsaallekin.

Työtä ja vaivoja säästämättä uurastaa koko Vitikaisen perhe oman kodin hyväksi, mutta he ovat aina olleet kodin ihmisiä. Rouva Vitikainen otti osaa viime vuonna kodinhoitokilpailuun ja voitti I palkinnon. On selvää, että tähän tulokseen päästiin vain sillä, että koko perhe oli asiassa mukana. Rouva Vitikaisen kotitalousharrastusta osoittaa sekin, että hän on kuulunut Kymn Oy:n kotitalouskerhoon sen perustamisesta saakka yhtenä sen innokkaimmista jäsenistä. Pitkinä talvikuukausina, jol-

loin kodinrakennustyöt ovat seisauksissa, on emännän varastoihin kertynyt kauniita mattoja, verhoja ja peitteitä, jotka osoittavat, että rouva Vitikainen on myös innokas ja taitava kutoja. Hän haluaa uuteen kotiin muuttaessaan hylätä vanhat kudonnaiset ja levittää sen valkeille lattioille uudet kirkkaat ja heleät mattonsa.

Koko perhe ja varsinkin pojat odottavat jännityksellä muuttoa omaan taloon. Tosin matkat kouluun ja työpaikoihin pitenevät. Kovaa työtä riittää tontilla vielä moneksi vuodeksi eteenpäin, mutta oma koti omalla maalla kauniissa ja rauhallisessa ympäristössä korvaa monin kerroin kaikki vaivat.

Kuusankosken Puhti 40-vuotias.

Elokuussa tänä vuonna tulee kuluneeksi 40 vuotta voimistelu- ja urheiluseura Kuusankosken Puhdin perustamisesta. Seura juhli perustamisensa 40-vuotismuistoa kuitenkin jo viime pääsiäisenä.

Puhdin syntysanojen lausuja oli Eino Tuomala. Hänen kutsustaan kokoontui joukko paikkakunnan poikia Kuusankosken Työväentalolle ja tässä tilaisuudessa päätettiin yksimielisesti seura perustaa. Tämä tapahtui elokuussa 1910. Myöhemmin hyväksyttiin seuran nimeksi Puhti, joka onkin siinä suhteessa erikoinen, ettei samannimistä seuraa löydy koko Suomessa muualla kuin eräällä pienellä Varsinais-Suomen paikkakunnalla.

Puhdin samoin kuin miltei kaikkien muidenkin seurojen toiminnassa on ollut nousu- ja laskukausia. Pienestä alusta lähtien, taistellen monenlaisten vastuksien kanssa, on Puhdin tie kulkenut kohti suuruutta. Tuo taival on todella ollut, kuten seuran 40-vuotishistoriikin motossa sattuvasti sanotaan, kulkemista "per aspera ad astra" eli vaikeuksien kautta voittoon. Nyt 40

vuoden ikään päästyään voi Puhti tyytyväisin mielin silmäillä kulkemaansa taivalta ja todeta, että se on tuonut merkittävän panoksen maamme urheiluelämään ja että sen nimi tunnetaan urheiluväen parissa sangen hyvin.

Selostamme seuraavassa pääpiirteittäin niitä eri harrastusmuotoja, jotka Puhdin toimintaohjelmaan ovat kuluneena 40-vuotiskautena sisältyneet.

Voimistelu ja nimenomaan miesvoimistelu oli Puhdin ensimmäisenä harrastusmuotona seuran lähtötiessä taipaleelleen. Voimistelua on sitten jatkuvasti harrastettu, ei kilpailumielessä, vaan pääasiallisesti valmennuksena ja pohjakunnan hankkimiseksi muita liikuntamuotoja varten sekä ohjelman saamiseksi seuran tilaisuuksiin ja osallistumista varten yhteisvoimisteluesityksiin. Voimistelun johtajista mainittakoon Kalle F. Lahtinen, Hugo Nikula, Eino Tuomala ja Ilmari Laine sekä myöhemmiltä ajoilta Tauno Lahtinen ja Tauno Jokelin.

Jos ei miesten voimistelu ole aina jaksanut koota

harrastajia, niin on naisten voimistelu, joka otettiin seuran ohjelmaan v. 1912, sen sijaan menestynyt paremmin. Vaikka alkuvuosina ja aina vuoteen 1926 saakka naisilla oli etupäässä miehiä voimistelun ohjaajina, oli innostus naisten keskuudessa suuri. Viimeksi mainittuna vuonna lähetettiin Aili Rautiainen (nyk. rva Lahti) naisten voimistelunohjaajain alkeiskursseille Kuopioon, ja seurauksena oli, että naisvoimistelu seurassa lähti kokonaan uusille urille. Hänen aikanaan järjestettiin yhdessä miesten kanssa voimisteluiltoja omalla paikkakunnalla ja vieraissakin ja yleisömenestys oli hyvä. Rva Lahden jätettyä neljä vuotta myöhemmin ohjaajan tehtävät tuli hänen seuraajakseen Kaisa Jaakkola (nyk. rva Linna). Hyvänä ohjaajana ja voimistelijana hän sai 10-vuotisena johtajakautenaan naisvoimistelun kohotetuksi korkealle tasolle. Apulaisinaan hänellä oli myöhemmin Lyyli Pietarinen (nyk. Honkanen) ja Olga Laitinen. Vuonna 1936 kävi Mirjam Jokelin (nyk. Laine) Pajulahden ohjaajakurssin ja toimi sitten aina vuoteen 1948 ohjaajana. Hänen johdolla harjoitettiin mm. monen voimistelunäytöksen ohjelma. Nykyisin ovat ohjaajina Salli Qvick, Eila Laine, Kaija Metsälä ja Brita Sjöman, joista viimeksi mainittu huolehtii telinevoimistelun ohjaamisesta. TUL:n otettua v. 1946 kilpailuohjelmansa myös naisten joukkuevoimistelumestaruuskilpailut, on Puhti ainoana maaseutuseurana osallistunut niihin kolmena vuotena, voittaen v. 1949 B-sarjan mestaruuden. Kolmansiiin työläisolympialaisiin, jotka pidettiin v. 1937 Antwerpenissä, lähetettiin TUL:n edustusjoukkueeseen valittiin Puhdist Mirjam Jokelin, ja äskettäin Tshekkoslovakiassa käyneessä naisvoimistelujoukkueessa oli mukana seuran jäsen Pirkko Rautjärvi. Naisten toiminnasta puheen ollen mainittakoon vielä, että jonkin verran on harrastettu myös yleisurheilua. Seuran tyttäjä on osallistunut TUL:n mestaruuskilpailuihinkin, puhumattakaan piirin kilpailuista, joissa on saavutettu voittojakin, mm. viestinjuoksussa. Paikkakunnan yleisurheilijoiden vieraillessa v. 1948 Ruotsissa, Kuusankosken kummikunnassa Lindesbergissä, oli seuran jäsen Birgit Jämsä joukkueessa mukana. Yleisurheiluharrastusta todistaa sekin, että monella tytöllä on rinnassaan I luokan urheilumerkki.

Jätämme nyt naiset "rauhaan" ja siirrymme miesten lajeihin.

Paini on ollut Puhdin ohjelmassa alkuvuosista lähtien. Jo ennen vuotta 1918 oli tämän miehisten miesten urheilun harrastajia kymmenkunta ja heistä saavuttivat Aaret Sundström ja Aug. Kiiskinen Lahden piirin mestaruudenkin. Mutta vasta vuoden 1919 jälkeen paini sai huomattavampaa jalansijaa seurassa, ja vuoteen 1930 saakka se olikin se ala, jolla seura lähinnä loisti ulospäin. Huomattavin tämän kauden painijoista oli Paavo Mattila. Vähitellen kehittyi muitakin melkoisen hyviä tekijöitä, kuten "Paaru" Koponen, Aarne Hyvönen ja Konrad Mattsson, joista viimeksi mainittu on ollut seuran menestyksellisin painija, ollen edustajana mm. erinäisissä liitto-otteluissakin. Innostus painiin on säilynyt verrattain hyvänä ja lupavia poikia esiintyy seuran värejä puolustamassa sinisellä molkskiareenalla.

Hiihto kuului niin ikään jo alkuaikojen ohjelmaan.

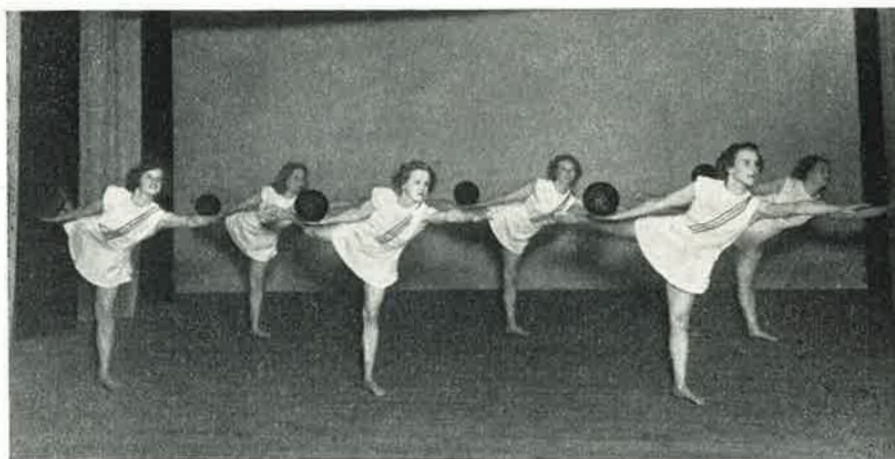
Puhdin johtokunta v. 1950. Istumassa vasemmalta lukien: Hilikka Vesalainen (rak.-hoit.), Aarne Hyvönen (puh.-joht.), Paavo Lahtinen (siht.) ja Salli Qvick. — Seisomassa: Into Suominen, Heikki Forsman, Veikko Jungell, Joel Lahtinen ja Onni Qvick. Kuvasta puuttuvat Einar Aro ja Toivo Tarkiainen.

Tunnetuimmat lylynlykkijät olivat silloin Jaatisen veljekset Anton ja Eetu. Kuitenkin vasta vuodesta 1936 lähtien on hiihtourheilu Puhdissa mennyt voimakkaasti eteenpäin. Sen loistavana tiennäyttäjänä on ollut Urho Niemi. Hän on moninkertainen TUL:n mestari 50, 30 ja 17 km matkoilla, Suomen mestari v. 1945 50 km hiihdossa, piirin mestari, lukuisten suurten kilpailujen voittaja j.n.e. Hänen esimerkkinsä on kannustanut nuorempia hiihtäjiä, joista monet ovat pystyneet varsin kunnioitettaviin suorituksiin tiukoissakin kamppailuissa.

Yleisurheilu tuli seuran ohjelmaan laajemmassa mielessä vasta vuodesta 1919 lähtien, mutta silloinkin se kulki vielä lapsenkengissä kunnollisten harjoituspaikkojen puutteessa. Urheiluharrastuksen laajentamiseksi oli tuona aikana määränä, että jokaisen, joka vain kynnelle kykeni, tuli olla mukana seuran jäsenten välisessä 10-ottelussa. Parhaita ottelijoita olivat silloin mm. Aarne Aalto, Eino Nieminen, K. F.

Puhdin naisjaosto. Istumassa vasemmalta lukien: Margit Jämsä, Salli Qvick, Martta Lehtinen ja Eila Laine. — Seisomassa: Brita Sjöman, Kaija Metsälä, Elvi Hänninen ja Pirkko Rautjärvi. Kuvasta puuttuvat Hilikka Aalto ja Pirkko Kujala.

Naisten pallovoimisteluesityksestä 40-vuotisjuhlassa. Ohjelman oli laatinut ja ohjannut Salli Qvick.

Lahtinen ja Paavo Mäki. Juoksijoista mainittakoon Martti Salo 100—400 m:llä ja Ville Kosonen 1.500—5.000 m:llä. Vasta sen jälkeen, kun Kymi-yhtiö v. 1925—27 rakensi Kuusankosken urheilukentän, alkoi yleisurheilu Puhdissa mennä voimakkaasti eteenpäin. Kirkkaimmaksi "täheksi" on osoittautunut Väinö Lehtonen, jonka lahjat olisivat sopineet useammalle alalle, mutta hän keskittyi vain pituushyppyyn ja kolmiloikkaan, joissa hän on saavuttanutkin loistotuloksia. Onhan hän niitä vielä toistaiseksi harvoja urheilijoita maassamme, jotka ovat hypänneet pituutta 7 m. Lehtonen urheili toistakymmentä vuotta, ollen mukana myös Antverpenin työläisolympialaisissa, joissa hän voitti kultamitalin lajeissaan. Samoin hän on edustanut liittoaan ja maatamme erinomaisella menestyksellä useissa liitto-otteluissa sekä kotimaassa että ulkomaila. Toinen seuran kasvatti, josta kehittyi huomattava tekijä juoksuissa, oli Lauri Korppi, jonka ura katkesi kesken, kun hän kaatui sodassa v. 1944. Hän oli aikanaan liittonsa parhaita juoksijoita 800—5.000 m matkoilla. Sitä paitsi on Puhdilla ollut lukuisasti vähemmän tunnettuja tekijöitä, jotka ovat olleet hankkimassa seuralle pisteitä monissa erilaisissa kilpailuissa. Niinpä onkin voitettujen joukkuepalkintojen lukumäärä nykyisin moninkertainen verrattuna siihen, mitä se oli esim. pari vuosikymmentä sitten.

Palloilurintamalla on Puhti saanut monia arvokkaita voittoja tililleen. Pesäpalloilua on seurassa harrastettu jo yli kaksi vuosikymmentä. TUL:n piirissä järjesti Puhti ensimmäisenä v. 1927 pesäpallomarkkinat, joilla olivat Puhdin lisäksi mukana Helsingin Kullervon, Talikkalan Toverien, Kotkan Riennon ja Kymintehtaan Kisan joukkueet. Näillä markkinoilla tuli Kullervo ensimmäiseksi ja Puhti toiseksi. Jo silloin oli mukana aina viime vuosiin saakka pelannut Einari Aro, joka yhdessä Kalle O. Lahtisen kanssa oli luomassa sitä pohjaa, jolle Puhdin pesäpallomaine myöhemmin perustui. Puhti on ainoa TUL:n maaseutuseura, joka on ulottunut TUL:n mestaruuteen käsiksi, saavuttaen sen vuosina 1934, 1939, 1947 ja 1948. Liittonsa nuorten mestaruuden on Puhti voittanut vuo-

sina 1948 ja 1949. Piirin mestaruuksia on jatkuvasti tullut useimmissa sarjoissa. Pesäpallon hyväksi paljon tehneistä mainittakoon edellisten lisäksi Toivo Tarkkainen, Martti Kesto, Tuure Valo ja Jaakko Kytö, jota paitsi nuoremmista ovat mainetta niittäneet mm. J. Harlin, P. Lahtinen, B. Nieminen, L. Heikkilä ja viime vuonna kuollut Tuure Rautjärvi. Heidän ja monien muiden tässä nimeltä mainitsemattomien ansiosta on Puhti kohonnut maamme parhaiten pesäpalloseurojen joukkoon. Muut palloilumuodot ovat jääneet pesäpallon varjoon. Jalkapalloon on vasta viiden viimeisen vuoden aikana saatu pysyvämpi ote ja seuran jalkapallojoukkueet ovat pelanneet huomattavan määrän otteluita eri sarjoissa, eikä menestyskään ole ollut mikään heikko. Samaan aikaan ovat koripalloilu ja jääpalloilu sekä "viimeisenä villityksenä" jääkiekkoilukin nostaneet päätään seurassa. Vuoden 1948 toimintakertomuksessa mainitaan, tosin otsikon "opintokerhotoiminta" alla, että sen vuoden aikana on pöytätenniskerhokin ollut toiminnassa.

Puhdin pesäpallojoukkue, joka voitti TUL:n mestaruuden v. 1948. Istumassa vasemmalta lukien: T. Frimodig, T. Rautjärvi, B. Nieminen ja P. Lahtinen. — Seisomassa: E. Salmi, J. Kytö, L. Heikkilä, J. Harlin ja P. Aalto.

Nyrkkeily otettiin virallisesti ohjelmaan vasta niin myöhään kuin v. 1929. Harjoittelun tuloksena oli, että Puhdin "nyrkkeilyverstaalta" kehittyi muutamia hyviä "motoonpanijoita", joista etevin oli englantilaisen koulun nyrkkeilytyylin omaksunut Leo Mäki. Kun hän oli parhaimmillaan, olivat hänen iskunsa kuin hevosenpotkuja. Muuten eräät sanomalehdet sanoivat häntä joskus nyrkkeilykehän gentlemanniksi. Hän ehti olla mukana lukemattomissa kilpailuissa sekä TUL:n edustajana liitto-otteluissa. Sotien jälkeen on nyrkkeily Puhdissa ollut kuin aallonpohjassa, mutta toivottavasti se sieltä vielä nousee.

Muista harrastusmuodoista mainittakoon moottoripyöräily, joka ei ennen sotia kuullut Puhdin toimintohjelmaan. Nyt seuralla on tälläkin alalla oma jaosto ja se on järjestänyt kilpailujakin. Seuran motoristit ovat osallistuneet muiden seurojen kilpailuihin melkoisen hyvällä menestyksellä. Myös uintia on jonkin verran harrastettu, vaikkakaan siinä ei sanottavampiin tuloksiin ole vielä päästy. Uusin toimintamuoto on suunnistaminen, joka näyttää saavan yhä laajenevat joukot mukaansa.

Poikatyö aloitettiin vuoden 1917 paikkeilla ja aluksi siinä näytteli huomattavaa osaa voimistelu ja myöhemmin pesäpallo. Viime vuosina on poikien toiminta kohdistunut seuraotteluihin ja huomattavimpana saavutuksena voidaan pitää TUL:n nuorten pesäpallomestaruutta vuosina 1948 ja 49, josta jo edelläkin on mainittu. Poikien kanssa työskentely on erittäin kiitollista, mutta vaatii epätsekästä, uhrautuvaa mieltä. Puhdilla on ollut onni saada eri aikoina tämän työn johtoon sellaisia sopivia henkilöitä kuin Ilmari Laine, Kalle F. Lahtinen, Aarne Hyvönen, Einari Aro, Oiva Ronkanen, Veikko Jungell y.m. He ovat varmaan saaneet monta kertaa tuskaantua poikiensa kanssa, mutta kyllä siinä on ollut usein aihetta iloonkin.

Kasvatus- ja valistustyöhön on Puhdissa aina kiinnitetty huomiota. Vuodesta 1926 lähtien on julkaistu omaa seuralhteä, jäsenten keskuudessa on aika-ajoittain ollut toiminnassa opintokerhoja ja heille on järjestetty luentokursseja. Viime vuosien aikana on seuran nuorten keskuudessa suoritettu eri tavoin työtä nuorten henkistä kasvua ajatellen. Näin on pyritty toteuttamaan tuota klassillista ohjetta: terve sielu terveessä ruumiissa.

Seuran jäsenmäärä on ollut verrannollinen toiminnan vilkkauden kanssa. Perustamisvuonna oli jäseniä vain 47, kaikki miehiä. Siitä se on sitten vuosien mittaan noussut, niin että viime vuoden päättyessä oli aikuisia jäseniä 607, näistä miehiä 450 ja naisia 157. Nuoria oli 402, joista poikia 266 ja tyttöjä 136. Kokonaisjäsenmäärä kohosi siis hieman yli tuhannen.

Seuran johtokunta on ollut se koossapitävä voima, joka on vienyt seuraa niin pahojen kuin hyvienkin päivien ohi. Puheenjohtajina toimivat alkuvuosina Eino Tuomala, Anton Jaatinen, Nestor Ekholm, Aaret Sundström ja Ilmari Ruotsalainen. Kuten jo alussa mainittiin, perustettiin seura Eino Tuomalan aloitteesta ja Anton Jaatinen keksi sille nimen Puhti. Vuodesta 1919 lähtien on puheenjohtajina ollut 15 eri henkilöä, jotka kaikki ovat sitä paitsi kuuluneet johtokuntaan muina jäseninä useita vuosia. Pisimmän ajan,

10 vuotta

maatalouskerhotyötä Kuusankoskella.

Nuoret haluavat tehdä työtä, luoda uutta. Ellei nuorilla ole mahdollisuutta työskennellä hyödyllisissä askareissa, käyttävät he aikansa turhaan ja usein heitä itseään ja ympäristöään vahingoittavaan toimintaan. Siksi täytyykin nuorille järjestää puuhailua. He ovat kansakoulukurssin suoritettuaan usein kuin tuuliajolla. He eivät silloin enää halua olla lasten askareissa, mutta toiselta puolen he ovat aikuisten järjestöihin ja töihin vielä liian nuoria. Heidät pitäisiikin siksi koota yhteen nuorten järjestöihin ja heille olisi osoitettava sellaisia tavoitteita, jotka innostavat heitä, mutta jotka vaativat ponnistuksia ja toimintaa.

Tällaista työtä antaa nuorille maatalouskerhotoiminta, joka pyrkii herättämään heissä harrastusta maa-, metsä- ja kotitaloudellisiin kysymyksiin.

Kerhotoiminnalla pyritään mm. kasvavalle polvelle opettamaan vanhempien kunnioitusta siten, että nuoret ohjataan omakohtaisesti huomaamaan, ettei mitään rehellistä työtä ole halveksittava. Nuorille näytetään kerhoaskareissa, ettei maanviljelys, karjanhoito, ojankaivu tai muu ruumiillinen työ, enempää kuin äidin auttaminen kodissa, ole halpa-arvoista. Kaikissa näissä toiminna tarvitaan työteliäitä käsiä. Siten kerholaiset huomaavat, ettei ole sitä ammattia eikä elinkeinoä, missä ei voitaisi kehittyä. Entistä tarkoitukseenmukaisempaa, entistä huolitellumpaa voidaan luoda joka ammatissa ja joka kodissa. Täten kerhotyö opettaa nuoret tekemään ja rakastamaan työtä. Siinä saavat maanviljelijän lapset oppia usein entistä perusteellisemmin ja monipuolisemmin isänsä ja äitinsä ammatin, ja työläisten sekä virkamiesten tyttäret ja pojat oppivat niin ikään saavuttamansa työtaidon lisäksi oikein arvostelemaan maamme pääelinkeinoä ja sen vaatimuksia.

Kerholainen aloittaa työskentelynsä ottamalla hoidettavakseen vähintään noin aarin alan vihanneksia. Iän ja työtaidon lisääntyessä suurenevät kerhopalstatkin. Niinpä on etenkin vanhoilla kerholaisilla usein myyntiä varten viljeltävänä peltokasveja ja n.s. kauppakasveja. Paikallisista oloista riippuen on kokeneimmilla kerholaisilla myöskin pieniä lava- ja kasvitarihayrityksiä. Niin ikään ohjataan vanhemmat kerholaiset viljelemään ja

viisi vuotta, joskaan ei yhtäjaksoisesti, toimi puheenjohtajana Kalle F. Lahtinen. Samanaikaisesti hänen kanssaan olivat seuran aktiivisina toimihenkilöinä Ilmari Laine ja Aarne Aalto, jotka hekin ovat kyntäneet syvän vaon seuran sarkaan. Kaikki johtokunnan jäsenet, niin entiset kuin nykyisetkin, ovat tehneet epätsekästä ja suuriarvoista työtä sekä oman paikkakunnan että samalla koko maan urheiluelämän hyväksi, mistä he ansaitsevat julkisenkin kiitoksen ja tunnustuksen.

kouluttamaan metsäpuiden taimia sekä hoitamaan metsiä. Jos kerholainen tahtoo monipuolistaa toimintaansa esimerkiksi eläintenhoitoa käsittäväksi, voi hän senkin tehdä. Silloin kuitenkin edellytetään, että kysymyksessä oleva nuori yrittäjä kykenee voimiensa ja työaikansa puolesta hoitamaan eläimensä.

Kerhotoiminnassa ei kuitenkaan tyydytä vain siihen, että kerholainen suorittaa kasviensa ja eläintensä hoitotyöt täsmälleen neuvojan antamien ohjeiden mukaan. Kaikista töistä, yrityksestä tehdyistä havainnoista ja siitä aiheutuneista tuloista ja menoista tehdään tarkat merkinnät työkaudella kerho-oppaaseen. Syksyllä lasketaan sitten, miten kerhoyritys on kannattanut. Kirjanpidolla kiinnitetään nuorten huomiota taloudellisiin seikkoihin.

Kerhoneuvonnassa lähdetään siitä, ettei nuorten tietopuolisella ammattiopetuksella ole riittävää pohjaa, ennenkuin kerholaiset ovat omakohtaisesti työssään perehtyneet kysymyksessä oleviin seikkoihin. Siksi rajoitutaankin kerhoneuvonnassa opettamaan nuorille maa-, metsä- ja kotitaloutta vain vähitellen käytännöllisten töiden ohella. Kerholaisille ei pidetä luentoja kuin poikkeustapauksissa.

Nuorten neuvonnassa täytyy työn ja leikin kulkea käsikädessä. Vain siten saadaan nuoret pysymään jatkuvasti innostuneina. Siksi järjestetäänkin heille retkeilyjä, leiripäiviä ja kerhokokouksia. Nuoret suorittavat näissä tilaisuuksissa ohjelman.

Varsinainen kerhoneuvonta on järjestetty siten, että niillä paikkakunnilla, joilla tehdään kerhotyötä, sitä johtamassa on erikoinen kerhoelin, usein maatalouskerhoyhdistys. Kerhoelin palkkaa yhden tai useamman kerhoneuvojan riippuen siitä, kuinka laajalla alueella sillä on kerhoneuvontaa ja paljonko on kerholaisia. Yksi kerhoneuvoja ei nimittäin yleensä ehdi ohjata kuin noin 120—150 kerholaista. Kerhoelimen toiminta käsittää tavallisimmin yhden kunnan alueen.

Vaikkakin kerhotoiminta rakentuu sille ajatukselle, että tässä työssä nuoret ohjataan tuotannolliseen toimintaan, yhtyy siihen, kuten edellä jo on käynyt selville, paljon sivistyksellistä ja kasvatuksellista työskentelyä. Siksi voidaankin sanoa, että maatalouskerhotyö on eräs niistä neuvonta- ja opetustavoista, millä varttuvasta maaseudun nuorisosta kasvatetaan teknillisesti taitavia ja taloudellisesti yritteliäitä kansalaisia ja siksi ei ole lainkaan ihmeteltävää, että Kymin Osakeyhtiö on ottanut maatalouskerhoneuvonnan nuorisoon kasvatusohjelmaan.

Yhtiön toimesta ja sen taloudellisesti tukemana perustettiin vuoden 1939 alussa neljä maatalouskerhoyhdistystä, nimittäin Kuusankoskelle, Jaalaan, Hirvensalmelle ja Juankoskelle. Saadaksemme tietää, miten maatalouskerhotyö Kuusankoskella on ensimmäisenä 10-vuotiskautena sujunut, olemme kääntyneet Kuusankosken Maatalouskerhoyhdistyksen neuvojan Kerttu Löytyn puoleen ja voimme hänen kertomanaan esittää asiasta seuraavaa:

Moni kerhotyttö ja -poika on näinä vuosina käyttänyt osan vapaa-ajastaan hyödylliseen työhön ja yhä enenevässä määrin on tämä yritteliääseen ja omakohtaiseen toimintaan tähtäävä työ saanut jalansijaa lasten ja var-

haisnuorisoon keskuudessa. Sadonkorjuun aikana on ilo ja tyytyväisyys säteilyt kerholaisten kasvoista, kun palstat ovat tuottaneet runsaasti arvokkaita elintarvikkeita kodin ruokavalion vaihteluksi. Varsinkin pula-aikana on maatalouskerhotoiminnalla ollut huomattava merkitys, ja sekä kerholaiset että myös heidän kotiväkensä ovat voineet todeta, että "oma apu on paras apu".

Kuluneena 10-vuotiskautena on kerholaisten lukumäärä vaihdellut 140—300 vuodessa, heidän keski-ikänsä ollessa 14 vuotta. Viljelysmaan kokonaispinta-ala on ollut vuosittain 15—20 hehtaaria, josta kutakin kerholaista kohti on tullut 110 m². Rahassa arvioituna vastaa yrittäjätulos 320.158 markkaa eli keskimäärin 2.336 mk kerholaista kohti.

Palstaviljelyn ohella on kerholaisilla ollut muutakin toimintaa. On pidetty kerhokokouksia, joissa kerholaiset itse ovat esittäneet monipuolisen ohjelman, on järjestetty juhlia, työkilpailuja, retkeilyjä ja leiripäiviä. Leirillä on oltu yhtiön leirialueella, missä on ollut verrattain helppo toteuttaa leiriohjelman käytännöllinen puoli. Tästä samoin kuin kaikesta muustakin myönteellisestä ja avuliaasta suhtautumisesta maatalouskerhotoimintaa kohtaan kerholaiset ovat suuresti kiitollisia yhtiölle.

Maatalouskerholaiset ovat alusta pitäen osallistuneet kanssaihmistensä auttamiseen. Sotavuosina tämä auttamisen halu ilmeni mm. erilaisten talkoiden muodossa. Julkisuudessa ei siitä ole paljonkaan mainittu, sillä kerholaiset ovat pitäneet apuna olemista itsekunkin oma-kohtaisena velvollisuutena.

Kuluvan kesän ohjelmaan sisältyy muun ohella uusi toimintamuoto, kotipiikan kaunistamiskilpailu, jonka avulla toivotaan saatavan paljon kaunista kotien ympärillä aikaan.

Kuusankosken Maatalouskerhoyhdistyksen palkkaamina kerhoneuvojina ovat toimineet puutarhaopettaja Sirkka Arina v. 1941, kotitalousneuvoja Hilka Mattila v. 1942, kotitalousneuvoja Tyyne Sorsa v. 1943 ja kotitalousneuvoja Kerttu Löytty vuodesta 1944 edelleen.

Yhdistyksen puheenjohtajana on koko ajan ollut kunnallisuusneuvos Eino Wallenius, jolle kerholaiset ja heidän vanhempansa pyytävät julkituoda kiitoksensa maatalouskerhoajatuksen toteutumisesta tällä paikkakunnalla.

KUVAT VIEREISELLÄ SIVULLA:

Yhällä ällä vasemmalla: Ilkka Laurila Mattilan kerhosta suoriutui nuoresta iästään huolimatta hyvin Kymenlaakson maatalouskerholaisten kyntömestaruuskilpailuissa syksyllä 1949 Eerolan kartanossa Kuusankoskella. — Oikealla: Kerholaisia palstanharvennuspuihissa.

Kesällä vasemmalla: Omenapuuun syysleikkausta seurataan suurella mielenkiinnolla. — Oikealla: Kerhotyttö kurpitsoineen.

Alhaalla vasemmalla: Kerholaisia leiripäivillä. — Oikealla: Kerhoneuvoja kiinnittää ansiomerkin kerholaisen Maini Honkasen rintaan. Samalla kertaa saivat merkin myös Sirkka Merelä ja Taimi Tollman, kaikki Voikaan kerhosta. Tällaisen merkin voi muuten saada jokainen kerholainen, joka on hyvin hoitanut kerhopalstansa ja sen kirjanpidon ja jonka suorittaman, 5 kysymystä käsittävän kirjallisen kokeen Maatalouskerholiitto on hyväksynyt.

M E R K K I P Ä I V I Ä

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAILLA.

60-vuotiaita.

Siivooja Maria Sofia Orenius, Kymin Talousosastolta, 7. 7. 50. Hän on syntynyt Luumäellä ja tullut yhtiön palvelukseen huhtikuun 12 p:nä 1920 Kuusankosken Sahalle, mistä vuonna 1925 siirtyi Kymin Selluloosatehtaalte. Työskenneltään välillä Voikaan Tehdasrakennusosastolla hän tuli tammikuun 1 p:nä 1945 siivoojaksi Kymin Talousosastolle. Maria Oreniuksen vapaa-ajat kuluvat kotiaskeissa ja kesäisin puutarhaa hoidellessa.

Sekatyöläinen Hilda Maria Leppä, Kuusankosken Sahalta, 24. 7. 50. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tuli yhtiön palvelukseen miehensä kuoleman jälkeen v. 1943 lautatarhan työläiseksi Kuusankosken Sahalle. Rva Lepän harrastuksista mainittakoon käsityöt, erikoisesti ompeleminen. Suuren perheen äitinä on hänellä ollut paljon apua tästä taidosta.

Saunakassan hoitaja Maria Huhtalampi, Kymin Talousosastolta, 29. 7. 50. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli elokuun 15 p:nä 1917 Talousosastolle maitomyymälän hoitajaksi. Työskenneltään välillä alun toistakymmentä vuotta Maanviljelysosastolla hän tuli syyskuun 23 p:nä 1943 takaisin Talousosastolle, tällä kertaa saunakassan hoitajaksi. Käsityöt ja varsinkin kankaankudonta ovat kuuluneet hänen vapaa-aikojensa harrastuksiin.

Siivooja Josefiina Immonen, Kymin Talousosastolta, 16. 8. 50. Hän on syntynyt Maaningalla ja tullut yhtiön palvelukseen toukokuun 10 p:nä 1933 Keskuspuutarhaan, josta vielä samana vuonna siirtyi siivoojaksi Talousosastolle. Nuorempana hän oli innokkaasti mukana kuoritoiminnassa. Hiihtoa hän on niin ikään harrastanut ja osallistunut useana vuotena yhtiön hiihtokilpailuihin, joissa hän on päässyt palkintosijoillekin.

Valkaisuveden valmistaja Juho Lindberg, Klooritehtaalta, 19. 8. 50. Hän on syntynyt Jaalassa. Tultuaan

17-vuotiaana Kuusankoskelle hän oli ensin erilaisissa töissä, kunnes v. 1912 tuli yhtiön palvelukseen Kuusankosken Sahalle, mistä seuraavana vuonna siirtyi Rakennusosastolle. Myöhemmin hän oli työssä Kuusankosken Puuhiomossa ja Paperitehtaalta vuoteen 1924, jolloin muutti Kotkaan, kun paperitehdas pantiin seisomaan. Kolmisen vuotta Kotkassa työskenneltään hän tuli uudelleen yhtiömmä palvelukseen, tällä kertaa Rakennusosastolle, mistä vuotta myöhemmin siirtyi Klooritehtaalte valkaisuveden valmistajaksi. Siinä toimessa hän on ollut sitten yhtäjaksoisesti 22 vuotta. Tämän työnsä, joka ei useinkaan ole ollut kaikkein helpompia, on Lindberg suorittanut hyvin. Yhteisiin rientoihin ei häneltä juuri ole liennyt aikaa, ja sen osan vapaa-ajoistaan, mikä on jäänyt jäljelle, hän on käyttänyt järjestötoimintaan.

Oksaosaston hoitaja Aleksander Kiiskinen, Kymin Selluloosatehtaalta, 11. 9. 50. Hän tuli yhtiön palvelukseen lokakuun 29 p:nä 1917 Kuusankosken Rakennusosastolle ja on siitä lähtien pieniä katkoja lukuunottamatta ollut työssä Kuusankosken, Kymin ja Voikaan tehtailla. Nykyiseen toimeensa, oksaosaston hoitajaksi Kymin Selluloosatehtaalte, hän siirtyi joulukuun 11 p:nä 1945. Vapaa-ajat kuluvat oman talon ja puutarhan hoidossa.

50-vuotiaita.

Rasvaaja Juho Viljo Leppä, Kymin Paperitehtaalta, 3. 7. 50. Yhtiön palvelukseen hän tuli Maanviljelysosastolle marraskuun 1 p:nä 1927. Oltuaan välillä puolisen vuotta Voikaan Tehdasrakennusosastolla hän tuli huhtikuun 20 p:nä 1939 Kymin Paperiosastolle, työskennellen makkamyllärinä ja hollanterimiehenä vuoteen 1947, jolloin siirtyi rasvaajaksi, missä toimessa on edelleenkin. Lepän harrastuksista mainittakoon erikoisesti kalastus.

Apumies Yrjö Heikkilä, Kymin Rakennusosastolta, 5. 7. 50. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli yhtiön pal-

Hilda Leppä.

Josefiina Immonen.

Juho Lindberg.

Aleksander Kiiskinen.

Viljo Leppä.

Eino Willman.

Sven Wikman.

Yrjö Koivula.

velukseen v. 1916 Kuusankosken Rakennusosastolle. Siitä lähtien hän on muutamia katkoja lukuunottamatta työskennellyt eri osastoilla Kymintehtaalla ja Voikaalla. Vuonna 1944 hän tuli takaisin Kymin Rakennusosastolle, missä nykyisinkin on työssä. Hän on hyvä ja ahkera työntekijä. Vapaa-aikojen harrastuksiin kuuluvat mm. kalastus ja puutarhanhoito.

Paperinjakaja Impi Manninen, Kuusankosken Paperitehtaalta, 1. 8. 50. Hän on syntynyt Itisissä ja tullut yhtiön palvelukseen huhtikuun 12 p:nä 1915 Kuusankosken Paperitehtaalle. Vuonna 1923 hän erosi ja palasi vasta v. 1935 takaisin samalle osastolle riisinkäärijäksi. Nykyisessä toimessaan paperinjakajana hän on ollut vuodesta 1942 lähtien.

Insinööri Eino Willman, Kymin Piirustuskonttorista, 7. 8. 50. Hän on syntynyt Jyväskylässä, mutta asunut 17 ensimmäistä ikävuottaan Hallassa, missä hän kesälomien aikana oli erilaisissa töissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1919 harjoittelijaksi Kymin Sähköosastolle. Suoritettuaan insinööritutkinnon Tampereen Teknillisessä Opistossa hän tuli v. 1925 takaisin mainitulle osastolle ja hoiteli mm. paperikoneiden sähköistämistä ja Voikaan höyryturpiiniaseman asennustöitä. Vuonna 1932 hän siirtyi Kymin Piirustuskonttoriin, missä on kuvannut melkein kaikkea, mistä vain kuvaa voidaan ajatella tehtäväksi. Työnsä ulkopuolella on ins. Willman monitoiminen mies. Hänen lukuisista harrastuksistaan mainittakoon mm. maanpuolustustoiminta, urheilu (nuorempana hän oli tunnettu pikajuoksija, jonka nimissä oli monia piirimestaruuksia 400 m. juoksussa ja viesteissä), suunnistaminen, mieskuorolaulu (nykyisin

Kuusankosken Mieslaulajain sihteeri ja factotum-mies), ym. Ja paljastettakoon se tässä, se mies, joka kesäiltoina valkoinen haavi kädessä tuomtuostakin niityillä ja metsän laitamilla ottaa lentäviä lähtöjä, on juuri ins. Willman. Perhosiä näet jahtaa, ja hänen hyönteiskokoelmansa ovatkin tunnetut luonnonystävien piirissä. Toimekas, avulias ja iloluontoinen — nämä attributit ilmentävät hyvin ins. Willmanin henkilökuva.

Konttoristi Sven Emil Rafael Wikman, Metsäosastolta, 16. 8. 50. Käytyään 5 luokkaa Turun Ruotsalaista Realilyseota ja suoritettuaan Åbo Handelsinstitut'in 2-vuotisen kurssin hän tuli yhtiömme palvelukseen kesäkuun 7 p:nä 1920 kirjanpitäjäksi Kirjanpito-osastolle, mistä huhtikuun 1 p:nä 1921 siirtyi kirjanpitäjäksi Huoltokonttoriin ja edelleen saman vuoden lokakuun 15 p:nä ekspeditööriin apulaiseksi Lähetysosastolle. Elokuussa 1924 hän matkusti Englantiin, työskennellen siellä vuoden ajan Messrs. H. Reeve Angel & Co Ltd:n palveluksessa Lontoossa, ja palasi sitten elokuun puolivälissä 1925 takaisin kotimaahan entiseen toimeensa. Saman vuoden marraskuun 9 p:nä hän siirtyi Metsäosastolle kirjanpitäjäksi, missä virassa on edelleenkin. Hra Wikman tunnetaan työssään tunnolliseksi ja täsmälliseksi sekä vapaa-aikaharrastuksissaan monitahoiseksi henkilöksi. Vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön hän osallistui innolla alusta alkaen. Nykyisistä harrastuksista ovat skruuvi ja filatelia etualalla.

Porari Yrjö Koivula, Kymin Rakennusosastolta, 1. 9. 50. Hän on syntynyt Kiikassa, mistä jo pienenä poikana lähti maailmalle. Ennen yhtiömme palvelukseen tuloaan hän oli rakennusosakeyhtiö Skånska Cement-

Manne Tammilehto.

E. E. Koskus.

Viktor Sahanen.

Anton Kattelus.

Sulo Venäläinen.

Väinö Vilén.

Lauri Jansson.

Kalle Andersson.

gjuterin palveluksessa, työskennellen mm. Imatran, Aetsän ja Jämsänkosken voimalaitosrakennustyömailla. Kymin Oy:n palveluksessa hän on ollut vuodesta 1927, jolloin tuli Voikaan Rakennusosastolle betonimieheksi. Paria pientä katkoa lukuunottamatta hän on siitä lähtien yhtäjaksoisesti yhtiötä palvellut. Kymin Rakennusosastolle hän siirtyi v. 1932 ja työskentelee siellä edelleenkin. Porarina hän on ollut vuodesta 1940, toimien mm. Kuusankosken uudella voimalaitosrakennustyömaalla. Koivula on tunnollinen ja pidetty työntekijä. Hänen harrastuksistaan mainittakoon kalastus ja nykyisin oman talon rakennustyöt Nirvisissä.

Siivooja Ida Mauno, Kymin Raitiotieosastolta, 19. 9. 50. Hän on tullut yhtiön palvelukseen elokuun 25 p:nä 1924 Kymin Ulkotyöosastolle halonpurkajaksi. Helmikuun 12 p:nä 1947 hän siirtyi siivoojaksi Kymin Raitiotieosastolle, mitä tehtävää kiitosta ansaitsevalla tavalla edelleenkin hoitaa. Vapaa-ajat kuluuvalle enimmäkseen kodinhoidon ja käsitöitten parissa.

VOIKAAN TEHTAALLA.

70-vuotias.

Hioja Manne Tammilehto Puuhiomolta 3. 9. 50. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Oltuaan nuoruusvuosinaan kotipitäjässään maanviljelys- ja metsätoissa hän tuli Puuhiomolle hiojaksi v. 1912. Vuosina 1918—20 hän oli Kymin Oy:n Hevosojan kartanossa työmiehenä, mutta tuli takaisin Puuhiomolle samaan työhön kuin ennenkin. Siinä onkin sitten vierähtänyt kokonaista 37 vuotta. Nuoruusaikana olivat metsästyks ja kalastus mieluisim-

mat harrastukset. Nykyisin menee vapaa-aika oman pienen maatilan hoidossa. Tammilehto on aikoinaan kuulunut suojeluskuntaan.

60-vuotiaita.

Työnjohtaja Einar Erik Koskus Korjauspajalta 19. 7. 50. Hän on syntynyt Iitin pitäjässä. Varhaisimmassa nuoruudessaan hän teki maatöitä. Jo 16-vuotiaana hän sai lämmittäjän palkan Kymentaan Osuusmeijerin mylly-, saha- ja meijerilaitoksessa. Siellä vierähti 4 vuotta. Oltuaan välillä parissa pienessä sahalaikoksessa hän tuli v. 1912 yhtiöme palvelukseen apumieheksi Voikaan Korjauspajalle. Oltuaan jonkin aikaa apumiehenä hän siirtyi viilaaajaksi ja v. 1919 hänet nimitettiin työnjohtajaksi. Aluksi hän toimi konepajan puolella, mutta nykyisin huolehtii paperikoneitten korjauksista. Alkuaikoina oli työssä tiukkaa, oli vain kaksi mestaria, ja kun silloinen työtoverikin pyrki usein sairastelemaan, sai työnjohtaja Koskus terveempänä olla töitä hoitelemassa. Varsinkin korjauspajan uusimisen ja puuhiomon rakentamisen aikana oli hutketta, tuotantoa ei saatu pysäyttää ja kuitenkin oli uusintatyöt saatava menemään läpi. Työnjohtaja Koskukin terveys on aina ollut hyvä ja niinpä hän on jaksanutkin tarpeen tullen tehdä pyöreitäkin työpäiviä. Vapaa-aikojen harrastuksista puheen ollen on nyt kyseessä mies, jolle työ on merkinnyt melkein koko elämää. Vapaa-ajat ovat siten jääneet kovin niukoiksi. Nuorena miehenä harrasti Koskus moottoriveneitten tekoa.

Koneenhoitaja Viktor Sahanen Selluloosatehtaalta 28. 7. 50. Hän on syntynyt Valkealan pitäjässä. Nuoru-

Väinö Horsma.

Martti Lepistö.

Juho K. Mäkinen.

kaisena hän työskenteli isänsä maatilalla ja teki siinä sivussa metsätöitä. Vuonna 1912 hän tuli Kymin Osakeyhtiön palvelukseen Kymin Paperitehtaalte. Tällä osastolla tuli työskenneltä 6,5 vuotta ja sitten välillä noin vuosi metsäajoissa Multahovin kartanossa. Vuonna 1920 hän tuli työhön silloiselle Koskiosastolle ollen kosken perkaustöissä muutaman kuukauden, kunnes siirtyi Voikaan Paperitehtaalte rullamieheksi. Noin kahden vuoden kuluttua tehtiin hänestä silinterimies ja v. 1929 hän siirtyi massakoneen hoitajaksi, missä toimessa on edelleenkin. Koneenhoitaja Sahanen on itse rakentanut oman talon, joka valmistui jo v. 1935. Puutarha on myös, joten vapaa-ajat menevät kotoisissa askareissa ja puutarhasa. Juuri puutarhanhoito onkin mieluisimpia harrastuksia.

Kuorimon etumies Anton Rikhard Kattelus Puuhiomolta 2. 9. 50. Hän on syntynyt Sippolassa. Oltuaan kivitöissä kotipitäjässään hän meni työhön Inkeröisten tehtaan kuorimolle ja oli siellä noin 12 vuotta. V. 1912 hän tuli Kymin Osakeyhtiön palvelukseen Verlan kuorimolle, jossa oli vuoteen 1928 asti. Silloin hän muutti Voikaan Puuhiomolle, missä edelleenkin työskentelee. Vapaa-aikojen harrastuksista on kalastus ylivoimaisesti mieluisin, ja hyvä kalamies kuuluu Kattelus olevankin.

50-vuotiaita.

Viilaaja Sulo Venäläinen Korjauspajalta 22. 6. 50. Hän on syntynyt Iitin pitäjässä. Jo 15-vuotiaana hän aloitti työskentelynsä Kymin Osakeyhtiön palveluksessa. Ensin hän oli työssä Kuusank. Rakennusosastolla, kunnes v. 1919 siirtyi Raitiotieosastolle. Oltuaan 6 kk. vaimonmiehenä hänestä tuli veturinkuljettaja. Siirto Voikaan tehtaalte tapahtui v. 1924, jolloin Voikaalle saatiin veturi. 24 vuotta hän työskenteli raitiotieillä ja siirtyi v. 1948 Korjauspajalle viilaajaksi. Sivutoimenaan hoitaa Venäläinen Voikaan Seurakuntatalon suntion ja vahtimestarin toimia. Oma talo Iitin puolella on annettu vuokralle, koska asuntokin on nykyisin seurakuntatalossa. Venäläinen kuuluu Kuusankosken kirkkovaiktuustoon. Innokkaana laulumiehenä hän on kuulunut Kuusankosken Kirkkokuoron yli 10 vuotta. Myös Voikaan Sekakuoron jäsenenä hän on ollut ja laulellut Pilkanmaankin kuorossa. Vuodesta 1939 alkaen hän on kuulunut Voikaan Palokuntaan.

Sorvaaja Väinö Armas Vilen Korjauspajalta 1. 7. 50. Hän on syntynyt Valkealan pitäjässä, ollen muuten syntyperäisiä voikaalaisia. Kymin Oy:n palvelukseen hän tuli jo 15-vuotiaana nykyiselle työosastolleen höylääjäksi. Työskenteli ensin pikkuhöylällä parin vuoden ajan ja sitten ison höylän ääressä vuoden verran, kunnes v. 1919 sai sorvaajan paikan ja siinä työssä hän onkin uskollisesti pysynyt. Vilen on kuulunut Voikaan tehtaan palokuntaan yli 20 vuoden ajan. Myöskin suojeluskuntaan hän kuului aikoinaan. Muuten nuorena tuli kovasti harrastettua moottoriveneetkeilyä ja silloin kierrettiin Pyhäjärveä pitkin ja poikin. Nykyisin oman talon ja puutarhan hoito vievät vapaa-ajat.

Sähkövarastonhoitaja Lauri Gustaf Jansson Varastolta 20. 7. 50. Hän on syntynyt Kuusankoskella, joka silloin kuului Iitin pitäjään. Kymin Oy:n palveluksessa hän oli jo 18-vuotiaana, mutta toimi sitten muutamia

vuosia ammattisoittajana monissa eri soittokunnissa, joitten mukana tuli kierreltyä ulkomaillaakin. Ollessaan Varkauden tehtaan palveluksessa 4 vuoden ajan hän soitti sen monia palkintoja saaneessa soittokunnassa. Tultuaan v. 1924 Voikaalle tehtaan palvelukseen hän alkoi heti tulovuonna toimia tädäläisen palokunnan soittokunnan (sittemmin tehtaan soittokunnan) johtajana ja hoitikin tätä tehtävää aina soittokunnan lopettamisvuoteen 1939 asti. Työnsä v. 1924 aloitti Jansson Sähköosastolla, työskenteli välillä sekä Rakennusosastolla että Paperitehtaalte ja alkoi hoitaa nykyistä Sähkövaraston hoitajan toimiaan 1. 6. 1926. V. 1930 perusti Jansson nykyisin hyvin suosittu Rytmii-Ystävät-orkesterin, jonka ensimmäinen nimi oli Ivalo, ja on jatkuvasti siitä huolehtinut. Musiikkimiehenä hän on kuulunut SULASOL:in Kymenlaakson piirijohtokuntaan. Varastonhoitaja Jansson on myös innokas urheilumies. Hän on Voikaan Urheilu-Veikkojen perustajajäseniä, on kuulunut sen johtokuntaan ja ollut ensin varapuheenjohtajana ja 5-vuotiskauden 1944—49 puheenjohtajana. Nuoruudessaan oli Jansson innokas aktiiviurheilija, jolle kaikki urheilulajit olivat yhtä rakkaita. Myöhemmin hän siirtyi tuomarin tehtäviin. Hän on kuulunut Suomen Palloliiton Kymenlaakson johtokuntaan, kunnan urheilulautakuntaan sekä tehtaan urheilulautakuntaan useita vuosia. Nykyisin hän on tehtaan palokunnan johtokunnan jäsen ja urheilulautakunnan puheenjohtaja sekä Pohjois-Kymenlaakson Erotuomarikerhon varapuheenjohtaja. Muista harrastuksista mainittakoon metsästys.

Kuormaaja Kalle Edward Andersson Ulkotyöosastolta 30. 7. 50. Hän on syntynyt Heinolan maalaiskunnassa, mistä muutti vanhempiensa mukana 9-vuotiaana Oravalaan ja joutui lähtemään ansiotyöhön jo 13-vuotiaana, työskennellen ensin maataloissa. Vuonna 1917 hän tuli ensimmäisen kerran Kymin Osakeyhtiön palvelukseen Voikaan Ulkotyöosastolle, missä joutui kalkkivaunujen purkajaksi. Oltuaan välillä metsätöissä hän tuli v. 1921 Uitto-osastolle uittotyömieheksi, siirtyi sitten Rakennusosastolle ja sieltä v. 1933 Ulkotyöosastolle, missä on yhäjaksoisesti työskennellyt erilaisissa purkaustöissä. Vapaa-aikojen mieliharrastuksena on ollut ja on edelleenkin kalastus. Nuorempana Andersson kuului Voikaan Viestini painijakaartiin.

Kuljetuslaitteen käyttäjä Väinö Aleksander Horsma Höyryosastolta 3. 8. 50. Hän on syntynyt Sippolassa. Työskenneltään nuorena eri aloilla, mm. Kymin Oy:n palveluksessa metsänhoito- ja hakkuutöissä, hän tuli v. 1934 vakinaiseen työhön Voikaan Ulkotyöosastolle ja siirtyi v. 1937 Höyryosastolle nykyiseen toimeensa. Metsästys ja kalastus ovat olleet melkein "pääelinkeinona", rakkaina nuoruusajan harrastuksina, joista ei osaa luopua vanhempanakaan.

Prässihiomon uunimies Martti Lepistö Puuhiomolta 4. 8. 50. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Oltuaan nuorena maataloustöissä hän tuli Kymin Osakeyhtiön palvelukseen v. 1925 Voikaan silloiselle Talliosastolle (nyk. Talousosasto) hevosmieheksi, missä työssä oli aina vuoteen 1937 asti. Välillä v. 1927 tuli oltua Rakennusosastolla vuoden päivät, mutta vasta v. 1937 vaihtoi Lepistö osastoa, tullen tällöin nykyiseen työhönsä Voikaan Puuhiomolle. Jo v. 1935 valmistui Lepistön omin käsin

Palotorjunta yhtymässämme on korkealla tasolla.

*Selostusta tehdaspalokuntiemme toiminnasta
viime vuonna.*

Kymintehtaan—Kuusankosken VPK v. 1908.

Kymintehtaan—Kuusankosken VPK.

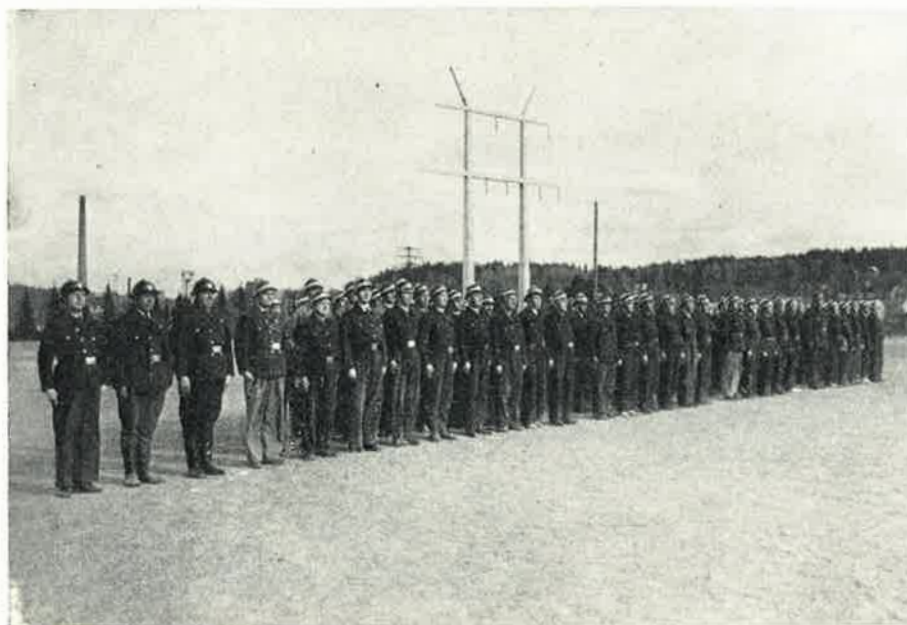
Lukiessamme Viktor Hoving'in kirjoittamaa kirjaa "Kymin Osakeyhtiö 1872—1947" olemme havainneet, että yhtiömme tehdaslaitoksia ovat kohdanneet suuret tulipalot, joissa on "tuhkana tuuleen" haihtunut joko kokonaisia tehtaita (8. 12. 1881 ja 19. 12. 1885) tai tehtaan eri osastoja. Voimme todeta, että tulipalojen silloinen sammutus eroaa nykyisestä kuin yö ja päivä. Tehtaitten palokalustona, mikäli sellaisesta voi puhua perustamisvu-

sia seuranneina aikoina, oli pääasiallisesti ämpäri, ja veden kuljettaminen palopaikalle tapahtui tietenkin kantamalla. Myöhemmin sitä keksittiin helpottaa muodostamalla vesiketjuja ja kuljettamalla hevosvetoisilla kärryillä vedellä täytettyjä tynnyreitä. Kun tehtaat laajenivat, havaittiin kuitenkin, että paloturvallisuuteenkin oli kiinnitettävä enemmän huomiota. Valitettavan usein toimenpiteet kuitenkin jäivät ajatuksiksi, kunnes v. 1883 hankittiin Kuusankoskelle palopurje ja paloruiskuja sekä vuonna 1886 "iso ruisku" letkuineen.

tehty talo. Sen hoidossa riittää jatkuvasti puuhaa vapaa-ajoiksi, kun sievoinen puutarhakin on saatu vähitellen talon ympärille.

Rullapakkaaja Juho Kaarle Mäkinen Paperitehtaalta 30. 9. 50. Hän on syntynyt Itäisessä. Vuoteen 1917 asti hän oli työssä isänsä maatilalla Paasion kylässä. Mainittuna vuonna hän meni Kymin Lauttausyhdistyksen palvelukseen puiden laskijaksi Saukkolan lajitteelu- paikalle ja oli myöhemmin talvetkin Lauttausyhdistyksen palveluksessa. Vuonna 1921 tuli Mäkinen ensimmäisen kerran Kymin Oy:n palvelukseen Voikaan Koski- työmaalle, missä oli sen talven. Työskenneltyään jonkin aikaa Kuusankosken sahalla hän tuli vakituiseksi yh-

tiöömme v. 1933, ensin uittomieheksi, mutta siirrettiin syksyllä Voikaan Puuhiomolle. Paperitehtaan uuden 6. koneen valmistuttua otettiin lisää miehiä pakkareiksi, ja siitä lähtien on Mäkinenkin ollut rullapakkaajana. Vapaa-aikojen harrastuksena on kuorolaulu. Mäkinen on kuulunut Pilkanmaan Sekakuoroon koko sen toiminnassa- oloajan, laulaen aluksi tenoria ja myöhemmin ensibas- soa. Myöskin urheilu on aina ollut lähellä Mäkisen sydäntä ja hän on ollut Pilkanmaan Pilkkeen aktiivisena jäsenenä melkein seuran perustamisesta lähtien. Muut vapaa-ajat ovat kuluneet Pilkanmaalla oman mökin puutarhan hoidossa.

Palokunta v. 1950.

V. 1904 insin. Carl Enckell'issä heräsi ajatus palokunnan perustamisesta paikkakunnalle. Oli huomattu, että kouluttamattoman miehistön takia palokaluston tehokas hyväksikäyttö oli tulipalon sattuessa varsin heikkoa. Palokunnan perustaminen ei silläkään kertaa ehtinyt ajatusta pitemmälle, koska insin. Enckell siirtyi pois paikkakunnalta. Vuotta myöhemmin antoi Kymn Oy:n johto palokunnan perustamisen ins. Alvar Brejlin'in tehtäväksi. Hänen toimestaan perustettiin Kymintehtaan—Kuusankosken VPK syysk. 1 p:nä 1905. Tällöin luovutettiin 20-miehiselle palokunnalle suhteellisen voimakas palokalusto: Ludvigsberg'in 700 min/l höyryruisku, 500 m. paloletkua, kahdet letkurattaat ja 7 käsivoimaruiskua sekä muuta pienempää palokalustoa.

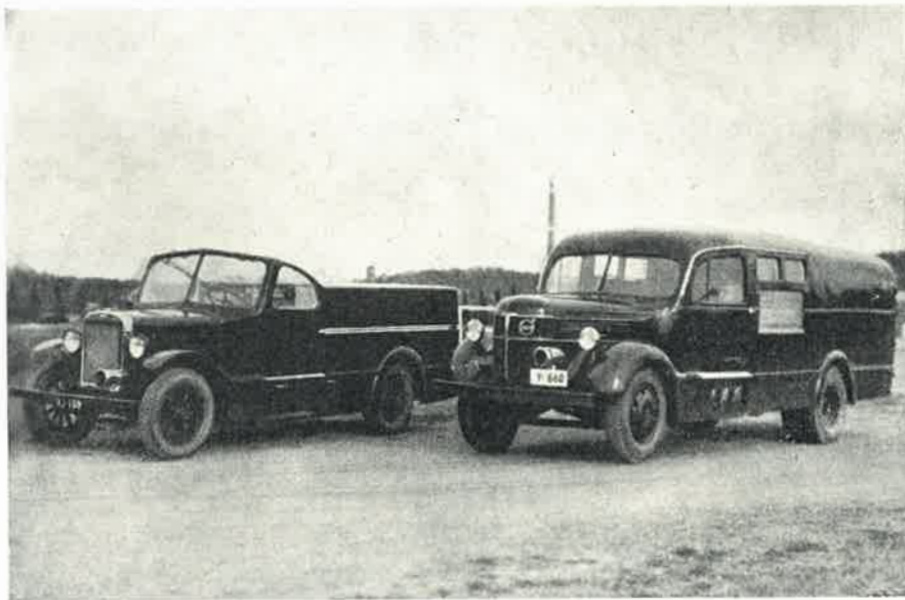
Palokunta on sen jälkeen kehittynyt insinööri, sittemmin isänn. Alvar Brejlin'in (vv. 1905—1918), insin. E. A. Biesen (vv. 1918—1944) sekä vuodesta 1945 lähtien osastopääll. Hjalmar Ruth'in johdolla varsin merkittäväällä tavalla. Sen miehistövahvuus on nykyisin 102 miestä, jaettuina neljään joukkueeseen, ja palokunnalla on käytettävänä sekä kunnoltaan että sammutusteholtaan harvinaisen voimakas palokalusto.

Kymintehtaan—Kuusankosken VPK:n päällikkönä toimii tällä hetkellä, kuten edellä on mainittu, osastopäällikkö Hjalmar Ruth, joka samalla on Voikan Tehtaan palokunnan sekä Kuusankosken kunnan palopäällikkönä. Lisäksi hän on Kuusankosken kaukoavustusalueen aluepalopäällikkö. Paikallisena palopäällikkönä toimii työnjoht. Alvar Harlin, palomestarina työnjoht. Edvin Eklund ja varusmestarina Aleksander Kukkanen, joka 30-vuotisen varusmestarikautensa tunnollisesti palveltuaan jai tätä kirjoitettaessa eläkkeelle.

Palokunta kokoontuu säännöllisesti joka toinen maanantai 2 t. kestäviin harjoituksiin edeltäksin laaditun ohjelman mukaisesti. V. 1949 aikana palokunta hälytettiin sammutustehtäviin 15 kertaa, joista 13 oli omalla

paikkakunnalla ja 2 n.k. kaukoavustuksia. Palokunta vastaa Kymintehtaan—Kuusankosken tehdasalueen ja lähiympäristön tulentorjunnasta Kuusankosken kunnassa ja antaa pyydettyä sammutusapua Anjalan, Elimäen, Iitin ja Jaalan kuntien alueille. Palokunnan käytössä olevaan palokalustoon, jonka kokonaisuudessaan hankkii Kymn Oy., kuuluu Volvo-merkinen paloauto varustettuna kiinteällä 1000 min/l pumpulla ja 600 litr. vesisäiliöllä, Sisu-merkinen paloauto kiinteällä 1000 min/l pumpulla ja 800 litr. vesisäiliöllä, katettu Volvo-merkinen paloauto 1000 min/l kiinteällä pumpulla ja 1000 litr. vesisäiliöllä, Ford-merkinen kalustoauto ja sotilasmallinen Jeep-merkkiä oleva auto. Palokunnan käytössä on tulipalon sattuessa myöskin vesivaunu 3000 litran vesisäiliöllä. Palokunnalla on lisäksi 3 kpl. moottoriruiskuja, joiden keskimääräinen teho on n. 850 min/l. Liikkuvan kaluston mukana seuraa riittävä määrä pelastus-, raivaus- ym. pienempää palokalustoa. Paloletkua on yhteensä 6.200 m., josta 4.200 m. 3" ja 2000 m. 2". Palokunnalla on lisäksi 8 kpl. happilaitteita sekä hapenanto-laitteet ja savunaamarit koko miesvahvuudelle. Palokuntapukuna on suoja-puku, tumma takki ja palokuntamallinen kypärä.

Palokunnalla on lisäksi käytettävissään kiinteitä kalustoa seuraavasti: Tehdasalueella kaksi kiinteätä pumpuasemaa, toinen Kymintehtaan puolella, jossa on 160 hv pumppu ja teho 13 ilmakehän paineella 4000 min/l, ja toinen Kuusankosken puolella, 190 hv. pumppu, joka antaa vettä 15 ilmakehän paineella myöskin 4000 min/l. Edellisessä on 4 kpl, jälkimmäisessä 8 kpl vesiposteja. Saksanahon pumppuasema, josta 10 ilmakehän paineella saadaan vettä 1400 min/l. kahdesta vesipostista. Lisäksi on vesijohtoverkosto Mustavuorella, käsittäen 10 vesipostia, Rantakadulla 8 kpl vesiposteja, Lauttakadulla 5 kpl vesiposteja sekä Naukion asutusalueella, jossa on 3 kpl vesiposteja.

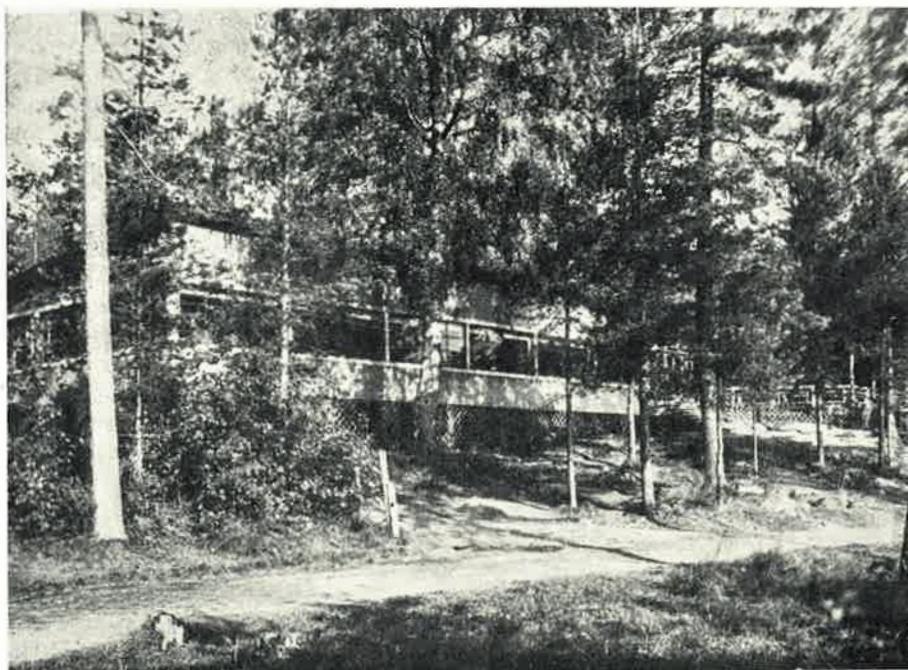

Palokunnan uusimmat palovaunut.

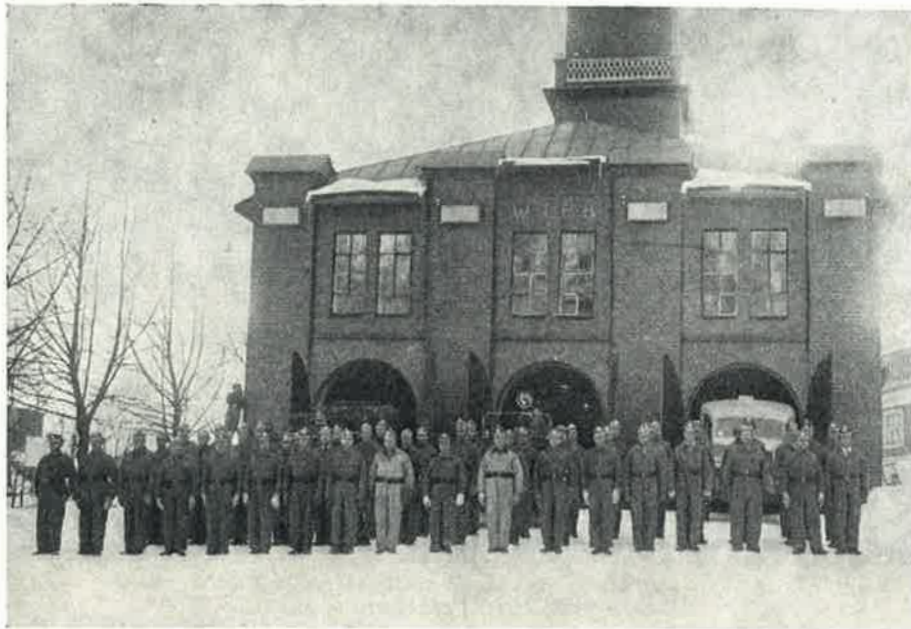
Kuusankosken puolelle on kunta rakentanut vesijohtoverkoston, jonka pituus on n. 5 km ja josta saadaan vettä yhteensä 17:stä vesipostista. Tehtaan ja kunnan alueella on yhteensä lähes 40 palokaivoa tilavuudeltaan 70—90 m³.

Kymintehtaan—Kuusankosken VPK hälytetään eri puolille tehdas- ja asutusalueelle sijoitetuista palokelloista, joita on yhteensä 21 kpl, tai soittamalla puhelimella hälytyskeskukseen (Kymintehdas 109), joka toimittaa palokunnan hälytyksen sähkösireenillä.

Palokunnan sisäistä toimintaa johtaa vuosikokouksen valitsema johtokunta, johon kuuluvat puheenjohtajana palopääll. Hj. Ruth, varapuheenjohtajana palopääll. Alvar Harlin, sihteerinä ja rahastonhoitajana joukkueenjohtaja Niilo Jokinen sekä muina varsinaisina jäseninä palomest. Edvin Eklund, joukkueenjoht. Vilho Mankki, palomiehet Juho Haag ja Kalervo Markkanen ynnä varajäseninä ruiskuesimies Lauri Mankki ja palomies Paa-vo Mäkinen. Sisäinen toiminta palokuntalaisten keskuudessa on erittäin vilkasta. Mainittakoon, että palokunta

Palokunnan omistama Sääksniemen paviljonki, jonka yhteydessä on myös tanssilava.

Voikan Tehtaan Palokunta v. 1950.

omistaa tanssilavan ravintolarakennuksineen luonnonkauniissa Sääksniemessä Kuusanlammen rannalla. Lavan rakentaminen, joka suoritettiin suurimmaksi osaksi tal-koovoimin, sekä sen myöhempi hoito ja kunnossapito ovat parhaana todistuksena oikeasta "brankkarihengestä". Palokunta toimeenpanee jäsenilleen perheilloja, viettää joka syksy perinteellisen syysjuhlan soitukulkueineen sekä järjestää jäsentenväliset hiihtokilpailut talvisin.

Voikan Tehtaan Palokunta.

Helmikuun 1 p:nä 1906 hävitti tulipalo enemmän kuin puolet silloisesta paperitehtaasta, vaikka jo silloin oli tehtaalla voimakas palokalusto, nimittäin 2 kpl Ludvigsberg'in 600 min/l höyryruiskua ja letkurattaat tarpeellisine letkuineen. Kun niiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön tottunut miehistö puuttui, ei niiden sammutusteholla ollut sellaista vaikutusta, kuin mitä niiden vahvuus edellytti. Tämän vuoksi perustettiin saman vuoden syksyllä 20-miehinen tehtaan työmiehistä muodostettu palokunta silloisen isännöitsijän Herman Norrmann'in aloitteesta. Aloitteentekijä määrättiin vastaperustetun palokunnan päälliköksi. Tästä edellä mainitulla kalustolla varustetusta palokunnasta kehittivät isännöitsijät Norrmann ja Alvar Breglin vuosikymmenien aikana voimakkaan palokunnan, jonka miesvahvuus on nykyisin 66 miestä ja palokalusto ajan vaarimukset täysin täyttävällä tasolla.

Palokunnan nykyisenä päällikkönä toimii osastopäällikkö Hjalmar Ruth, joka samalla on Kymintehtaan—Kuusankosken VPK:n päällikkö. Paikallisena palopäällikkönä toimii sähkömestari Karl Nikander, ensimmäisenä palomestarina ylimest. Esko Eloranta ja toisena palomestarina vuoromestari Martti Pirinen.

Palokunta on jaettu neljään joukkueeseen ja on se vuoden 1949 aikana pitänyt harjoituksia kerran viikossa

sekä hälytetty saman ajan kuluessa yhteensä 9:ään tulipaloon. Palokunnan vastuulle on uskottu Kuusankosken kunnan alueesta Voikan tehdasalue ympäristöineen. Palokunnalla on käytettävissään seuraava palokalusto: Reo-merkkinen paloauto, jossa on 1500 min/l pumppu, 1000 litr. vesisäiliö, vaahtopumppu ja 100 litr. vaahtosäiliö. Autossa on lisäksi 50 metrin johdolla varustettu valonheitin. Reo-merkkinen paloauto 1500 min/l pumpulla. Tässä paloautossa seuraa toinen kahdesta Jehu-merkkisestä moottoriruiskusta, joiden teho on n. 800 min/l. Dodge-merkkinen paloauto, jota käytetään myöskin sairaankuljetusautona ja jossa on 900 min/l nokkapumppu. Ford-merkkinen kalustauto, jota paitsi tulipalojen sattuessa on käytettävissä 3000 litran vesisäiliöllä varustettu vesivaunu. Raivaus- ja muu pienempi palokalusto on riittävä. Paloletkua on 3500 m. 3" ja n. 1000 m. 2", ja erikoisvarusteista mainittakoon 2 kpl happilaitteita sekä 30 kpl savunaamareita. Palokunta on varustettu suoja-puvuilla ja palokuntamallisilla kypärillä.

Kiinteitä palokalustoa on käytettävissä seuraavasti: Hydranttipumppu, josta 11 ilmakehän paineella saadaan vettä ulos 8 vesipostista. Sitä paitsi on erilliset vesipostit karbiditehtaalla, kattilahuoneella ja vesivoimalaitoksella sekä sprinklerpumppu, josta 7 ilmakehän paineella saadaan vettä ulos 4:stä vesipostista. — Tehdas- ja asutusalueelle on rakennettu 20 palokaivoa, tilavuudeltaan 70—90 m³.

Voikan Tehtaan palokunta hälytetään eri puolille tehdas- ja asutusalueelle sijoitetuista 15:stä palokellosta tai soittamalla puhelimella hälytyskeskukseen (Voikan tehdas 42), joka toimittaa palokunnan hälytyksen sähkösireenillä.

Sisäistä toimintaa varten on vuosikokouksen valitsema johtokunta, jonka puheenjohtajana toimii palomestari E. Eloranta, varapuheenjohtajana palopääll. K. Nikander, sihteerinä M. Pirinen ja rahastonhoitajana V. Hasu sekä muina varsinaisina jäseninä L. Jansson, L. Andersson ja

Hallan Tehtaitten Palokunta v. 1950.

A. Aarnio. Varajäseninä ovat E. Paulanko ja O. Bäckman.

Palokunta järjestää jäsenillanviettoja sekä yleisiä huvitilaisuuksia. Jäsentenvälisten urheilukilpailujen lisäksi harrastetaan erikoisesti joukkueiden välisiä jalkapallo-otteluita.

Hallan Tehtaitten Palokunta.

Hallan tehtaitten palokunnan päällikkönä toimii palopäällikkö Emil Vecksten sekä joukkueenjohtajina Länsimies, Ylönen ja Brunila. Palokunnan vahvuus on 34 mies-

tä ja sillä on käytettävissään liikkuvaa kalustoa paloauto, jossa on 1000 min/l pumppu, Esa-merkinen moottoriruisku ja riittävä määrä paloletkua, raivaus- ym. pienempää palokalustoa. Liikkuvaan kalustoon voidaan lukea myöskin 5 laivaa, joista kukin on varustettu voimakkailla suihkuilla ja muilla tarpeellisilla palokalustoilla.

Lautatarhan alueelle on rakennettu vesijohtoverkosto, josta saadaan vettä 32:sta vesipostista. Hallan tehtaitten palokunnalla on käytettävissään erikoisia kiinteitä vesitykkeitä, joita lautatarhan alueelle on jo rakennettu 5 kpl torneineen ja lisäksi on 4 tornia rakenteilla.

Palokunta on viime vuoden aikana pitänyt 61 palohar-

Högforsin Tehtaan Palokunta v. 1949.

Juankosken Tehtaan Palokunta v. 1949.

joitusta, ja hälytyksiä oli koko vuoden aikana vain kaksi omalla tehdasalueella. Palokunta on lisäksi antanut sammutusapua mm. Kotkaan ja Kymiin.

Högforsin Tehtaan Palokunta.

Högforsin tehdaspalokunta toimii myöskin Karkkilan kauppalan palokuntana ja antaa lisäksi sammutusapua U.l. Pyhäjärven, Vihdin ja Pusulan kuntien alueille. Toiminta-alue on siis laaja ja vaatii miehistöltä suurta innostusta ja ahkeraa harjoittelua tulentorjujan laajalla työsaralla.

Palokunnan päällikkönä ja samalla Karkkilan kauppalan palopäällikkönä toimii Gunnar Vendelin ja varapäällikkönä Eino Evilä. Konemestareina toimivat Eino Helenius ja Leo Paunila sekä ruiskumestarina Vilho Pranammo. Palokunnan miesvahvuus on 5+27 ja miehistö on pyritty sijoittamaan paloaseman läheisyyteen asumaan. Sijoitustoiminnassa on ollut kuitenkin vaikeuksia, sillä vain palopäällikkö, konemestari ja 5 miestä on vasta voitu asuttaa paloaseman välittömään läheisyyteen. Palokunta hälytetään miesten asunnoissa olevilla hälytyskelloilla.

Palokunta on viimeksi kuluneen vuoden aikana pitänyt harjoituksia kerran viikossa, kesäaikana ulkona ja talvisin on ollut oppitunteja ja kaluston käsittelyharjoituksia. Palokunnalla on käytettävissään nykyisin n.s. hyökkäysauto 1000 litr. säiliöllä ja 1000 min/l pumpulla varustettuna, miehistöauto, Ford 4-merkinen, varustettuna Jehu moottoriruiskulla, jonka teho on 600 min/l, sekä kaukoavustusauto varustettuna DKV-moottoriruiskulla, teho 600 min/l. Hevosvetoinen Goebe-merkinen moottoriruisku ja käsivoimaruiskut täydentävät sammutustehoa. Lisäksi on tietenkin raivaus-, pelastus- ym. pienempi palokalusto, joka melkein kokonaan on autoissa mukana. Letkua on yhteensä 2100 m, mikä osittain on vanhahkoa ja paljon käytettyä. Jokaiselle miehelle on tehtaan toimesta hankittu yhtenäinen suojapuku ja kumikäsineet.

Palohälytyksiä oli viime vuoden aikana yhteensä 17, joista 9 kauppalan alueella ja 8 sen ulkopuolella.

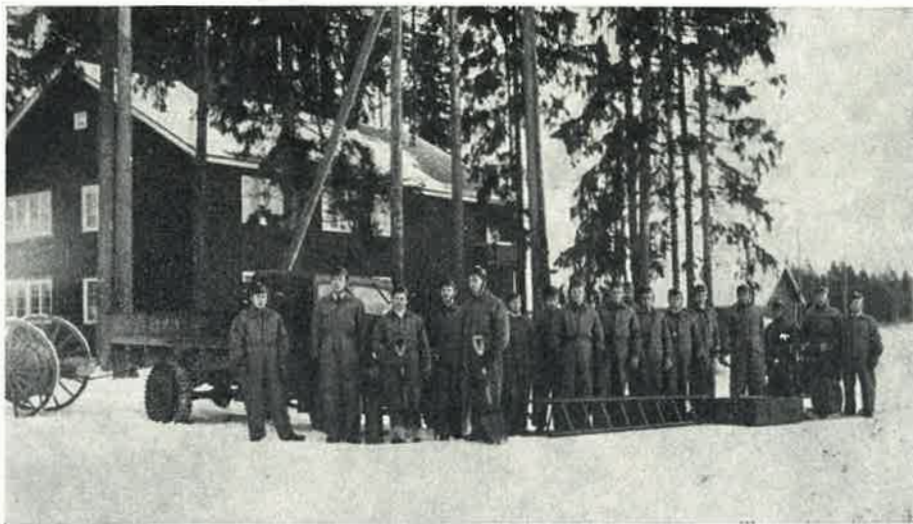
Sisäistä toimintaa varten toimii palokunnan keskuudessa 6-miehinen toimikunta, ja tehtaan johdon ja palokunnan välisenä yhdysmiehenä on toiminut teknikko Åke Ekholm. Urheilutoimintaa edustaa palokunnassa "koko kansan kilpailu", jonka jokainen mies suoritti.

Juankosken Tehtaan Palokunta.

Tarkastellessamme nyt esittäytyvän palokunnan toimintakertomusta vuodelta 1949 havaitsemme, että nykyisin toimivalla palokunnalla on jo verrattain pitkä taival takanaan, sillä viime vuosi oli sen 30:s toimintavuosi. Tämän 28-miehisen palokunnan päällikkönä toimii varastonhoitaja Eero Lipponen sekä I:nä palomestarina työnojohtaja Paavo Korhonen ja II:nä viilaja Kalle Korhonen. Varusmestarina on koko palokunnan olemassaoloajan toiminut Ville Horjander.

Palokunta on pitänyt vuoden aikana yhteensä 50 harjoitusta ja hälytetty neljää tulipaloa sammuttamaan, tosin vain yhden kerran omalle toimialueelle. Kolme kertaa se kutsuttiin auttamaan naapureita, jotka olivat joutuneet pahanlaisiin tekemisiin "punaisen kukon" kanssa. Palokunnalla on käytössään Crighton Vulcan 1200 min/l:n moottoriruisku, joka on kuitenkin vaikeasti liikuteltavissa, koska se on raskas, nelipyöräraisille asennettu ja hevosvetoinen, paloauto, joka samalla on sairaankuljetusauto, varustettuna Jehu-moottoriruiskulla, 1 kpl Jehu 5-moottoriruisku, 1 kpl happoruisu 500 litran säiliöllä, 1000 m. 3" ja 600 m. 2" letkua sekä muuta pienempää palokalustoa riittävä määrä. Palokunta hälytetään sähkösireenillä ja toimii sopimuksen mukaisesti myöskin Juankosken kunnan I:n sammutuspiirin paloyksikkönä.

Palokunnan sisäistä toimintaa varten on palokunnalle valittu johtokunta, jonka puheenjohtajana on insin. T. Timgren sekä jäseninä Paavo Korhonen, Ville Horjander, Heikki Leskinen, Mikko Jokiranta ja Toimi Pirinen. Johtokunnan apuna on toiminnassa sekä hui- että urheilutoimikunnat, joiden toimesta on vuosittain järjestet-

Haukkasuo Tehtaitten VPK v. 1950.

ty kesä- ja talviurheilukilpailuja sekä huvitilaisuuksia, joista on saatu varoja palokunnan sisäistä toimintaa varten. 30-vuotisjuhlan valmisteluihin otti koko palokunta osaa ahkeruudella ja innolla, mikä parhaiten todistaa tässäkin palokunnassa vallitsevan oikean palokuntahengen.

Haukkasuo Tehtaitten VPK.

Haukkasuo Tehtaitten VPK on suhteellisen nuori tu-
lokas yhtymämme tulentorjujain joukossa, sillä vuosi
1949 oli sen 3:s toimintavuosi. Palokunnan päällikkönä
toimii työnjohtaja P. Häkkinen ja varapäällikkönä A.
Seppä. Miehistövahvuus on 21 miestä ja paloharjoituksia
on vuoden aikana pidetty 13 kertaa. Palokunta hälytet-
tiin viimeksi kuluneena toimintavuotena vain yhteen met-
säpaloon. Palohälytys toimitetaan sähkösireenillä.

Palokunnalla on 1 kpl Esa-moottoriruisku, varustettu-
na kuljetuskärrillä ja -suksilla, ja käsivoimaruisku sekä
725 m. 3" ja 100 m 2" letkua, mitä määrää on pidettävä

täysin riittävänä palokunnan miesvahvuuteen nähden.
Lisäksi on pienempää alkusammutuskalustoa sekä ver-
rattain hyvä raivauskalusto. Palokunta on varustettu
suoja- ja kypärillä. Moottoriruiskun kuljettamis-
ta varten on aina saatavissa kuorma-auto.

Palokunnan sisäistä toimintaa varten valitun hallituk-
sen puheenjohtajana toimii A. Laitinen sekä sihteerinä ja
rahastonhoitajana A. Seppä ja muina jäseninä J. Ahve-
nainen, P. Häkkinen, J. Kolehmainen ja A. Vesala. Hal-
lituksen apuna ovat toiminnassa urheilu- ja huvitoimi-
kunnat. Palokunta on järjestänyt v. 1949 aikana jäsen-
tenväliset hiihtokilpailut ja omistamallaan tanssilavalla
tanssiaisia, mistä se on saanut varoja sisäiseen toimin-
taansa, jota elähdyttää nuorekas palokuntahenki.

Verlan VPK.

Verlan VPK huolehtii Verlan tehdas- ja asuntoalueen
paloturvallisuudesta. Tämän 10-miehistön palokunnan

Verlan Tehtaan VPK v. 1950.

Kissakosken Tehtaan VPK v. 1950.

päällikkönä on Otto Richter ja varapäällikkönä Hjalmar Seppälä. Miesvahvuuteen nähden on palokunnan käytettävissä oleva palokalusto suhteellinen. Liikkuvan kaluston muodostavat paloauto ja Esa-moottoriruisku sekä tarpeellinen määrä raivaus- ym. pienempää palokalustoa. Liikkuvaa kalustoa seuraa myöskin 125 m. 3" ja 60 m. 2" paloletkua. Kiinteän kaluston muodostaa tehtaalla oleva, sähköllä käypä pumppu, josta on yksi 2-haarainen 3" ulosotto. Tätä varten on varattu 250 m. 3" ja 100 m. 2" letkua. Viimeksi mainittu kalusto on tarkoitettu tehtaalla ja sen alueella sattuvien tulipalojen torjumiseen. Mainittakoon, että tämän kaluston selvitykseen on koulutettu koko tehtaan vuorotyössä oleva henkilöstö.

Palokunta kokoontuu harjoituksiin kesäaikana joka torstai, kun taas talviaikana pidetään harjoituksia harvemmin. Palohälytyksiä sattui viime vuoden aikana 5, joista vain yksi oli tehdasalueella ja muut neljä sen ulkopuolella.

Kissakosken Tehtaan Palokunta.

Palokunnan päällikkönä toimii Kustaa Hurmalainen ja varapäällikkönä Nestor Relander. Palokunnan vahvuus on nykyisin 9 miestä ja ruiskumestari ja sillä on käytettävissään Albin-merkkinen 1300 min./1:n moottoriruisku, n. 400 min./1 käsivoimaruisku ja yksi sankovaahtoruisku. Paloletkua on 500 m. 3" ja 300 m. 2" sekä miehistövahvuuteen nähden riittävä raivaus- ja muu pienempi palokalusto.

Palokunnan johtokuntaan kuuluvat varsinaisina jäseninä Kustaa Hurmalainen, Nestor Relander ja Ludvig Salminen sekä varajäsenenä Juho Näätänen.

Palokunta oli viimeksi kuluneena toimintavuotenaan niin onnellisessa asemassa, ettei sitä hälytetty yhtään kertaa sammutustehtäviin.

*„Olkaamme valmiit ja valppaat,
muistakaamme tulentorjujain vastuuta.“*

Muuan nuori tyttö tuli rippi-isän luo ja lausui julki pelkonsa, että hän oli syöllistynyt turhamaisuuden syntiin.

— Mikä sinut on näin saanut ajattelemaan?, kysyi rippi-isä.

— Kun minä joka aamu katson peiliin, ajattelen: kuinka kaunis olenkaan!

— Älä pelkää, tyttöseni, kuului rauhoittava vastaus, — ei se ole synti, vaan erehdys.

Severin Falkman, 1870-luvun taidemaalari ja suuri taiteen ja taideteollisuuden harrastaja, tuli eräänä sunnuntai-iltapäivänä ystävänsä Viktor Löfgrenin (Lounasmaan) luo.

— Tulenko ehkä sopimattomaan aikaan?, hän kysyi talon rouvalta.

— Palvelijani ovat kyllä molemmat ulkona, vastasi rouva.

— En minä tulekaan piikojen luo, tuumi Falkman.

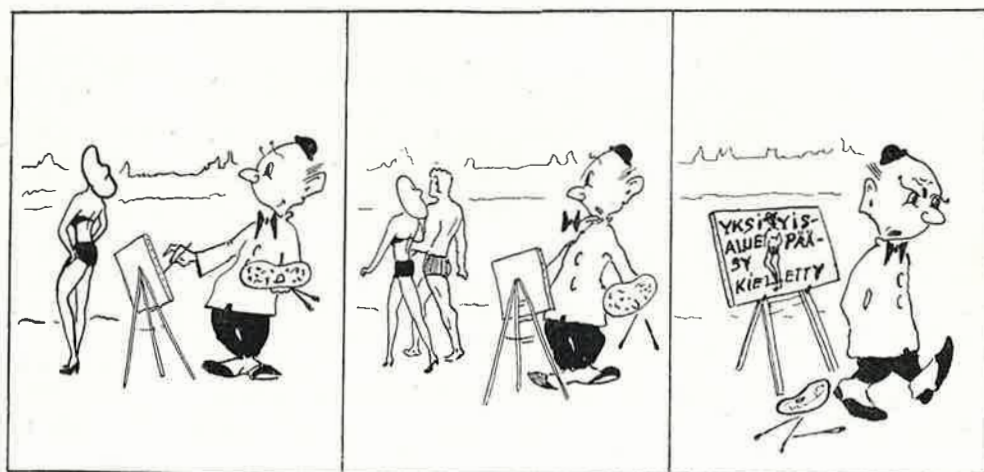
*Kurssilaiset mannekiineina esittelemässä valmistamiaan pukuja.
Keskellä kurssin opettaja, neiti Penttilä.*

Ahkeria ja innostuneita osanottajia ompelukursseilla.

Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaitten sosiaaliosaston toimesta järjestettiin ammattikoululla 11. 4.—21. 4. 50 ja 24. 4.—28. 4. 50 pukuompelukurssit. Osanottajia ilmoittautui niin runsaasti, etteivät läheskään kaikki halukkaat päässeet mukaan. Opettajana toimi käsityönopettaja, neiti Penttilä, joka ohjaili 36 ahkeraa ja innostunutta oppilastaan ensin leikkaamisen vaikeassa taidossa ja sitten kärsivällisesti neuvoen ja auttaen, kunnes kaikkien puvut, puserot ja hameet valmistuivat. Kurssin päätteeksi pidettiin mannekiininäytös, jossa tekijät itse esittelivät ja selostivat valmistamansa puvut. Pukujen joukossa oli käytännöllisiä arki- ja työasuja, mutta siellä nähtiin myös toinen toistaan viehättävämpiä kesäisiä vierailupukuja. Jotkut kurssi-

laisista olivat ehtineet ajan niukkuudesta huolimatta ommella parikin pukua.

Nyt saamme pitkästä aikaa valita kaupasta mielemme mukaan kankaita suhteellisen halvalla. Jos pysymme itse ompelemaan niistä pukumme, laskevat vaatetusmenomme tuntuvasti. Kurssi osoitti, että innokkaita yrittäjiä löytyy. Sen vuoksi pääettiin jo syksyllä järjestää uusi ja edellistä pitempi ompelukurssi. Nämä kursseilla ompeluinnostuksensa saaneet voivat sitten jatkaa harrastustaan käyttämällä apunaan sosiaaliosaston neuvonta-aseman kaavavarastoa tai käymällä ensi syksystä alkaen järjestettävissä ompeluiloissa, joissa käsityönopettaja määrättyinä iltoina viikossa opastaa kävijöitä itse leikkaamaan ja ompelemaan vaatteensa.

„Yks' tattaa . . . kaks' tattaa . . .“

Kymi-yhtiön harrastuskävelijät odottavat parhaillaan luvattua lomaansa. Heidän haaveillessaan tulevaisuudesta muistuu mieleen vielä keskellä kesääkin hiihdon harrastajien ratkiriemullinen loma Vuolenkosken lomakodissa 17—21. 3. 1950, emmekä voi mitenkään olla siitä kertomatta. Hyvän jutun pitäisi tietysti alkaa näin: "Oli kaunis kevättalvi..." Mutta koska niin ei ollut, vaan taivas näytteli nurjaa puoltaan ja aurinko leikki piilosillaoloa, täytyy vaan alkaa suoraan johtajan komennuksella:

"Yks' tattaa . . . kaks' tattaa . . . kolme tattaa ja — nyt!" Niin lankesivat arvat harrastushiihtäjien onneksi. Lähtö tuli niin äkkiä, että vielä autossa istuessaankin onnelliset voittajat näyttivät kuin puusta pudonneilta eikä niinkään vähän säikähtäneiltä. Turhaan yritti retkemme johtaja saada joukkoa laulamaan. Hän sai lannistua passiiviseen vastarintaan. Tunnettuna optimistina uhkasi sentään, että kyllä te vielä laulatte pyytämättäkin, ennenkuin takaisin tullaan. Autonkuljettaja tuntui kuitenkin olevan paremmin selvillä siitä, mitä tällaisissa tapauksissa on tehtävä. Hän ajaa hurautti aivan kuin ohimennen maantien ojaan ja heilautti murjottavat matkustajat vähän lähemmäksi toisiaan. Se auttoi. Pakkasen palelleet hiihtäjät lämpenivät niin, että pian heitettiin hyvästi omalle "Sannalle" ja annettiin ajatusten purjehtia väljemmille vesille. Yhteisellä jännityksellä alettiin odottaa perille tuloa. Jännitys oli sitäkin suurempi, koska oltiin uuden lomakodin ensimmäisiä vieraita.

Hartaina ja uteliaina tunkeuduttiin vanhan kartanon olohuoneeseen. Sen suuren peilin edessä oikaistiin jakaus ja kohennettiin ryhtiä. Vilkaistiin vähän ruokasaliin komeiden lasiovien takaa, ihailtiin kattoa ja uumoiltiin nousta yläkerran portaalle. Istuuduttiin sentään arvokkaasti vanhoille, ajan patinoimille tuoleille odottamaan. Pian ottikin "Jahve" puheenvuoron ja alkoi jär-

jestää uuden perheensä asioita. Ensinnä "tittelit" pois ja sitten kukin kokeilemaan omaa yöpuutaan. Hyvähän se oli, vallan loistava, samoin kuin huonetoverinkin. Kun oli vielä hetkinen huokaistu, päästiin varsinaiseen lomamviettoon: Paljon naurua ja laulua, kävelyretkiä ja kauniita maisemia, kiirettä ja kilpailuja, virkistäviä saunailtoja ja kaikkea muuta hyvää ja hauskaa!

Lieneekö hiihtäjiltä jääneet voiteet kotiin vai kelikö oli haittana, kun ei hiihtäminen oikein huvittanut. Arveltiin kuitenkin, ettei hiihtolomaa ilman hiihtokuvaa, ja siksi nähdään joukko kerran suksien kimpussa. Huomattiin kuitenkin, että vesisukset olisivat olleet paremmat. Sen sijaan kyllä vettä lainehtiva ja liukas maantie oli vilkkaassa käytössä, sillä ympäristön maasto on mielenkiintoista ja luonto harvinaisen kauniista rumalakin säällä. Suosittu urheilulaji oli myös lumisota, eivätkä sukeltamiset ja ilmahypyt jääneet jälkeen, varsinkaan suoraan saunan löylystä hankkeen päästäessä. Kas-tuneet jalat pakoittivat kuitenkin pian seinien sisään. Silloin tuli muotiin tikanheitto, ei Tikkasen. Se oli muutamille hyvin tuottavaa urheilua. Kaikki eivät sentään uskaltaneet sitä yrittää, sillä syrjäheitoista oli rangaisuksena äkkilähtö kotiin. He saivat tyytyä kuluttamaan muita ajanvietepelejä, esim. pelaamaan tärkeän näköisinä shakkia, loistamaan pöytätenniksessä, tekemään "kiusaa" toisille tai mitä vain halutti, mahdollisuuksia ei puuttunut.

Päivän touhu vähän väsyttivät, mutta mainion keittön animet virkistivät niin, että päivällisen jälkeen kokoonnuttiin entistä pirteämpinä viettämään iltaa takkatulen ääreen. Hetken levähtänyt gramofoni vedettiin taas soimaan. Sieltä pursuili "kultainen nuoruus" "kuunvirran sillalle" "konsulin tyttären" seurassa. Löytyipä välillä jokunen vanhan hyvän ajan levykin. Kaiken aikaa pantiin jalalla koreasti. Kun sitten tanssiin oli väsytty, jatkettiin iltaa vaihtelevalla "ex tempore" ohjel-

Lomalaisten reipas joukko lomakodin portailla.

Ryhmä iloisia lomalaisia vanhan sahalaituksen sillan luona.

Loman ainoa hiihtoretki on päättynyt.

mallaa. Kuultiin laulut ja puheet, nähtiin monet hienot temput ja tanssit, naisilta jäivät vain kohteliaisuudet kuulematta, mutta silloinhan ei ollutkaan ystävällisyysviikko.

Loppuajalla tuli hyvin tärkeäksi saada selville, kummat ovat parempia, tytöt vai pojat, voikaalaiset vai kuusaalaiset. Se oli kokeiltava, joten tuumasta toimeen! Kun ei päästy tuloksiin omalla alalla, hiihdossa, keksittiin muita keinoja. Kylien välinen kuntoisuus ratkaistiin viestinjuoksulla olohuoneen lasiovelta toiselle. Se ei ollutkaan mitään leikintekoa, vaikka siltä kuulostaa. Viesiikapulaa oli näet kuljetettava nenällä eikä käsin saanut auttaa. Voi niitä ressuikoita pieninäisiä! Kun

.Vesisukseilijat lähdössä Paaterjärven selälle.

"Vuolenkosken partahilla kiekkumarallalle" eli osa lomalaisia kosken kuohuja ihailemassa.

hävinneet vaativat uutta ottelua, vaihdettiin samalla kapulaa kevyemmäksi, tulitikkulaatikon kannesta höyheneksi, mutta kilpailu kävi vain kireämmäksi. Ystävyyden nimessä jääkööt hävinneet mainitsematta. Sen vain voim sanoa, etteivät kuusankoskelaiset ainakaan olleet heikompia. Ankara oli myös kilpa tyttöjen ja poikien välillä, sillä sitä käytiin viisauden vaikealla polulla. Tyttöjen tarkoituksena oli "löylyttää" pojat oikein perusteellisesti. Tasapeli olisikin ollut melkein taattu, ellei onni olisi tullut poikien avuksi. Oikeastaan on vieläkin myönnettävä, että tytöt sittenkin olivat tietävämpiä, ainakin sähkötekniikan suhteen. Vielä voitaisiin kertoa kaikkien aikojen laulukilpailusta naineitten, miesten ja nuorten kesken, mutta jääköön sen muisto vain lomalaisten omaksi, kuten monet hyvät henkilökohtaisetkin saavutukset.

Oikein tuntui haikealta, kun kaikki nämä riemut lopuivat yhtä äkkiä kuin olivat alkaneetkin. Jäljelle jäi vain miellyttävä muisto, kuin ohimenevä uni, sekä virkeä mieli, joista lomalaiset lämpimästi kiittävät yhtiön ja harrastuskilpailujen isää. Loman täydellisestä onnistumisesta antavat hiihtäjät ansion retkensä oivalliselle johtajalle. Vain harvoille onnistuu kuten hänelle, luoda pienessä hetkessä ympärilleen sellainen reippaan toverillinen yhteishenki, mikä tempaa mukaansa alusta asti.

Kiittäen ja jatkuva menestystä toivottaen kaikkien hiihtäjien puolesta

"Kiekkumaralla".

AMMATTIKOULULAISEN MUISTELMIA PALKINTOLOMAN VIETOSTA VUOLENKOSKELLA.

Harrastushiihtoon, jonka Kymin Oy. järjesti viime talvena, osallistui myös moni ammattikoululainenkin. Hiihdosta arvottiin neljän päivän lomapalkintoja kuudelle pojalle ja neljälle tytölle, ja tuli loma vietettäväksi Vuolenkosken lomakodissa 22.—25. 3. 1950 välisenä aikana.

Lähtö tapahtui Kymin Oy:n Ammattikoulun pihalta tiistai-iltana 21. 3. 50 linja-autolla. Mukana olivat tarvittavat välineet ja kaiken lisäksi vielä reipas ja iloinen mieli. Matka sujui nopeasti ja ennenkuin huo-

*Eräät viettivät aikaansa tärkeän näköisinä shakki-
laudan ääressä.*

masimmekaan, niin olimme jo perillä. Kun astuimme pois autosta, niin kajahti mahtavasti ja voimakkaasti laulu "Honkain keskellä mökkini seisoo" tervetuliaisiksi meille. Tämän laulun lauloivat lomansa jo viettäneet Kymin Oy:n palveluksessa olevat kuusankoskelaiset ja voikkaalaiset yhdessä. He lähtivät pois meidän tultuamme. Saapuessamme sisälle huomasimme huoneiden olevan hyvin kalustetut ja siistit. Olohuoneessa oli vielä erikoiset kattomaalaukset ja avotakka. Olohuonetta katsellessamme huomasimme verannalla olevan pöytätennispelin, jota hetken kuluttua lähdimmekin pelailemaan. Huone, jossa me nukuimme, oli yläkerrassa tilava seitsemän hengen huone. Ennen nukkumaan menoa meille tarjottiin vielä iltateetä.

Keskiviikkoamuna olimme jo aikaisin hereillä, sillä kuuden aikoina me jo pelasimme pelejä, vaikka herätys piti olla vasta kello kahdeksan. Aurinko oli myös noussut valaisemaan ja lämmittämään, vaikka edellinen päivä oli ollut sumuinen. Aamupuuron jälkeen me lähdimme voitelemaan suksia ja hiihdellen tutustumaan maastoon ja ympäristöömme. Eteemme osuikin loiva mäki, jota laskettelimme ja harjoittelimme erilaisia laskutyyliä. Saunan me myös lämmitimme ja otimme kovat löylyt. Kylvettyämme tunsimme itsemme taas virkeiksi ja soittaleminen gramofoonilla ja pelaileminen tuntui ihanalta. Suunnittelimme myös seuraavana päivänä tehtävää Vierumäen retkeä.

Torstaiamuna valmistauduimme hiihtoretkeä varten. Ilma oli aurinkoinen ja kaunis, kun lähdimme tälle matkalle. Me kuljimme tasaisesti välillä vähän levähdellen. Matkaa oli noin 10 km. Jo kaukaa näimme silmiemme edessä komean rakennusrykelmän. Arveltiin ja ihmeteltiin. Mutta kuitenkin kaikki päädyimme siihen, että edessä hämmöitti määränpäämme, mahtavan valkoinen Vierumäen Urheiluopisto. Kun suksut oli laitettu telineisiin, lähdimme sisälle tutustumaan siellä oleviin huoneistoihin ja saleihin. Voimistelusaleja oli kaksi, toinen oli vähän pienempi. Parvekkeelta me näimme kauniin näköalan alas järvelle ja kukkuloille. Aamiaisen syötyämme katselimme Vierumäen ympäristöä ja harjoituspaikkoja. Pujoittelumäki oli ensimmäinen kohde ja tietysti täytyi sitä kokeillakin, kun taas hyppyrimäki ei antanut aihetta laskettelemiseen. Mäkien laskeminen ja etenkin suurharjulle kiipeäminen oli hauskaa ponnistelua. Tämä harju oli korkea ja aika pitkä ja sen läpi kulki vaikea hiihtorata. Täältä me laskettelimme hitaasti ja sivuviistoon alas, koska mäki oli korkea. Urheiluopistolle taas tultuamme menimme suihkuun pesemään itsemme hiestä puhtaaksi. Opiston vieressä sijaitivat myös tyyliharjoitus- ja jääkiekkoradat. Tapasimme myös kävellessämme sisällä entisen voimistelunopettajamme Tauno Juurtolan, joka tervehti meitä hymyillen, niinkuin monta kertaa ennen Ammattikoulussammekin. Eräässä huoneessa oli myös kaksi pöytätennispeliä. Vierumäen maasto on luonnostaan kumpuista ja kaunista, joten hiihtoradatkin saadaan tehtyä hyvin vaihtelevia. Matka Vierumäeltä Vuolenskoskelle tapahtui autolla, koska iltapäivällä oli jo suojaista ja siis huono hiihtokeli.

Perjantaiamuna herätessämme oli jo huonompi ilma kuin kahtena edellisenä päivänä. Päivä kului enimmäkseen pelien merkeissä ja niinpä illalla olikin kilpailut ping-pongissa ja koronassa. Myöhemmällä kävimme vielä kylpemässä.

Lauantaina me pidimme vielä tarkkuushiihtokilpailut. Oli hiihdettävä määrätty matka ja siitä otettiin aika, ja toisella kerralla piti hiihtää samaan tulokseen, mikäli osasi. Hiihdon jälkeen me pakkasimme suksemme, sillä lähtöön ei ollut enään montaakaan tuntia. Poislähtö tapahtui klo 23 iltayöstä ja sinne tulivat nyt lomaansa viettämään högforsilaiset.

Näin mukavasti ne päivät kuluivat ja olisi siellä mielellään ollut vielä pidemmältikin. Tällainen loma on omansa kannustamaan lomanviettäjiä, koska saa vapauttaa itsensä ajattelemasta mitään jokapäiväistä koulutyötä ja touhua. Kunnes taas palatessaan käy niihin mielellään käsiksi entistä virkeämpänä. Mutta ei se hiihto mennyt hukkaan niiltäkään, jotka jäivät tästä lomasta osattomiksi, koska se suoritettiin arpoamalla, sillä pääsiväthän he hengittämään raitista ilmaa vapaassa luonnossa, mikä on ennen kaikkea jokaisen terveydelle hyväksi. Toivoisin, että ensi talvena otettaisiin tähän harrastushiihtoon osaa yhä runsaammilla joukoilla ja että arpaonni olisi seuraavalla kerralla parempi niille, joille se ei viimeksi langennut.

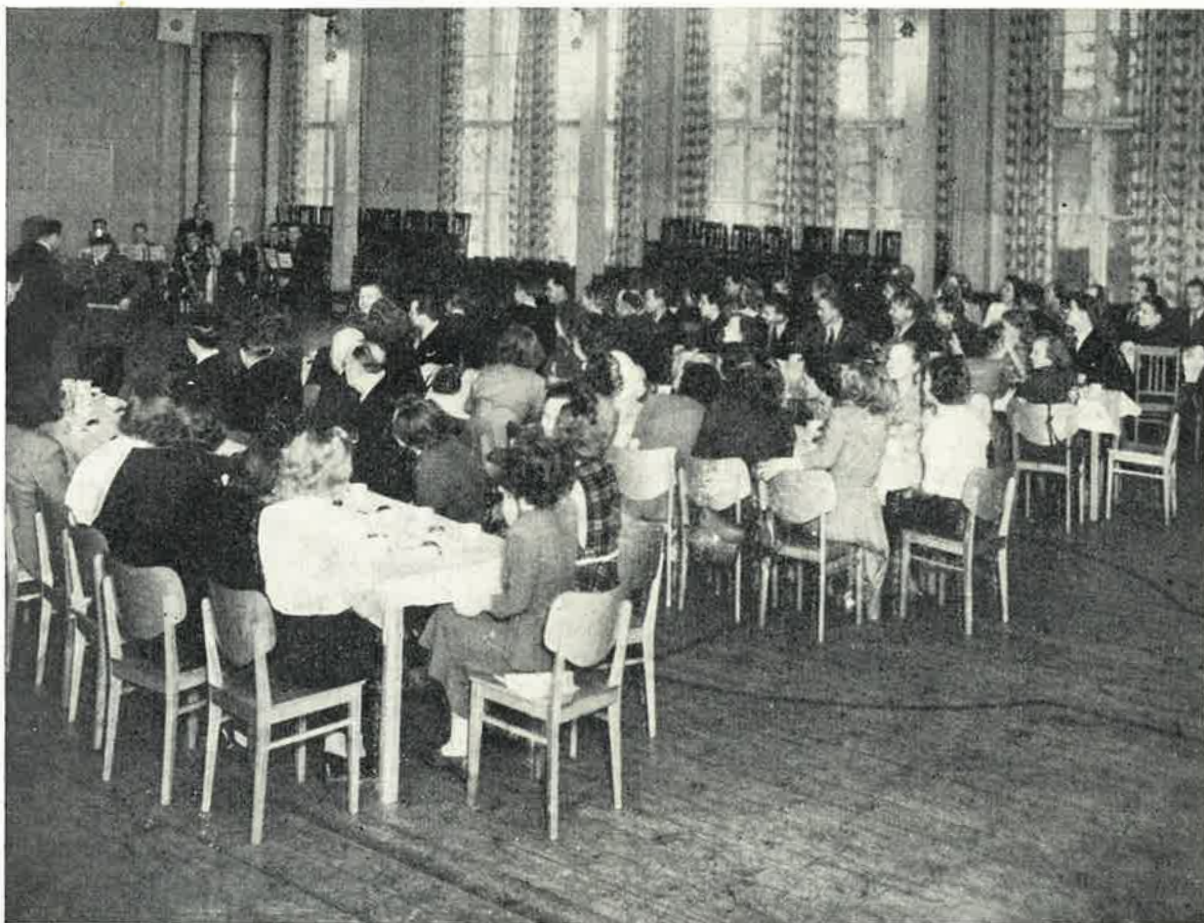

†

Vuoromestari Hugo Peltonen.

Toukokuun 12 p:nä kuoli Kuusankoskella vuoromestari Hugo Hjalmar Peltonen yli 69 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt tammikuun 31 p:nä 1881 Jämsässä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 12. 5. 1912 koneenhoitajaksi Kuusankosken Paperitehtaalte, mistä myöhemmin siirtyi Kymin Paperitehtaalte 3. paperikoneen hoitajaksi. Tässä toimessa hän oli vuoteen 1915, jolloin hänet nimitettiin vuoromestariksi samalle tehtaalte.

Mestari Peltonen tunnettiin etevänä ja tunnollisena ammattimiehenä ja hän oli pidetty niin esimiestensä kuin työtoveriensäkin keskuudessa.

Yleiskuva päättäjäistilaisuudesta. Virkapukuinen Hugo Sormunen ohjentaa juuri "sähkösanomia" illan kuuluttajalle, insinööri Kalle Pääkköselle.

Kymin-Kuusankosken tehtaitten

talviurheilukauden päättäjäistilaisuus

pidettiin huhtikuun 20 p:nä Kuusankosken Seuratallissa. Ohjelmasta vastasi tällä kertaa Korjauspaja ja tekikin sen kiitosta ansaitsevalla tavalla. Soitosta huolehti Korjauspajan oma 7-miehinen ja yllättävän hyvä orkesteri, joka esitti sekä konserttikappaleita että tanssimusiikkia. Illan kuluessa saatiin kuulla ja nähdä monia hauskoja ja mielenkiintoisia ohjelmanumeroita, jotka todistivat Korjauspajan henkilökunnassa löytyvän kykyjä jos millä mitalla. Tervehdyspuhetta ei moniin tilaisuuksiin tahdo saada vaikka itkisi, mutta nyt kilpaili kaksi puhujaa siitä, kumpi saisi avata sanaisen arkkunsa. Ja kun sen tekivät molemmat ja vielä yht'aikaa, niin päättyi kilpailu fyysilliseen voimain koetukseen. Sitten seurasi Pöyhön Yleisradion lystikäs lähetys, veikeä juorupolkka, hauska kronikka, urheiluaiheinen kaitafilmpjesitys y.m. mukavaa. Välillä juotiin makoisat pullakahvit ja "lyötiin lapi-kasta lattiaan". Tilaisuuteen saapui joukko "sähkösanomia", joiden sisältö herätti läsnäolevissa suurta hilpeyttä.

Juhlissa jaettiin palkinnot talvikauden kilpailuista ja saivat niitä seuraavat henkilöt:

Harrastuskilpailu. Miehet: 1) Erkki Pörsti, rak.os. 1.013 km; 2) Reijo Mauno, maat.os. 912 km; 3) Leo Varis, sell. 879 km; 4) Veikko Penttilä, sell. 749 km; 5) Veikko Lupunen, rak.os. 688 km. — Naiset: 1) Anna-Liisa Tuukkanen, Kuu.pap. 795 km; 2) Annikki Aranko, saha 656 km; 3) Pirkko-Liisa Kaasinen, labor. 618 km; 4) Sirkka Hietala, labor. 616 km; 5) Elvi Viljakainen, Kauppa Oy. 540 km.

Yhtymän kankaisen, hihaan kiinnitettävän harrastusmerkin, joka nyt jaettiin ensimmäisen kerran, saivat paitsi edellä mainittuja myös seuraavat vähintään 500 km hiihtäneet: Miehistä Väinö Sjöholm, sell., Tauno Levänen, rak.os., Einar Suominen, sell., Usko Pimiä, rak.os., Eino Oksanen, Ky.pap., Erkki Penttinen, sähköos., Matti Suominen, sell., Hugo Hänninen, sähköos., Rauno Korjala, korj.paja, Hjalmar Lahtinen, puuhiomo, Oskari Lahti, Kuu.pap., Leevi Ollila, sell., Kalervo Markkanen, rak.os., Pentti Nie-

minen, rak.os., Veikko Honkanen, sähköos., Olavi Si-
monen, sähköos., Frans Lahtinen, Ky.pap., Bror Pe-
rälä, korj.paja, Börje Perälä, korj.paja, Väinö Ehru-
kainen, rak.os., Niilo Harjula, korj.paja, Toivo Puh-
jo, Ky. pap., Ilmari Tikkala, Ky. pap., Ahti Kari, kloo-
rit., Veikko Saarinen, Ky. pap. ja Raimo Punkkinen,
rak.os. — Naisista: Saara Hänninen, sell., Lempi Ka-
tainen, saha ja Hilda Toivonen, spriitehd.

Hiihtomestaruuskilpailut: Miehet: 1) Esko Salovaa-
ra, korj.paja; 2) Tauno Levänen, rak.os.; 3) Erkki
Mauno, sell.; 4) Viljo Hänninen, korj.paja; 5) Veikko
Saarinen, Ky. pap.; 6) Unto Jyräs, korp.paja; 7) Ola-
vi Nikulainen, korj.paja; 8) Arvi Kettula, Kuu. pap.;
9) Matti Frimodig, Ky. pap.; 10) Aarne Heikkilä, rak-
os. — Naiset: 1) Eila Saarinen, Kuu. pap.; 2) Eini Ok-
sanen, Kauppa Oy.; 3) Elli Kilpiä, kontt.; 4) Anja
Nygren, korj.paja; 5) Seija Mäkinen, Kauppa Oy.

Pöytätennismest.kilpailut: 1) Leif Berg, kontt.; 2)
Raimo Punkkinen, rak.os.

Vielä jaettiin muistopaketit Kymenlaakson Vies-
tiin osallistuneille Ky.-Kuu. tehtaitten edustajille
ja saivat sellaisen I joukkueeseen kuuluneet hiihtä-
jät Tauno Levänen, rak.os.; Erkki Mauno, sell.; Urho
Niemi, sell.; Viljo Hänninen, korj.paja; Esko Salovaa-
ra, korj.paja ja Eino Ritari, metsäos. sekä II jouk-
kueeseen kuuluneet hiihtäjät Matti Frimodig, Ky-
pap.; Heikki Muuronen, korj.paja; Veikko Saarinen,
Ky. pap.; Olavi Nikulainen, korj.paja; Arvi Kettula,
Kuu. pap. ja Unto Jyräs, korj.paja. Näistä saivat li-
säksi muistopalkinnon Urho Niemi ja Eino Ritari,
jotka viestiusuudellaan olivat sijoittuneet toiseksi.

Korjauspajan orkesteri.

Nuoruusvuosinaan harrasti Schiller musiikkia soittaen
harppea. Mutta asiahan on niin, etteivät naapurit pidä
naapurimusiikista. Runoilijan seinän takana asuva tuli
tälle valittamaan:

— Herra Schiller, soitatte harppua kuin David, mutta
ette kuitenkaan yhtä kauniisti.

Toisella oli vastaus valmiina:

— Te puhutte kuin Salomo, mutta ette läheskään yhtä
viisaasti.

Osmo Kvist

Voikaan tehtaan shakkimestariksi.

Tammi—huhtikuun välisenä aikana suoritettiin teh-
taamme toiset shakkimestaruuskilpailut, tällä kertaa
kahdessa eri sarjassa. A-sarjassa oli osanottajia 7 ja
B-sarjassa 14. Kaikkiaan jouduttiin pelamaan 87 otte-
lua, joista pisin peli kesti lähes kuusi tuntia.

A-sarjassa kamppailivat voitosta ja samalla tehtaam-
me shakkimestaruudesta Sähköosaston Osmo Kvist ja
Rakennusosaston Alpo Nikkinen. Pelien päätyttyä oli
molemmilla sama pistemäärä, joten heidän välillään oli
suoritettava uusintaottelu. Siinä osoittautui Kvist tällä
kertaa paremmaksi ja näin ollen meni mestaruus jälleen
Sähköosastolle. Toivottavasti sähköverstaan seinällä löy-
tyy hyvää tilaa uutta komeata kuvaa varten. Viime-
vuotinen mestari Hemmo Lahti, myös Sähköosaston mie-
hiä, ei sotapalveluksessaolonsa takia ollut tilaisuudessa
puolustamaan mestaruuttaan.

B-sarjassa osoittautui parhaaksi Puuhiomon Tauno
Suur-Askola, joka rauhallisella ja varmalla tavalla
nujersi vastustajansa ja olisi varmaan tarjonnut tiukan
vastuksen A-luokankin miehille. — Parhaat tulokset:

A-sarja: Mestari Osmo Kvist, Sähköos., 5 pistettä, 2)
Alpo Nikkinen, Rak.os., 5 pist., 3) Väinö Salonen, Puu-
hiomo, 4 pist., 4) Pentti Parvinen, Rak.os., 2,5 pist.,
5) Veikko Syväjärvi, Piir.kontt., 2,5 pist.

B-sarja: 1) Tauno Suur-Askola, Puuhiomo, 12 pist.,
2) Paavo Rinne, Korj.paja, 11 pist., 3) Oiva Raut-
järvi, Sos.os., 10,5 p., 4) Aimo Koikkalainen, Sell.,
9,5 pist., 5) Olavi Kalke, Sähköos., 8 pist.

Voikaan tehtaan pöytätenniskilpailut.

Kevättalvella suoritettiin Voikaan tehtaalla myös pöy-
tätenniskilpailut sekä nelin- että kaksinpelissä. Tämä
reipas ja harrastuslajina erittäin sopiva urheilumuoto
on tehtaamme piirissä saanut oman harrastajajoukkon-
sa. Tosin kilpailuihin oli tällä kertaa uskaltanut mu-
kaan ainoastaan 16 pelaajaa, mutta seuraavalla kerral-
la joukko kasvaa varmaan moninkertaiseksi.

Kaksinpelissä saavutti voiton Puuhiomon Esko Kukko-
nen, voittaen kaikki vastustajansa kahdessa erässä. Seu-
raavista sijoista käytiin sen sijaan ankaraa taistelua
ja ratkesivat palkintosijatkin vasta uusintaotteluissa.

YHTYMÄMME SOSIAALIVIRKAILIJAT KOOLLA.

Kymi-yhtymän sosiaalivirkailijain kolmannet neuvottelupäivät pidettiin toukokuun 24 ja 25 p:nä. Niille oli saapunut eri tehtailta yhteensä kolmisenkymmentä osanottajaa.

Päivät aloitettiin Kuusankoskella. Yhtymän sosiaalijohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius lausui osanottajat tervetulleiksi ja mainitsi, ettei päiviä tällä kertaa pidetä aivan samoissa merkeissä kuin viime vuonna, jolloin ohjelma oli ehkä liiankin laaja ja alustukset ja niiden johdosta syntyneet keskustelut veivät ajan mahdollisimman tarkkaan. Kun sosiaalisessa työssä toimiva henkilöstö ei sen jälkeen ole sanottavasti muuttunut, ei nyt ole syytä ottaa esille samoja asioita, vaan tarkoituksena on tällä kertaa pääasiallisesti kokemusten ja mietteitten esittäminen kenttä-

työstä ja toivomuksien lausuminen niistä seikoista, joita tässä suhteessa olisi vastaisuudessa varteen otettava. Tämän jälkeen kunnallisneuvos Wallenius selosti yhtiön muuttunutta eläkesääntöä ja niitä toimenpiteitä, jotka sen johdosta aiheutuvat. Terveysisärikas Siren esitti huomioitaan terveysisärisen työsalalta ja talousopettaja Pirkko Riihiäho kertoi kokemuksiaan kotitalousneuvonnan alalta. Tuomari Aunis K. Kantosen esitettyä mietteitä omakotirakennustoiminnasta lähdettiin autoilla yhtiön lomakotiin Vuolenskoskelle jatkamaan päivien pitoa siellä. Kahvit juotua otettiin makoisat löylyt lomakodin erinomaisessa saunassa ja sen jälkeen nautittiin ateria. Sitten kokoonnuttiin kodin viihtyisään seurustelusaliin, missä vietettiin iltaa rattoisasti seurustellen, lauluja kajautellen ja erinäisiä ohjelmanumeroitakin suoritellessa. Mukana ollut Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton sosiaalijohtaja, sosiaalineuvos Aksele Kaskela piti puheen, jossa hän korosti sosiaalisen työn merkitystä ja tarkoitusta ja lausui tunnustuksensa Kymi-yhtymän laajasta ja monitahoisesta sosiaalitoiminnasta.

Päiviä jatkettiin seuraavana aamuna, jolloin liikuntaneuvoja Raine Valleala esitti havaintoja harrastuskilpailutoiminnasta ja Voikaan tehtaan sosiaalipäällikkö, tuomari Viljo Rame selosti Englantiin suuntautuneella opintomatkalla tekemiään havaintoja sosiaalisista oloista siellä, kosketellen tällöin erikoisesti työkyvyttömiä kuntouttamista ja työhön jälleen sijoittamista.

Nelinpelin voittajiksi selvisivät Ulkotyöosaston Raimo Puranen ja Selluloosan Lasse Varjonen. — Parhaiden sijoitukset:

Kaksinpeli: 1) Esko Kukkonen, Puuhiomo, 14 pistettä, 2) Esko Laine, Korj-paja, 13 pist., 3) Alpo Nikkinen, Rak.-os., 11 pist., 4) Oiva Rautjärvi, Sos.-os., 11 pist., 5) Lasse Varjonen, Sell., 9 pist., 6) Raimo Puranen, Ulkotyö, 9 pist., 7) Tenho Kähärä, Sell., 9 pist.

Nelinpeli: 1) Lasse Varjonen, Sell. ja Raimo Puranen, Ulkotyö, 4 pist., 2) Esko Kukkonen, Puuhiomo ja Pentti Parvinen, Rak.-os. 3 pist., 3) Tenho Kähärä, Sell. ja Aake Hämäläinen, Sell., 2 pist.

Högforsin Tehdas

Työn veteraaneja haastattelemassa.

Kevätkesän aurinkoisena päivänä lähdimme jälleen tapaamaan kahta Högforsin tehtaalla kauan palvellutta miestä, nykyisin valimon korjaamolla varastomiehenä toimivaa Kustaa Röök'iä, joka on tullut työskennelleeksi jo kokonaista viisi vuosikymmentä tehtaalla, ja valimotyönjohtajaa Heikki Rinnettä, jonka palvelusaika tehtaalla on kasvanut jo neljäksikymmeneksi vuodeksi.

Kustaa Röök'in asunto sijaitsee tehtaan asuinrakennuksessa, rauhallisessa ja kauniissa Haukkamäessä. Kun pääsimme perille, emme tavanneet isäntäväkeä, vaikka huoneiston ovet olivatkin auki. Kauan ei kuitenkaan tarvinnut odotella, kun haastateltavamme vaimo pyrähti omaan valtakuntaansa ja me esitimme hänelle itsemme ja asianamme. Tämän jälkeen ei kestänytäkään kauan, kun saimme "kynsiimme" itse haastateltavan, jonka työrauhaa ehkä olimme tulleet häiritsemään, sillä kirves ja lautoja kainalossa hän ilmestyi näkyville ulkorakennuksen suojista. Näimme kuitenkin haastateltavamme silmäkulmassa ystävällisen vilkkeen ja luulotelumme häiritsemisestä hupeni olemattomiin. Noudattaen sitten emännän ystävällistä kehoitusta siirryimmekin jälleen talon suojiin ja keskusteltuamme ensin parhailaan kiireisinä olevista kevättöistä otamme esille muisti-lehtiömme ja haastattelumme voi alkaa.

Vuolenkoskelta palattua pitivät eri tehtaiden urheiluedustajat kokouksen, jossa päätettiin järjestää yhtymän kesämestaruuskilpailut elokuun 27 p:nä Högforsin tehtaalla. Jalkapallokilpailun alkutottelut päätettiin suorittaa lohkoittain karsintajärjestelmän mukaan. Ensimmäinen kierros on pelattava kesäkuun aikana ja joutuvat suoritettujen arvonnien perusteella vastakkain seuraavat joukkueet: Halla—Kymintehdas, Lahden Putki ja Kone—Voikka sekä Salon Valimo—Högfors. Ottelut suoritetaan ensinmainitun kentällä ja hävinnyt putoaa heti sarjasta. Voittajat pelaavat keskenään yksinkertaisen sarjan mestaruudesta syyskuun aikana. Päätettiin lausua toivomus, että seuraaviin yhtymän mestaruuskilpailuihin mennessä niihin osallistuvat yksiköt hankkisivat, mikäli mahdollista, oman kilpailupuvun.

Paitsi sosiaalineuvos Kaskelaa oli päivillä Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliitosta mukana myös varatuomari Margareta Koivula. Sitä paitsi pistäytyi Vuolenkoskella päiviä seuraamassa Suomen Urheiluopiston johtaja Esko Palmio ja taloudenhoitaja E. Törrönen.

— Näinä viitenäkymmenenä vuotena, jotka Te olette tehtaalla työskennelleet, on kaikki varmaankin täällä suuresti muuttunut? Jos ensimmäiseksi kertoisitte meille siitä, miten aloitte työskentelyn tehtaalla?

— Niin, jo 13-vuotiaana menin tehtaalle ja täytyy sanoa, että kyllä siellä on kaikki muuttunut sen jälkeen niin paljon, ettei sitä enää lainkaan samaksi tuntisi, jos ei olisi ollut täällä tilaisuudessa seuraamaan kaiken ke-

Kustaa Röök.

hitystä. Mutta kolmentoista vanhasta kun on joutunut sen näkemään, niin havainnollisesti on tullut huomamaan, miten valtavin askelin kehityksen pyörä voi viedä kaikkea eteenpäin.

— Mille osastolle jouduitte ensimmäiseksi töihin?

— Pulttipajalle, jossa olin sitten noin kaksi vuotta.

— Teille on varmaankin syöplynyt hyvin mieleen tämä ensimmäinen työpaikka tehtaalla, niin että voisitte ehkä kertoa enemmänkin siitä ja erikoisesti juuri työskentelystä siellä?

— Pulttipajan koneista esimerkiksi sanoisin, että ne olivat jo silloisiksi oikein hyvin suunniteltuja. Siellä oli mm. erittäin käytännöllinen pulttien kuumentusuuni, joka oli rakennettu siten, että sitä kulmissa olevista hani-koista voi kääntää ympäri. Uuni oli nelikulmainen ja kukin syrjä noin neljäkymmentä senttiä leveä. Pultit ladottiin rinnakkain kullekin uunin reunalle, ja sitten kun ne olivat kuumentuneet, käännettiin se reuna käytettäväksi, jossa pultit olivat ensimmäiseksi tarpeeksi kuumentuneet. Aivan tämän uunin vieressä oli suuri prässä, jossa sitten pultit prässättiin ja kone toimi aina

Kuva n.s. Liesjärven osaston vihkimistilaisuudesta, otettu noin v. 1935.

erikoisen hyvin. Toista kuitenkin on sanottava pulttipajan mutterikoneesta, joka hyvin usein "renkuleerasi". Mutta niinpä sekin sentään saatiin kuntoon ja työ jatkui taasen entistä paremmin.

— Sattuiko siellä pulttipajalla ollessanne mitään mainittavampia kommelluksia, tapaturmia t.m.s.?

— Kyllä, hyvin ikävä tapaturma sattui. Prässikoneen akseliin takertui vaatteistansa kiinni kerran neljätoistavuotias Kalle Stenvall sillä seurauksella, että akselin nopea pyörimisvauhti paikasti hänet miltei katonrajaan asti. Se oli vikkelän ja reippaan Kalle Stenvallin meitä kaikkia suuresti järkyttävä elämän loppu.

— Teille ei kai ole sattunut mitään tapaturmia?

— Ei siellä pulttipajalla ollessa, mutta "sliippaverstaalla" kyllä yhden kerran oli vähällä, etten saanut oikein aika tällä.

— Te siis siirrytte pulttipajalta sliippaverstaalle ja nyt kertonette siitä ja työskentelystä siellä, ehkä ensiksi siitä tapaturmasta?

— Se oli sillä tavalla, että sliippakoneesta irtosi remmi ja sinkoutui suoraan minun päähäni, mutta oli kuitenkin sikäli onnea matkassa, että tämä kone oli niin lähellä seinää, että remmin takerruttua toisesta päästä seinään sen voima huomattavasti heikentyi ja niin säästyin pahemmalta tälliltä. Muuten se sliippaverstaas sijaitisi silloin siinä kohdalla, jossa nyt on paineilmakeskus, vanhan puurakennelman yläkerrassa, joka oli perustuksiltaan jo sikäli ravistunut, että melkein koko rakennelma heilui, kun suuremmat koneet olivat käynnissä. Sliippaverstaan alapuolella oli sitten sorriverstaas. Työ sliippaverstaalla oli enimmäkseen urakkatyötä. Silloista urakkahinnoista mainittakoon, että esim. 3 numeron silitysraudan sliippauksesta sai 72 penniä kappaleelta ja kakluunin luukusta 35 penniä kappaleelta.

— Paljonko esim. näitä kakluunin luukkuja sitten päivässä sliippasi?

— No, se oli siinä 10 kappaleen nurkilla, joten päivänsioksi tuli 3:50 markkaa.

— Ei silloin suuria päiväpalkkoja tullut, mutta raha olikin silloin sellaista, että pennikin jo oli rahaa. Sitten vielä siitä sliippaverstaasta. Joudutteko siellä koskaan tekemään suurempaa taitoa vaativia sliippaustöitä?

— Tehtaalla valmistettiin silloin sellaisia kodin säätöpainkeja, joka tilaus oli Pohjoismaiden Yhdyspankille. Ne olivat erittäin hienoja töitä, valmistettiin messingistä, ja ennenkuin tällainen "pankkitalo" saatiin pystyyn, oli sitä varten valmistettava 7 eri osaa. Etuosassa kuvattiin Pohjoismaiden Yhdyspankin Helsingin pääkonttorirakennuksen julkisivua ja talon harjassa luki: "Hemmers sparbössa". Lopuksi lakattiin, mikä olikin tarkkaa hommaa, sillä vahingossakaan ei niihin enää sen jälkeen saanut sormin koskea. Aikaisemmin näitä esineitä oli valmistettu Tanskassa.

— Kauanko te sitten olitte siellä sliippaverstaalla ja mille osastolle muutitte sieltä?

— Sliippaverstaalla menikin kokonaista 20 vuotta. Sieltä siirryin radiaattoriosastolle, missä työskentelin 22 vuotta. Sairastumisen takia oli sitten tämä radiaattorityö jätettävä. Sen jälkeen olin 4 vuotta valimon hissinkuljettajana ja nyt viimeksi tämän puolentoista vuoden ajan olen ollut valimon korjaamon työkaluvarastolla.

— Varmaan Teillä voi olla jokin hauskin muisto jostakin sattumuksesta tämän pitkän työskentelyenne ajalta?

— Niin, sattuihan sitä aina silloin tällöin jotakin hullunkuristakin. Siihen aikaan oli markkinat aina joka toinen perjantai, ja koska siihen aikaan ei täällä ollut näin runsaasti kauppiaa kuin on nyt, oli markkinat tehtaalaisille elintärkeitä ja niinpä sinne useasti monet kesken työajankin karkasivat tekemään ostoksia. Oli kerran eräs tehtaan insinööreistä mennyt niehiä sieltä takaisin työpaikalle komentamaan. Järvenpäästä oli mark-

kinoille saapunut seppä Ahlstedt, joka hänkin oli yhtä musta kuin kaikki tehtaalaiset, ja niinpä sitten erehdyksessä tämä insinööri kovisti häntäkin lähtemään töihin tehtaalle, mutta seppä Ahlstedt olikin esittänyt kohta jyrkän vastalauseen.

— Mitä muuta Teillä vielä olisi kerrottavaa niiltä ajoilta?

— No, kun sen ajan kuljetusolojakin muistelee, niin kyllä vieläkin käy sääli hevosia, jotka niin äärettömän huonoilla teillä joutuivat kiskomaan tehtaalta valmiin tavaran Korven asemalle ja taasen sieltä toivat uutta raaka-ainetta tänne. Muuten, kun sitten rautatie tuli, muuttuivat tehtaan valutyöt kohti paljon pienemmiksi kappaleiksi, mikä taasen johtui siitä, että kun rakennustöissä alkoivat käyttää sementtiä, niin ei täälläkään enää tarvinnut valmistaa niitä suuria rakennustarvikkeita. Kerran tehtaalla valmistivat erälle paperitehtaalle suuren sylinterin, ja kun sitä sitten kuuden hevosen vetämänä lähtivät pois kuljettamaan, oli lähtöä katsomassa melkein kaikki silloiset tehtaalaiset, niin että se oli kuin juhlaa, kun tällainen suurempi työ oli saatu valmiiksi.

— Tehtaan työn ohessa Teillä ehkä on ollut paljonkin eri harrastuksia?

— Kalastus se on aina ollut veressäni ja metsä on myöskin ollut melkein kaikki kaikessa, vaikka ei kylläkään metsästysmielessä, vaan ihan sinänsä. Nuorempana harrastin paljon lukemista ja nykyäänkin talvilloin tulee aika kulutettua miltei kokonaan lukemalla. Vähän olen myöskin harrastanut pienempien puutöitten tekoa.

Silmämme keksivät kamarin lattialla sievän, pehmusetun jakkaran ja saammekin kuulla, että se on haastateltavamme käsialaa ja että hän on tehnyt niitä jo viisi kappaletta sukulaisilleen ja tuttavilleen.

Haastateltavamme kerrottua vielä ainoasta lapsestansa, pojasta, joka jo on löytänyt sen "oman kultansa" ja elelee nykyään omaa perhe-elämäänsä asustellen Polarilla ja työskennellen tehtaan puhdistusosastolla, on meidän kiittäen hyvästeltävä ystävällistä isäntäveikeämme ja riennettävä tapaamaan työnjohtaja Henrik Rinnettä.

Vanhan pannuhuoneen päässä noin v. 1920 otettu kuva.

Haukkamäen rauhassa sijaitsee myöskin se tehtaan sievä, punaisiksi maalattu rakennus, jonka toisessa päässä kasvaa kaunis, tuuheaoksainen kuusi ja jonka rakennuksen maantien puoleisessa päässä on työnjohtaja Rinteen huoneisto. Löysimme työnjohtaja Rinteen vaimoineen istumassa ja nauttimassa kevätpäivän aurin-gosta kauniin eteisen penkillä. Kun olimme esittäneet, miksi olemme "reisussa", kehoitti haastateltavamme vaimo meitä ystävällisesti käymään kauniiseen ja aistikkaasti sisustettuun vierashuoneeseen, jossa sitten aloimmekin udella haastateltavaltamme nelikymmen-vuotisen työtaipaleen muistoja.

Heikki Rinne.

— Niin, työnjohtaja Rinne, minkä ikäisenä Te aloitte työskentelyn tehtaalla ja millä osastolla?

— Jaa, se oli kohta kansakoulusta päästyäni. Olin silloin noin 12-vuotias ja olin erittäin innostunut juuri valimoon, ja tietysti sitä sinne tulikin mentyä. Siellä sitten olenkin ollut koko ajan.

— Minkälaisuuteen työhön jouduitte ensimmäiseksi?

— Muistaakseni se oli sisustustyötä ja sitten olin myöskin "kummaamassa" ja olihan sitä yhtä ja toista muutakin touhua. Kun aikaa kului ja työtaito kasvoi, pääsin maakaavaajaksi, jossa työssä olin 25 vuotta. Sodan syttyessä jouduin sitten metallivaluun ja malleja kaavaamaan. Sota-aikana jouduin myöskin kokeilemaan raudan teräspitoisuutta erinäisin kokein ja kesällä 1941 siirrettiin minut valimon työnjohtajaksi.

— Te olette joutuneet aivan läheltä seuraamaan tehtaan ja erikoisesti juuri valimon kehitystä. Mitä ajatuksia Teillä on tämän kehityksen suhteen, onko esim. jotakin jäänyt huomioimatta Teidän mielestänne.

— Nin, omassa mielessäni olen ajatellut, että eräs seikka, mikä ei kylläkään ole mikään pikku juttu, on jäänyt tehtaan ja erikoisesti juuri valimon kehittämises-sä huomioimatta, nimittäin se, että ulkopintojen kaavausta varten olisi pitänyt järjestää itsenäinen osasto, niin ettei se olisi sidottu koko valimon kaavaussantaan, joka ei ole läheskään parasta mahdollista juuri ulkopintojen kaavaamiseen, etenkin kun nykyään kilpailun kiristytessä kiinnitetään huomiota valutavaran pinnan si-leyteen ja muuhunkin valun täydellisyyteen.

— Teidän mielestänne tämä tällainen itsenäistäminen erikoiseksi ulkopintaosastoksi kävisi hyvinkin päinsä?

— No, tulisihan siinä aika suurisuuntainen korjaustyö, sillä tälle osastollehan olisi saatava kokonaan oma, erillinen sannan valmistus ja kuljetus, mutta luulisin ainakin, että valun laatu silloin huomattavasti paranisi.

— Niin, eihän muuten parannuksia tehtäisikään, jos ei niistä olisi hyötyä. Olemme monta kertaa kuulleet puhuttavan valimon eri osastojen nimityksistä; siellähän kuuluu olevan Beetlehemä, Murjua, Liesjärveä ym. Te ehkä voisitte kertoa, mistä tällaiset nimitykset johtuvat?

— Niin, no esim. tuo nimi "Murju" tuli juuri siksi, koska se oli siihen aikaan sellainen hieman pimeä osasto ja siksiä juuri siellä monet miehet hyvässä rauhassa saivat "puliä kirnuta". Sitten sellaiset nimitykset kuin "Sakasti" ja "Beetlehem" taas johtuivat näillä osastoilla työskentelevistä "kirkon miehistä".

— Valimohan on sellainen paikka, että siellä hyvin usein sattuu palotapaturmia. Onko Teille koskaan sattunut mitään sellaista?

— Valimolla en kylläkään ole koskaan itseäni polttanut, mutta kerran lämpöosastolla oli käydä hullusti ja aika pahasti jo kävikin. Ruokatunnilla tuli mentyä lämpöosastolle ja siellä sitten kiivettyä erään uunin päälle lämmittelemään. Ja siinä sitten tapahtui, että putosin kuumaan vesialtaaseen, mutta onneksi kerkesin kuitenkin saada reunaraudoista kiinni, etten kokonaan pudonut kiehuvaan veteen, vaikka ne raudat kylläkin polttivat käteni pahoin. Eräs Nyman-niminen mies minut sieltä pelasti, mutta jalkani olivat jo miltei polveen asti pahoin palaneet. Silloin oli lääkärinä täällä Haglund ja hänen hoitoonsa minäkin jouduin. Kaksi kuukautta meni niin, etten saanut yhtään itseäni liikuttaa ja tällä sairausajalla laihtuin kokonaista 30 kiloa, sillä paino aleni 70:stä 40:een kiloon. Mutta sitten alkoi kunto taas nousta ja nyt olen sellaisessa kunnossa, ettei uskoisi sellaista koskaan tapahtuneenkaan.

— Varmaankin on Teillä tehtaan ulkopuolella paljonkin omia harrastuksia ja nyt kertonette niistäkin.

— Sanotaan, että jokaisella on oma kärpänsä, muutamilla useitakin, mutta minulla ei niitä ole kovin paljoa. Kalastus, kasvitarhan hoito ja yleensä ulkoilu ovat ainoat todelliset harrastuskärpäseni.

— Eipähän sitä paljoa enempiä tarvitsekaan. Juuri se, että elää mahdollisimman lähellä luontoa, on kaikkein parasta. Teillähän on myöskin oikein rivakka poika, mitä kertoisitte hänestä?

— No, poika ei ottanut seurataksaan isänsä jälkiä valimolle, vaan otti ja "karkasi" jo nuorena ammattikouluun sähköoppilinjalle ja kovasti tuntuu olevankin inostunut sähköalaan.

— Sehän on oikein, että rakastaa sitä alaa, jota ajattelee tulevaisuuden työkseen, sillä niinhän Teillekin nuoruudessaanne oli valimotyö suuren kiinnostuksen kohteena ja silloinpa sitä myöskin työssänne menestyy ja saa esimiestensä arvomannon.

Rattoisasti vietetyn haastatteluhetken jälkeen kiitämme isäntäväkeämme, hyvästelemme ja kohta taas olemme kevätkeuhkissa kirkkaassa auringonpaisteessa mielessämme lämmin muisto haastattelukierroksellamme taipaamistamme työn veteraaneista.

KAMREERI VILHO HEDLUND.

Högforsin Tehtaan kamreeri Vilho Hedlund kuoli huhtikuun 24 päivänä 1950 kotonaan Karkkilassa muutamana kuukauden sairastettuaan. Hän oli syntynyt Orivedellä 10. 2. 1879. Kouluopinnot suoritettuaan hän oli eri sahalaistosten palveluksessa ja tuli 10. 8. 1895, siis 16-vuotiaana, Högforsin Tehtaan kirjanpitäjäksi ja nimitettiin 10 vuotta myöhemmin kamreeriksi. Näissä töissä hän oli kuolemaansa saakka eli 55 vuotta. Tähän 55 vuoteen sisältyi paljon työtarmoa ja aikaansa sääsiämätöntä itsensä uhraamista hänen ponnistellessaan vuosi vuodelta jatkuvasti laajenevan ja kehittyvän tehtaan hyväksi. Herkästi aikaansa seuraavana ja joustavana konttorin päällikkönä hän pystyi aina pitämään konttorin ajan vaatimuksia vastaavana.

Kamreeri Hedlundin panos Högforsin Tehtaan ulkopuolellakin oli hyvin huomattava. Hän oli tärkeissä tehtävissä useammassakin helsinkiläisessä yhtiössä. Erittäin suuren kokemuksen ja asiantuntemuksen oli kamreeri Hedlund saavuttanut kunnallisella alalla. Jo 20-vuotiaasta alkaen hän toimi paikkakunnalla erilaisissa kunnallisissa tehtävissä, joissa hänet opittiin tuntemaan erittäin tarkkana ja avarakatseisena kunnallismiehenä. Vuodesta 1900 lähtien hän oli usean vuoden Ul. Pyhäjärven kunnanvaltuuston puheenjohtajana sekä vuosina 1918—24 kunnallislautakunnan esimiehenä. Karkkilan kauppalan perustamisen jälkeen v. 1932 hän oli kauppalanvaltuuston jäsenenä ja varapuheenjohtajana sekä monissa muissa kunnallista asiantuntemusta vaativissa lautakunnissa ja luottamustehtävissä. Useat vuodet hän toimi vielä Karkkilan Yhteiskoulun johtokunnan puheenjohtajana ja taloudenhoitajana, joista tehtävistä luopui vasta vähän ennen sairastuonsa joutumistaan.

Kamreeri Hedlundin ruumiinsiunaus

tapahtui lauantaina huhtikuun 29 päivänä U.I. Pyhjärven kirkossa Karkkilassa. Torvisoittokunnan soittaessa surumarssia astuttiin kirkkoon. Kun oli ensin laulettu virsi "Minä vaivainen oon, mato matkamies maan", suoritti rovasti Metsovaara ruumiinsiunauksen luonnehtien samalla pitkän päivätyön tunnollisesti tehneen ja nyt iäiseen lepoon päässeän virkamiehen elämänsä kaarta.

"Maasta olet sinä tullut ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman...". Kirkon hiljaisuudessa putoaa arkun kannelle kolme lapiollista hiekkaa. Saattojoukko yhtyy hartaaseen rukoukseen. Mauno Fredriksson laulaa tunnelmaan sopeutuvan "Mun kanteleeni kauniimmin taivaassa kerran soi". Tehtaan mieskuoro esittää vielä "Vaipuos helmaan synnyinmaasi armaan" ja "Kun maan melu haipuu". Omaiset kerääntyvät arkun ympärille kukkasineen lausumaan jäähyväisensä. Tämän jälkeen vuorineuvos Arppe yhdessä myyntipäällikkö Lindholmin kanssa laskee Högforsin Tehtaan seppeleen, lausuen seuraavat muist sanat: "Vuonna 1896 aloitti kamreeri Hedlund Högforsin Tehtaalla virkamiesuransa, joka tuli jatkumaan 55 vuotta. Tämä ajan kohta tuli käsittämään lakkaamatonta kehitystä Högforsin Tehtaan vaiheissa. Patriarkaalisesti hoidetusta tehtaasta on vähitellen kehittynyt nykyaikainen metalliteollisuuslaitos. Tähän luovaan työhön on kamreeri Hedlundin panoksella ollut suuri merkitys. Hänen elävä kiinnostuksensa kirjanpidon uudenaikaistamiseen aikaansai sen, ettei hän milloinkaan, iästään huolimatta, tullut vanhaksi ruukinkamreeriksi, vaan hän viime hetkiinsä saakka osallistui kaiken sen uuden luomiseen, mitä nykyaikainen teollisuuslaitos vaatii kirjanpidoltaan. Hän oli myös vanhanajan tehtaanvirkamies, joka ei milloinkaan ajatellut omaa mukavuuttaan, vaan uutterasti hoiti tehtäviään aamusta iltaan ja usein hoiti lamppu hänen konttorihuoneessaan ilta-myöhään. Säännöllinen kesäloma oli hänelle tuntematon käsite. Myöskin sekä virkamiesten että työläisten

Kuva surujuhlasta U.I. Pyhjärven kirkossa Vuorineuvos Arppe ja myyntipäällikkö Lindholm laskevat Högforsin Tehtaan seppeleen.

Tämänvuotisessa harrastusnäyttelyssämme

oli mekaniikka parhaiten edustettuna.

Kuten viime vuonna, olivat harrastajat tänäkin vuonna järjestäneet näyttelynsä torstaikerhon yhteyteen. Vähän oli tilaa käytettävissä, ainoastaan pieni heikosti valaistu nurkkaus, joten esim. taulut eivät päässeet täysin oikeuksiinsa. Seuraavalla kerralla toivomme saavamme suuremmat tilat käytettäväksemme. Silloin ehkä nykyinen alivuokralainen on saanut oman huoneensa kuntoon. (Tarkoittaa Virkamieskerhoa.)

Viime vuonna hallitsi näyttelyä taide, tänä vuonna mekaniikka. Eniten pidettiin arvossa ekonomi Calamniuksen sähköjunaa, joka täydellä valaistuksella riensi kiiltäviä kiskoja myöten. Sen ympärille kerääntyivät ei ainoastaan lapselliset isät, pojat ja tytöt, vaan myöskin järkevät äiditkin jättivät kahvikuppinsa ja tunkeutuivat pöydän ympärille niin tarmokkaasti, että lapset ja isät vetäytyivät syrjään äidinpäivän kunniaksi. Yritimme laskea, kuinka monta iltaa hänen pieni vaimonsa oli saanut jättää keittiönsä ja monesti ehkä jonkun hyvin tärkeän tehtävän tekemättä, nähdäkseen valtakuntansa muuttuvan mekaaniseksi työpaikaksi, missä paitsi juna ja moni muu tärkeä esine, myöskin suuri moottoripyörä näki päivänvalon. Ekonomi Calamniuksessa on maailma menettänyt etevän suunnittelijan, koska se on asettanut hänet konttorituolille, mutta hänen rouvansa on epäilemättä oikealla paikallaan.

Suuren suosion herätti myöskin Morsbachin taulunkahys, joka oli koristettu työkaluilla ja tuotteilla, joita valmistetaan ja käytetään tehtaalla. Kaikki tietysti pienoiskoossa, mutta silti aivan yksityiskohtaisesti tehty, monissa tapauksissa aivan kellosepän tarkkuudella. Myöskin hänen tekemänsä tarjottimet on mainittava, ehkä erikoisesti sen takia, että ne oli koristettu niin yksinkertaisilla aineilla kuin esim. tinapaperilla ym.

sosiaalisten olojen parantamiseen oli kamreeri Hedlund syvästi kiinnostunut ja teki hän tässä suhteessa monta aloitetta. Huolimatta siitä vaativasta työstä, mitä kamreeri Hedlund suoritti Högforsin Tehtaalla, riitti häneltä sekä kiinnostusta että aikaa myöskin kunnalliselle elämälle. Monena vuonna hän on ollut kunnan- ja myöhemmin kauppalanvaltuuston jäsenenä ja on näissä toimissa asiallisesti yhä edelleen yhtiöyhteyksien ja tehtaan edut. Suurimmalla kiitollisuudella erittäin ansiokkaasta työstäsi laskemme nämä kukat Sinun paareillesi. Lepää rauhassa".

Sitten laskettiin Kym'n Osakeyhtiön johtokunnan, Karkkilan yhteiskoulun, kauppalan, virkailijatovereiden ja lukuisat muut seppeleet ja kukkavihkot. Lopuksi yhtyi koko saattoväki veisaamaan "Sun haltuus rakas Isäni". Surumarssin sävelten kaikuessa poistuttiin tästä vaikuttavasta surujuhlasta.

Taidetta ja tekniikkaa.

Siirrymme sitten taiteelliselle puolelle. Uutuus on valokuvaajien näyttely. Ingman on jo vanhastaan tunnettu ja palkittu kuvaaja, minkä hänen valokuvansa osoittavatkin. Ne ovat todella hyvänä näytteenä siitä, mitä voidaan valokuvauskoneella saada aikaan. Eniten suosittuja olivat hänen kuvansa "Varjot", "Kukkanen" ja "Rannalla". Sarkki taas, nuori tässä ammatissa, esitti yllätyksellisen suuren valikoiman hienoja valokuvia tunnetuista henkilöistä, kauniita asetelmia ja hienoja maisemia. Erikoisesti on mainittava hänen ukkovalokuvan-

sa, mitkä osoittavat, että hänellä on valokuvaajan silmää. Seuraavalla kerralla toivomme, että myöskin oikeat amatöörit ovat mukana, myöskin Tuomi.

Kuvataiteella oli harvempia osanottajia kuin viime vuonna, ja heillä oli epäedullisin paikka. Paras taulu oli Metsolan "Silta", mutta myöskin hänen toiset teoksensa olivat hyviä. Haanpäältä oli näytteillä taulu, joka osoittaa, että poika on edistynyt varsinkin värivalikoimassa, lisäharjoitus tulee varmasti viemään hänet vielä pitkälle. Kurki näyttää, mitä voi saada aikaan tavalli-

Ekonomi Calamniuksen sähköjuna poikien ihallemana.

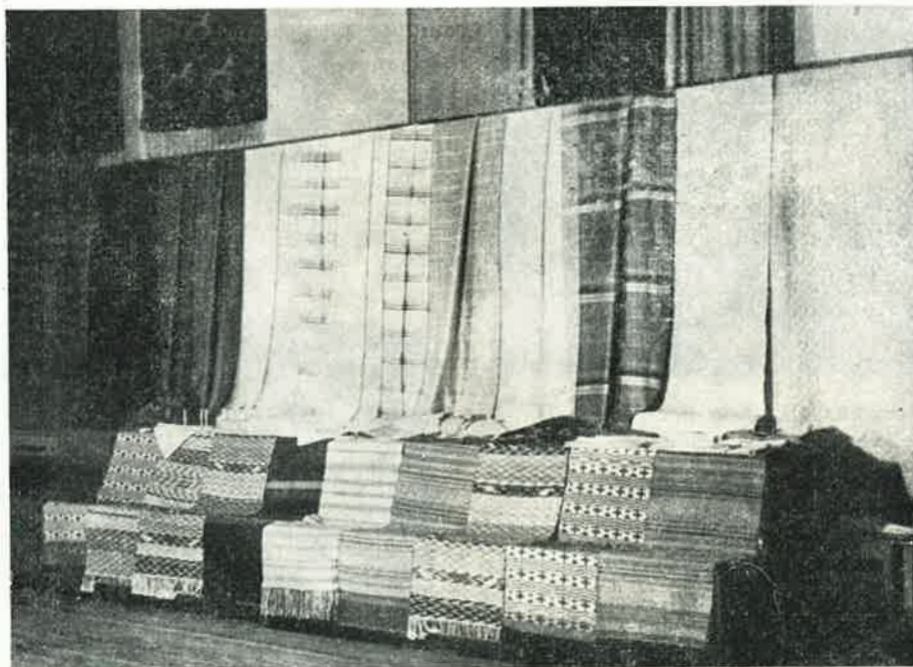
Etualalla ekonomi Calamniuksen polkupyörästä valmistama moottoripyörä, jolla hän kovaa ääntä pitäen hurauttelee viikon loppuna kesämökilleen.

sella kynällä suurentamalla valokuvia. Yhtäläisyys oli todellakin hätkähdyttävän hyvä. Rouva Hagelin esitti, kuinka voi maalata neulalla ja langalla. Toivottavasti saamme nähdä näitä enemmän seuraavalla kerralla.

"Vanha", 80-vuotias Erik Enqvist, tuli näistä taiteilijoista viimeiseksi mainittua, mutta ei ole kuitenkaan "vanhuudestaan" huolimatta tässä näyttelyssä viimeinen, pikemminkin aivan kärkipään tekijämies. Hän on sel-

lainen tekijä, että hänelle ojennettiin tilaisuudessa puutöistään Kotiteollisuusseuran hopeinen ansiomerkkin.

Jos sitten siirrymme tekstiilin alalle, saamme nähdä uuden "Högforsin ryijyn" neiti Suomisen suunnittelemana. On hyvin harvinaista nähdä itse sommiteltuja ryijyjä, jotka ovat tekotavaltaan niin hyviä kuin tämä, varsinkin ryijyn alaosa "Masuuni", jossa on hyvin on-

Emäntien taidetta ja tekniikkaa sisältyy näihin ikkunaverhoihin ja muihin kudonnaisiin.

Pikakäynti Vanjärven Vanhainkodissa.

Vanjärven Vanhainkoti.

Vanhainkodin sauna ja pesutupa.

Kodin asukkaat kotinsa portailla.

nistuneita värejä. Kilpisen ryijy herätti suurta huomiota, sekä malli että värit olivat hyviä ja työ hyvin tehty, mikä osoittaa, että miehet voivat käyttää neulaa ja saksia yhtä hyvin kuin naisetkin.

Paljon on vielä jäänyt sanomatta, monet saavutukset olisi vielä pitänyt tuoda esiin, mutta lopputuloksena tahdomme toistaa vierailevan konsulentin sanat: "Täällä Karkkilassa olette ehtineet paljon pitemmälle kuin muualla muulla paikkakunnalla."

R. L.

Parissakymmenessä minuutissa on auto hurauttanut tuon 12 kilometrin matkan Högforsin Tehtaan Vanjärven Vanhainkotiin.

Talo, jossa Vanhainkoti sijaitsee, on entinen Högforsin Tehtaan Vanjärven kartano. Siihen aikaan oli tilalla montakymmentä lehmää ja useita satoja hehtaareita viljeltyä maata. Nyt ei ole lemmiä yhtään ja vain 3-4 hehtaaria puutarhamaata on jäljellä, mutta talo on kauniilla paikalla järven rannalla ja erittäin sopiva tehtaan eläkeläisten kodiksi. Kesällä 1949 saatiin talo korjausten jälkeen käyttökelpoiseen kuntoon saunoineen, pesutupineen y.m. tarpeellisine laitoksineen. Syksyllä muuttivat taloon uudet asukkaat — ja niin sai alkunsa Vanjärven Vanhainkoti.

Haastattelijan saapuessa Vanhainkotiin on kevätkuuri kauneimmillaan. Aurinko paistaa lämpimästi sadon lehtipuiden hiirenkorvat aivan kuin jatkuvasti hehkuun aukenemaan. Pääskynen on tänne jo myöskin saapunut ja sujauttelee nopeine siivenlyönteineen, tuo haarapyrstö, rakennusten vaiheilla. Pääsky pistäytyy nuolena vajan ovesta sisälle, antaa siellä kuulua liveryksensä viimekesäiseen pesäpaikkaansa tutustuaan, ja pian on se taas ulkona kiittäen rakennuksen ympärillä hyttysten perässä. Kukkokin kiekaisee josakin takapihalla tiedottaen kaikille kanoille, että hän se on sentään isäntä tässä kanatarhassa.

Komeasta, villiviinien ympäröimästä pääsisäänkäytävästä taloon tultuamme pääsemme miellyttävän viihtyisästi kalustettuun halliin, jossa on radio ja sen kuuntelemista varten riittävästi pehmustettuja mukavia istuimia. Hallista lähtee kaksi pitkää, valoisa käytävää, joiden molemmin puolin on Vanhainkodin asukkaiden huoneita. Vasemmalle vievän käytävän alkupäässä olevaan huoneeseen astuessamme tapaamme rouva Nyströmin, joka toimii tämän talon emäntänä. Hänen huoneensa on valoisa ja hauska kalustettu. Keittiötä edustaa tässä yhden huoneen asunnossa sähköliesi, joka on sekin yhtä siisti kuin jokin huonekalu.

Tiedustelemme rouva Nyströmitä, kuinka täällä on pitkän talven aikana viihdytty.

— Hyvinhän täällä on tultu toimeen. Sitä Karkkilan kyytiä me kaikki kyllä täällä hieman kaipaamme.

Björkholmin mummo syntymäpäiväkukkinsen.

Kerran kahdessa viikossa kun auto veisi meistä muutamia aina vuorollaan Karkkilaan katsomaan sukulaisia ja näkemään isompia kauppaliikkeitä, niin me olimme erittäin tyytyväisiä.

Lupaamme yrittää järjestää asian, mikäli siihen löytyy mahdollisuuksia. Otettuamme rakennuksesta muutamia ulkokuvia on asukkaat saatu valokuvausta var-ten kokoon halliin, jossa voimme heitäkin vähän haastatella.

— Mitenkä on talvi täällä mennyt?

Tannerin mamma omassa huoneessaan.

*Isoäiti Nordberg rakkaassa keino-
tuolissaan.*

Työtäkin tehdään kodissa.

— Hyvinhän täällä meni, vastaa rouva Björkholm. Lämmintä on ollut riittävästi ja sitähan me vanhat eniten kaipaamme. Kerran oli kyllä erittäin ankara myrsky, joka vähän peloitteli ja piti sinä yönä valveilla.

— Miten vietätte aikaanne täällä?

— Aamuhäätys on kello kuuden seuduissa, sanoo rouva Tanner. Sitten keitämme kukin aamukahvin, joka on tietenkin aivan valttämätön lääke meille. Klo 7.45 on radion aamuhartaus, jonka kuuntelemme. Tämän jälkeen monet käyvät oikein "lenkillä", pienellä aamukävelyllä ulkona. Ja niin päivät kuluvat ehtoon pienissä arkareissa.

— Onhan täällä mieskin. Onko Teillä jotain erikoista sydämellä?

— Mitäpä minulla erikoista. Hoitelen täällä kanoja ja talon lämmitystä, kuuluu Haag'in vastaus.

— Niin, kanatarhanhoitaja hän on, kuuluu naisten pilailleva täydennys edelliseen vastaukseen. Hän hoitaa tätä kanatarhaa ainoana "ukkona", ei kukkona, ja omaa kanatarhaansa.

Käväisemme vielä katsomassa muutamia huoneita, otamme niistä ja niiden asukkaista kuvia, ja niin jäi auton surahtaessa Karkkilaa kohti tämä viihtyisä Vanhainkoti jälkeemme tyytyväisine asukkaineen, jotka viettävät siellä elämänsä ehtoota.

Niitä virheitä, joita meissä itsessämme on, arvostelemme toisissa ankarammin.

T. v. Hippel.

Voimakkain on ihminen, joka pystyy toimimaan itsenäisesti.

Henrik Ibsen.

Voimallinen tahto vie miehen läpi harmaan kiven.

Aleksis Kivi.

Joka tuntee toiset, on oppinut. Joka tuntee itsensä, on valistunut.

Lao-Tse.

Miesten turhamaisuus antaa vähiten anteeksi naisissa sen, että he ovat miestä henkevämpiä.

E. Legouvé.

MERKKIPÄIVYÄ

70-VUOTIAITA.

Maakaavaaja Jaakko Edvard Rantanen 11. 6. -50. Hän on syntynyt Loimaalla, mistä jo poikasena siirtyi Humppilaan. Siellä hän oli sekatoissa muutaman vuoden. Kierreltyään ympäri maailmaa, aina Venäjää myöten, erilaisissa töissä, hän tuli uittotöihin Karkkilaan. Näiden töiden loputtua hän sattui tapaamaan patruuna Ramsayn, jolta kysyi töitä ja pääsikin heti konekaavaajaksi. Tämä tapahtui v. 1903. Parikymmentä vuotta tässä työssä oltuaan hänestä tuli maakaavaaja, ja 3 viime vuotta hän on ollut "nokimyllärinä" eli kivihiilen myllärinä. Näihin 48 vuoteen on sisältynyt paljon ja uutteraa työtä. Moitteita ei juuri ole tullut, vaan onpa "vanha Hartman-vainajakin" antanut kiitoksensa hänen työstään. Rantanen on hyvin ahkera työmies, joka on halunnut työrauhan aina ja kaikkien kanssa. Työtahti oli ennen vanhaan kovin vapaata. Kerrankin kun työnjohtaja Hartman sattui kesäkuumalla näkemään hikipäässä kaavailevan Rantasen, hän sanoi: "Taitaapa olla hikistä hommaa. Pistäytäkääpähän vähän tuolla kosken suvannossa pulauttamassa. Siellä näyttää olevan jo toisiakin. Minäkin tulen sinne kohta perästä". "Niin, se oli silloista aikaa ja silloista työtahtia, vaikkei se sen huonompi tuloksiin nähden ollut kuin nykyäänkään, sillä silloin kun tehtiin, tehtiin aikailematta" sanoi Rantanen lopuksi.

Venttiilien kasaja Jaakko Juho Vihtori Lehto liesiosastolta 25. 7. -50. Hän on Tammelan pitäjän Letkun kylän poikia. Kotipaikkakunnallaan oli Lehto pääasiassa metsätöissä sekä sekatoissa. Vuonna 1941 hän tuli Högforsin tehtaan maanviljelysosastolle, josta siirtyi syksyllä liesiosastolle nykyiseen tehtäväänsä. Kotipuolessa oli Lehto erittäin innokas kalastaja. Monet Liesjärven ahvenet ovat joutuneet hänen vaimonsa keitettäväksi ja perheensä syötäväksi. Täälläkin on hän hieman yrittänyt kalastella, mutta toiset ovat tavallisesti kerinneet kokemaan pyydykset ennen omistajaa, joten harrastus on vähentynyt.

Jaakko Rantanen.

Jaakko Lehto.

50-VUOTIAITA.

Luukkujen kokooja Viljo Vilhelm Aarnio liesiosastolta 2. 6. -50. Hän on syntynyt ja kasvanut Karkkilassa. Jo v. 1913 hän tuli ensi kerran töihin. V. 1918—19 hän oli Nummella maanviljelystöissä. Tämä työ ei oikein miellyttänyt, joten hän tuli v. 1919 takaisin Högforsin tehtäseen liesiosastolle, jossa on edelleenkin. Perhettä on kertynyt tällä välillä vaimo ja 4 poikaa. Vapaa-aikoina on Aarnio harrastanut innokkaasti metsästystä ja kalastusta.

Kirvesmies Juho Laine rakennusosastolta 17. 6. -50. Hän on U.l. Pyhäjärven poikia ja synynyt omien sanojensa mukaan pienenä ja alastomana. Itse ei hän tätä kylläkään muista, mutta toiset ovat kertoneet. Aluksi hän kasvoi ja söi, rupesi sitten jo töihinkin, ollen itsenäisenä rakennusurakoitsijana toistakymmentä vuotta. Huonojen aikojen tultua hän siirtyi v. 1935 tehtaan rakennusosastolle kirvesmieheksi ja v. 1945 sahalle kanttariksi. Vaimon lisäksi on omasta takaa poika ja tytär. Ahmoolla on Laineella oma talokin, jossa iltapuheiksi riittää kesäisin maanviljelystöitä valkalla millä mitalla. Lisäksi autteele hän vielä iltaisin kätevää kirvesmiestä tarvitsevia naapureitaankin.

Pakkaaja Juho Aleksanteri Tanner lähettämöosastolta 28. 7. -50. Hän on syntynyt U.l. Pyhäjärvellä. Jo v. 1914 hän tuli "sliippariverstaaseen", jossa teki töitä 10 tuntia päivässä ja sai 10 penniä tunnilta. Tanner on ollut konepajan puolella useissa tehtävissä ja pantu aina työhön sinne, missä miestä on tarvittu. Paljon on konepajankin puolella muuttunut hänen muistinsa aikana. Työkalut ja koneet olivat vielä silloin alkeellisia ja huonoja, mutta töitä saatiin sentään aikaan niilläkin. Tannerin isäkin on ollut tehtaan töissä jo ennen poikaansa. Kalastusta on Tanner harrastanut aikaisemmin varsinkin isänsä kanssa, joka kalasti tehaan "patruunalle". Nykyään ei ole pyydysten puutteessa enää tullut käytyä kalassa. Palomiehenä on Tanner ollut nykyisen palokunnan perustamisesta al-

Viljo Aarnio.

Juho Laine.

Juho Tanner.

Väinö Granlund.

kaen ja joutunut olemaan monissa paho ssakin tulipaloissa. Kerrankin hän suuren tehtaan palon yhteydessä putosi kymmenisen metrin korkeudelta ja oli tiedotomana kolmisen vuorokautta, joutuen monien hoito- toimenpiteiden alaiseksi ennenkuin selvisi.

Hiekkakuopan hoitaja Väinö Edvard Granlund 10. 8. -50. Hän on syntynyt Rautamäessä U.L. Pyhäjärvellä. Rautamäessä hän toimi aluksi v:sta 1917 maataloushommissa vuoteen 1945, jolloin tuli tilan jouduttua siirtoväelle valimon kirjoihin Kovelon hiekkakuopan hoitajaksi Nykyään rakentelee Granlund omaa taloa Kovelossa, josta hän sai lunastaa muutaman hehtaarin suuruisen tilan. Siinä touhussa maanviljelysharastuksen lisäksi kuluvatkin kaikki vapaa-ajat.

Högforsin ruukin alkuajoilta.

Kerrotaan, että kun masuunia v. 1820 alettiin rakentaa, naapuripitäjien pojat, vallattomat nuoret miehet, kävivät yöllä hajoittamassa sen, mikä työllä ja vaivala päivällä oli aikaansaatu — aivan samoin kuin Kaupinlinnaa uudelleen rakennettaessa. Ties missä tarkoituksessa he sellaista tekivät — poikamaisessa vallatomuudessa kai!

Kun tehdas vähitellen alkoi laajentua ja kun rakennettiin valimo, jossa kaavailtiin pääasiallisesti patoja ja pannuja, sai tehdas naapuripitäjän ja omankin pitäjän kylien pojilta pataruukin nimen ja työmiehiä herjattiin "nokitöötäreiksi". Nuo herjausnimet ovat jo aikoja sitten siirtyneet muistojen joukkoon, sillä jo v. 1879 pystyi entinen pataruukki luomaan taidetöitäkin. Helsingissä Kaartin kasarmin pihalla on Gorny Dubniakin taisteluissa kaatuneiden sankarien muistomerkkiä kaunistamassa komeat seppeleet, jotka ovat entisen pataruukin aikaansaannoksia. Samoin on Kaisaniemessä Maamme-laulun säveltäjän Fredrik Paciuksen rintakuva Högforsin valimon tuotetta.

— Niin todellakin, ei ole kauan kulunut siitä, kun mies valoi kaavaamaansa meijerikattilaa mestarin valvoessa vieressä. Valanta onnistui hyvin, kuten aina. Se aiheutti mestarin hyräilemään jotakin työaikaan sopivaa laulun säettä:

Tavara on hyvää korpitehtaan,
niin että kyllä kaupita kehtaa....

E. E.

Bremerien aikaa.

Kapteeni Josef Bremerin ja hänen poikansa Walfrid Bremerin aikana varmistui Högforsin Tehtaan asema Suomen johtavana valimona.

Tuohon aikaan oli heillä tapana järjestää kesäisin erikoisia juhlatilaisuuksia. Niissä harrastettiin urheiluleikkejä, kuten pussitappeluja, "silpoustankoon kiipeilyä", kävelykilpailuja ja erikoista rengaskeihästyskilpailua. Viimeksi mainitussa pantiin kilpailija istumaan kärkyihin teräväkärkinen seiväs kädessään, ja toisen työntäessä pyrki istuja keihästämään seipäälleen reitin varrella ripustettuna olevan ämpärin renkaisiin. Ellei seiväs sattunut renkaaseen, sai keihästäjää vesämpärillisen niskaansa. Yleisöllä oli tietysti tällöin hauskaa.

Palkinnoiksi oli patruunan tytär valmistanut kaulanauhoja ja kaulanauhoja, jotka olivat kovin suosittuja palkintoesineitä. Juhlissa olivat mukana kaikki tehtaan työntekijät perheineen aina tehtaan patruunaa myöten ja kaikkilla oli hauskaa, varsinkin kun vielä oli hyvät ilmaiset tarjoilut.

Patruuna Ramsayn kekkerit.

Högforsin Bruukin alkuaikoina oli ruukin patruunalla, parooni Ramsaylla tapana silloin tällöin kutsua työntekijät "valsvärkkiin" kekkerihin. Siellä tarjottiin todella hyvää: isoja nisuleivän kimpaleita, joiden välissä oli runsaasti voita, ja lisäksi annettiin muutamia konjakkiryyppyjä. Kerrankin eräs äskettäin tullut vanhanpuoleinen mies tuli tällaisessa tilaisuudessa vedet silmissä patruuna Ramsayn luo ja sanoi: "Tällainen näin hyvä aine ei ole vielä koskaan ollut minun suussani!"

Kerran sattui taas, että eräs Tömisevä-niminen maa-laisisäntä joutui myllymatkallaan näihin patruunan valsvärkin kekkerihin. Hän koetti estellä ja sanoa, että on syrjäinen, mutta patruuna kelpuutti hänet kuitenkin. Tämän jälkeen oli tällä Tömisevän isännällä pitkäksi aikaa juttuamista ympäri kylää, miten häntä, vierastakin miestä, oli niin hyvänä pidetty siellä "ruukin valsvärkissä".

Meidän pienimpämme . . .

Vuoden pimeimpänä aikana sattui keskuudessamme valoisia tapauksia. Tehdasyhdyskuntamme pienimmät saivat oman koulunsa. Tämän koulun oppilaat eivät suinkaan loistaneet harvalukuisuudellaan, vaan pikemminkin voidaan puhua runsauden pulasta sekä yksilöihin että ääneen nähden, sillä toisinaan kaitsijoiden korvat soivat vielä seuraavanakin päivänä.

Opetusvälineistä olivat tärkeimmät kynä, piirustuslehtiö ja rakennuspalikat. Taiteilijoista ei ollut koskaan puutetta, niitä syntyi kuin sienä sateella edellisten innoittamina, runoilijoista aina järjestyspoliiseihin saakka, sikäli mikäli viimeksi mainittua voi taiteilijaksi kutsua. Seuratessa tuota pikkuväen toimintaa ei voi puhua kuin — taiteesta.

Oppilasmäärän paljous ja eri-ikäisyys panivat täti-

Porsait äidin oomme kaikki!

parkojen mielenrauhan joskus kovalle koetukselle, mutta silmäys pienokaisten kirkkaisiin silmiin ja innostuneisiin ilmeisiin sai unohtamaan voittamattomiltakin tuntuvat vaikeudet.

★

Tyttö- ja nuorisokerhon toiminta jatkui edellisten vuosien tapaan kuluneenakin talvena. Kerhot kokoon-
tuivat kerran viikossa, perjantai-iltaisin Tehtaan Seuratalossa. Tyttöjä kävi kerhossa joukon toistasataa ja olivat he aina lähteneet iltaan iloisin ja reippain mielin. Ohjelma on pyritty järjestämään mahdollisimman monipuoliseksi. Siksi noihin yhdessä vietettyihin iltoihin sisältyykin mitä erilaisimpia harrastuksia, joista kertovat parhaiten tyttöjen päiväkirjat. Jätettäköön nuo muistiinpanot kuitenkin tällä kerralla tyttöjen sa-

laisuudeksi. — Nyt kerhotytöt ovat kesälaiumilla uutta intoa ja voimaa ammentamassa. Syksyllä taasen jatkamme!

M a i j a - t ä t i .

Pikkuemäntiä opettajineen.

Tyttöjen kesken.

Kuluneen talven aikana on myös leivottu. Ennen joulua oli 47 tyttöä ja kevätpuolella 22 tyttöä leipomassa. Kerran viikossa oli kullakin vuoro.

Ensin tutustuttiin tavallisen vehnäleivän tekoon. Mitä erilaisimpia lajeja siinä syntyikin: sarvia, korvapuusteja, vieneriä, ruusupullia, tipuja, piirakoita ja kaikenlaisia joululeivonnaisia. Lisäksi on leivottu pikkuleipiä ja tehty erilaisia kaakkuja. Monta miksä on selvinnyt. On opittu kaulimaan taikinaa, voitelemaan kakkuvuokia, käyttämään eri kohotusaineita ja mausteita.

Tytöt ovat olleet kovasti innostuneita leipomiseen.

Osa tyttöjä kerhotalon seinustalla. (Ulla, hymyile hiukan!)

Urheilukuulumisia.

Koska täällä Salossakin aurinko on noussut korkealle ja on alkanut kesäurheilukausi, on syytä pikkasen muistella mennyttä talvea ja sen aikana tehtaallamme suoritettua hiihtourheilua.

Saimme lunta vasta tammikuun puolivälissä, mutta silti oli kulunut talvi suosiollinen hiihtourheilulle, vaikka harrastushiihto jäikin vähän myöhäiseksi ja ajaltaan lyhyeksi. Harrastushiihto oli tehtaallamme ensimmäistä kertaa ohjelmassa ja tulosta voidaan pitää hyvänä, sillä olihan osanottajia 15 % koko "vahvuudesta", ja hiihdettyjä kilometrejä kertyi kokonaista 3543. Hiihtämässä oli sellaisiakin, jotka eivät tätä urheilumuotoa ole aikaisemmin paljonkaan harrastaneet. Hiihtolatuja oli kaksi, nimittäin 15 ja 11 km:n pituiset.

Harrastushiihdon päätyttyä suoritettiin arvonta Kymmin Oy:n lomakotiin pääsystä. Kaikki arvontaan osallistuneet olivat tilaisuudessa läsnä. Kaksi onnellista, konekaavaaja Pauli Kallio ja asentaja Arvo Bang, pääsivät neljän vuorokauden ansaitulle lomalle, johon olivatkin erittäin tyytyväisiä. Tämä antoi uutta pontta harrastusurheiluun tehtaallamme, sillä nyt merkityt kävelyharrastuslenkit ovat erittäin suosittuja ja vilkkaassa käytössä.

Kilpahiihtotoiminta oli myös ahkeraa, mm. oli paikallisten tehtaiden välinen 15x2 km viestin hiihto, jossa tehtaamme joukkue sijoittui kolmanneksi. Tehtaallamme pidettiin tavanmukaiset mestaruuskilpailut neljässä eri sarjassa. Yleisessä ja ikämiessarjassa kilpailtiin samalla kiertopalkinnoista, jotka saa omakseen se hiihtäjä, joka kilpailun on kolme kertaa voittanut. Yleisen sarjan voitti varastomies Pauli Siimesvaara, saaden toisen kiinnityksen pokaaliin, ja ikämiessarjassa tuli voittajaksi työnjohtaja Pentti Suominen. Kun hänellä jo aikaisemmin oli kaksi kiinnitystä "pyttyyn", sai hän sen nyt lopullisesti omakseen.

Kilpailun aikana vallitsi raskas vesikeli, joten keskeyttäneitä oli runsaasti.

Kunhan ensin hoidamme kesällä kerhopalstat ja otamme selvän vihanneksen käytöstä, niin tytöt! — Talven tullen taas leivomme ja voimme lisäksi opetella ruoanlaittoa. Näin yhdessä opetellen tulee työistä taitavia emäntiä.

Lopuksi ohje Tosca-kaakusta, joka sai tyttöjen suuren suosion: 2 munaa ja 2 dl. sokeria vatkataan hyvin, seokseen lisätään 2 dl. vehnä jauhoja, joihin on hyvin sekoitettu 2 tl. leivinpulveria. Vielä lisätään 50 gr. voisulaa ja 1 dl. maitoa. Paistetaan voidellussa tasapohjavuoassa. Kuorrutus: 50 gr. voita, 50 gr. sokeria, 50 gr. makeita kuorrutuksia ja karkeaksi hakattuja manteleita, 1 rkl. maitoa ja 1 rkl. vehnä jauhoja sekoitetaan hyvin ja kiehautetaan. Seos levitetään kaakun päälle ja kaakku on valmis.

Urheilulautakunnan puheenjohtaja, mestarikävelijä Hj. Ruotsalainen kirjoittamassa nimeään harrastushiihtoladun "pönttöön".

Osa kilpailijoita ja toimitsijoita ennen kilpailua.

Hiihtäjät ladulla. Ensimmäisenä yleisen sarjan voittaja P. Siimesvaara ja toisena ikämiessarjan voittaja P. Suominen.

Mestaruuskilpailumme tulokset:

Yleinen sarja 15 km: 1) Pauli Siimesvaara 1.04.04, 2) Pauli Kallio 1.12.50, 3) Armas Karanen 1.19.02.

Ikämiessarja 15 km: 1) Pentti Suominen 1.09.27. Muut osanottajat keskeyttivät.

Alle 19-vuotiaitten 10 km: 1) Pentti Hotokka 44.18, 2) Heikki Vigelius 53.11, 3) Pentti Suomi 58.00.

Alle 17-vuotiaitten 5 km: 1) Hannu Neulasalmi 27.17, 2) Tauno Tuominen 28.35, 3) Sakari Suominen 29.36.

MERKKIPÄIVÄ

Emil Rindell.

Kalle Vigelius.

50-VUOTIAITA.

Valunpuhdistaja Emil Sakarias Rindell 6. 8. 50. Hän on syntynyt Kuusjoelta ja tullut tehtaan palvelukseen 1. 10. 1938. Oltuaan tehtäällä erilaisissa töissä hän siirtyi 1947 nykyiseen toimeensa valunpuhdistajaksi.

Valunpuhdistaja Kalle Oskari Vigelius 5. 9. 50. Hän on syntynyt Somerolla ja tullut tehtaan palvelukseen 2. 6. 1942. Nuorempana hän oli innokas kalaja metsämies. Nyt kuluva vapaa-aika oman talon ja sen puutarhamaan hoidossa.

Lehtemme syysnumero

ilmestyy lokakuun alkupäivinä eli pari viikkoa myöhemmin kuin edellisinä syksyinä. Syynä tähän on se, että kesälomien keskeyttämä toimitusaika on osoittautunut liian lyhyeksi. Avustukset seuraavaa numeroa varten pyydetään näin ollen lähettämään elokuun 31 päivään mennessä, mieluummin kuitenkin jo muutamaa päivää ennen kuukauden loppua kuin aivan viimeisenä päivänä.

Tämän numeron kansikuva on yhtiömme pääkonttorissa metsäosastolla työskentelevän konttoristin Björn Nygrenin käsialaa. Aihe on Pyhäjärveltä, läheltä Voikaan tehdasta, ja taustalla nähdäänkin tehtaan savupiipun hämmäyttävän.

Näin juhannuksen kynnyksellä pyydämme toivottaa kaikille lehtemme lukijoille hauskaa kesikesän juhlaa.

Toimitus.

Metsäosasto.

60-VUOTIAS.

Metsätöyryntohtaja Anselm Komppula Rantasalmen Oravissa 15. 6. 1950. Hän on tullut yhtiömme palvelukseen 10. 10. 1919, joten hän on ollut palveluksessa yli 30 vuotta. Metsätöyryntohtaja Komppula on tunnettu pystyvänä metsämiehenä, erikoisalanaan tukkimetsät, joiden arvioimisessa ja ostoissa hän sai hyvää kokemusta palveluksessaan Halla Oy:ssä. Luonteeltaan rehtinä ja sopuisana miehenä hän on saavuttanut niin hyvin esimiestensä kuin metsänmyyjienkin luottamuksen.

50-VUOTIAS.

Töyryntohtaja Lauri Räihä Punkaharjun Turtianiemessä 16. 6. 1950. Hän on syntynyt Sahalahdella. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 4. 7. 1920, joten hän tulee palvelleeksi yhtiötä 30 vuotta. Oltuaan ensin maataloustöyryntohtajana yhtiön eri tiloilla Puumalassa, Pieksämäellä ja Keiteleellä, hän v. 1925 siirtyi samantyyppiseen toimeen Punkaharjun Turtianiemeeseen, jossa toimessa oli vuoteen 1945 saakka. Yhtiön viljelysten myynnin takia hänet siirrettiin metsäpuolelle töyryntohtajaksi. Räihä tunnetaan maltillisena ja tunnollisena töyryntohtajana. Erikoisharrastuksena hänellä on Puruveden ahvenien narraaminen.

MIKÄ ON MILJARDI?

Rahanarvon aleneminen on tehnyt miljardista varsin jokapäiväisen luvun ja useimmat tietävätkin, että se sisältää tuhat miljoonaa. Joka tapauksessa on tämä miljardi vieläkin tähtitieteellinen luku, mitä osoittavat parhaiten eräät vertaukset joihinkin tunnetuimpiin asioihin.

Hyvin hoidetussa metsässä voi olla 100 järeää tukkipuuta hehtaarilla. Yhdenäinen alue edellämäinitun laatuista metsää, jossa olisi miljardi tukkipuuta, olisi niin suuri, että sen pinta-ala käsittäisi Sveitsin, Hollannin ja Belgian pinta-alat yhteensä.

Viikkaasti puhuva henkilö saa suustaan minuutissa noin 150 sanaa. Samaa vauhtia hän saisi papattaa 38 vuotta 8 tuntia päivässä ennen kuin olisi saanut suustaan miljardi sanaa. Eikä siinä saisi pitää pyhiä sen enempää kuin kesälomiakaan.

Jos valtimonnopeus on 80 lyöntiä minuutissa ja sen nopeus pysyy samanlaisena ympäri vuorokauden, tulee miljardi lyöntiä täyteen 24 vuoden kuluttua.

Jos joku pystyy säästämään 1000 mk päivässä ja hänen jälkeläisensä jatkamaan samaa tapaa, kuluu 800 vuotta ennenkuin pääoma on kasvanut miljardiksi markaksi.

Suomen tulo- ja menoarvio kuluvalta vuodelta päättyy suunnilleen 100 miljardiin. Jos se koottaisiin rautamarkkoja, jotka sitten pantaisiin päällekkäin, tulisi siitä 150.000 km korkea pino.

Kynällä ja paperilla on siis miljardikäsittely melko helppoa, mutta missä tahansa käytännön muodossa se tuottaa jo joltisiakin vaikeuksia.

Diplomi-insinööri
TORSTI TIMGREN
60-vuotias.

Heinäkuun 4 p:nä täyttää Juankosken tehtaan teknillinen johtaja, dipl. ins. Torsti Timgren 60 vuotta.

Hän on syntynyt Helsingissä, päässyt ylioppilaaksi v. 1908 ja valmistunut dipl. insinööriksi Teknillisestä Korkeakoulusta v. 1913. Tietojaan on ins. Timgren kartuttanut Saksaan, Ruotsiin ja Tanskaan tekemillään opintomatkoilla.

Toimittuaan insinöörinä Santalahden paperitehtaalla ja Lohjan selluloosatehtaalla hän tuli v. 1917 Juankoskelle tehtaan teknilliseksi johtajaksi. Vuonna 1919 uskottiin myös isännöitsijän tehtävät hänelle ja hoiti hän niitä 30 vuoden ajan.

Juankosken Tehtaan isännöitsijänä joutui ins. Timgren läheisesti seuraamaan ja johtamaan myös Juankosken kunnan asioita. Hän on ollut kunnanvaltuuston jäsen ja toiminut useampia vuosia sen puheenjohtajana. Hänen asiantuntemustaan on käytetty hyväksi useissa eri kunnallisissa luottamustoimissa. Myös kirkkovaltuustoon hän on kuulunut.

Ins. Timgreniltä on riittänyt harrastusta myös useille eri laitoksille ja yhdistyksille. Juankosken Yhteiskou-

Kunniamerkki Matti Mustoselle.

Maaliskuun 22 p:nä oli Juantehtaalla johtokunnan huvilalla juhlatilaisuus, jossa 54 vuotta tehdasta palvelleelle viilaaja Matti Mustoselle luovutettiin tasavallan presidentin hänelle suoma Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I luokan mitali. Kunniamerkin ojensivat Mustoselle insinöörit E. Palmgren ja T. Timgren. Tilaisuudessa olivat läsnä myös mitalin saajan puoliso Selma Mustonen, konttoripäällikkö Fred Kortelainen, ins. Christiansen ja Mustosen lähimmät esimiehet.

Kahvinjuonnin aikana Matti kertoi muistojaan. Parituntinen vierähtikin näitten parissa nopeasti.

Kuva kunniamerkin luovutustilaisuudesta. Henkilöt vasemmalta lukien: ins. E. Palmgren, Matti ja Selma Mustonen, ins. T. Timgren.

Manan majoille.

Maaliskuun 19 p:nä kuoli Juantehtaalla yhtiön pitkäaikainen palvelija, keskuksenhoitaja rouva Agatha Kristina Kaikkonen.

Hän oli syntynyt Juankoskella 21.12.1872 ja työskenteli Juantehtaalla keskuksenhoitajana kokonaiset 44 vuotta.

Juantehtas menetti hänessä erään uskollisimmista ja tunnollisimmista työntekijöistään.

Vainajaa jäi lähinnä suremaan tytär.

lun ja Juankosken Säästöpankin asioita hän on arvokasta apuaan antamalla vienyt eteenpäin.

Monipuolisella ja ansiokkaalla toiminnallaan on ins. Timgren huomattavalla tavalla vaikuttanut Juankosken Tehtaan ja paikkakunnan kehitykseen.

Tähdenvälejä Juantehtaalta.

Meitä juantehtalaisia on hymyilyttänyt viime Ky-mi-Yhtymässä ollut Hallan toteamus, että Juankoskel-le taidetaan rautatie rakentaa puheitten ja kynän voi-malla. Huvittavinta tässä jutussa on kuitenkin se, että kun eräästä melko nuoresta juantehtalaisesta tu-li vielä nuorempi hallalainen, loppuivat puheet ja kir-joitukset ja rakennustyö alkoi.

Kuulkaas nyt hyvät hallalaiset! Silloin kun saarel-lanne paimenpojat vielä kulkivat lehmiensä perässä, vihelsi Juantehtaalla jo oma juna. Luulemme sitä pait-si, ettei siinä paljon puhetta tarvitakaan tuossa tei-dän parin kilometrin pätkänne rakentamisessa.

Tämä kaikessa ystävyudessa hymyillen. Olemme ni-mittäin yli 200-vuotiaan teolisen aikakautemme ku-luessa jo päässeet niistä lapsenkengistä, jotka pane-vat mittaamaan Matti Järvisen maailmanennätystä.

*

Kevään merkkejä viime numerossa tarkastellessam-me unohtui meiltä eräs, jonka laskisimme, jollemme nyt aivan tärkeimpiin, niin ainakin oleellisimpiin kuu-luvaksi.

Tarkoitamme koulupoikien markanheitoa jossakin tasaisella ladonnurkalla, taikka miksei — kun opetta-jan silmä välttää — vieläpä koulurakennuksenkin nur-kan takana. Kielletty, mutta kuitenkin jokakeväinen harrastus. Melkeinpä uskaltaisimme väittää, että siinä on jotakin kevään hurmaa. Puolikurainen maa, lumi-pälvä vielä siellä täällä, ja jo on peli käynnissä. Ra-hat tongitaan ylös sannan joukosta, puhalletaan puh-taiksi, heitetään ilmaan, ja niin vaihtaa joku markka jälleen omistajaa.

Pari viikkoa se kestää. Sitten vaihtuu innostuksen kohde. Pesäpallot, mailat ja räpylät kaivetaan esille. Kukaan poikaviikareista ei muistakaan enää tuota ra-hanheitoa. Uudet harrastukset valtaavat mielen. Mut-ta annappa ajan kulua. Tulee jälleen kevät, ensimmäi-set muuttolinnut — ja jälleen, ehkä nyt jo uusi polvi kaivaa markat taskuistaan.

*

Näitten poikaviikareitten vanhemmille muutama sa-na.

Kävellessämme eräänä toukokuun sunnuntaina tuos-sa lähimetsikössä havaitsimme kevyet tikapuut koivun rungon kupeessa. Oksanhaarukassa tikapuitten yläpuo-lella oli linnunpesä. Olivat onnettomat viikarit kanta-neet tikapuutkin metsään, koska koivunrunko oli ok-saton pesään saakka, eivätkä sinne näinollen muuten ylettäneet. Munat oli pesästä ryöstetty.

Teroittakaa hyvät vanhemmat sitä, että turhaan ei-vät laululintumme jostakin Välimeren maista saakka saavu maahamme. Niille tämä on koti, jonne ne vuo-desta vuoteen palaavat perhettä perustamaan ja sa-malla meitä laululla ilahuttamaan. Vahingollisia touk-kia ja hyönteisiä syömällä ne lisäksi ovat suuria hy-väntekijöitämme. Kotirauha täytyy niillekin antaa.

*

Halonnosto ja uitto ovat alkaneet. Valkokylkinen Juka halkoo jälleen Vuotjärven vesiä. Vanha höyryhi-

MERKKIPÄIVÄ

Juho Malmivuori.

Aili Härkönen.

50-VUOTIAITA.

Työmies Juho Malmivuori Juantehtaan lautatar-halta 2. 6. 50. Hän on syntynyt Pitkäsärannassa. Aloit-tettuaan jokapäiväisen leivän anaitsemisensa paimenpoi-kana hän pääsi 14 vuoden ikäisenä erään Pietariin puu-tavaraa kuljettavan lotjan kokkipojaksi. Hänen opit-tuaan leipomaan kunnollisen limpun päästivät vanhem-mat laivamiehet hänet tutustumaan Pietariinkin.

Lautojen parissa Malmivuori on kuitenkin myöhem-min työpäivänsä viettänyt. Ensin Pitkäsärannassa ja vuodesta 1940 Juantehtaalla, missä hänet tunnetaan hauskaaksi ja elämän murheita humoristin silmin katse-levaksi mieheksi.

Lähetäjä Aili Härkönen Juantehtaalta 23. 7. 1950. Jo Härkösen isän isä ja äidin isä olivat työssä vanhan tehtaan valimossa. Isä toimi konepajassa sor-varina ja hänen kuoltuaan v. 1916 tuli Aili Härkösen äiti työhön kartonkikoneelle. Nuorena joutui Aili Härkö-

naajamme Strömsdal sen sijaan viettää vanhuudenpäi-viään telakalla.

Nämä kaksi laivaa ovat kiistakumppaneita, joitten paremmuus ei selvinnyt ennenkuin kilpailun kautta. Strömsdal on, kuten sanottu, höyryhinaaja, mutta Ju-kaan sen sijaan asennettiin diesel-moottori. Kun mootto-ri oli asennettu, kiiri koko tehtaassa keskustelu siitä, kumpi laivoista oli vahvempi. Laivojen kipparit, Jukan Kasanen ja Strömsdalin Hartikainen, taisivat myös ot-taa osaa keskusteluun. Selvää ei tullut, ennenkuin Strömsdalin perästä ojennettiin vaijeri puolta pienem-pään Jukaan, jossa se kiinnitettiin myöskin perään. Vaijeri kiristettiin ja kumpikin laiva veti eri suuntiin. Korhos-Paavo erotuomarina totesi, että emä ei piisan-nut varsalle. Juka olisi vienyt vastaanpyristelevän Strömsdalin vaikka Mikkeliin.

Nyt on Strömsdal telakalla. Itkeneekö häviötään vai muisteleeko menneitä? Sitä eivät sen kummuiset kyl-jet kerro. Vaitelias kun nyt on koko laiva.

Sekakuoro "Työnlaulajat".

Musiikkitoimintaa Juantehtaalla.

Paitsi vireästi toimivaa soittokuntaa, jolla on ollut useita omia konsertteja Juankoskella ja lähiympäristössä, toimii Juantehtaalla sekakuoro "Työnlaulajat". Kuoro on perustettu 1945 ja on sen johtajana toiminut perustamisesta alkaen opettaja Eino Oksala. Nykyisin kuuluu kuoroon 32 jäsentä, joista suurin osa on tehtaan työntekijöitä.

Viime kesänä otti kuoro osaa työväen laulujuhliin Savonlinnassa. Parhailleen valmistelee se ohjelmaa kesällä Jyväskylässä pidettävälle laulujuhlille. Kuoro on toiminut koko viime vuoden ripeästi harjoitellen säännöllisesti kerran viikossa ja esiintyen tehtaan ja työntekijöitten juhlatilaisuuksissa.

Saunasta, savusta ja vihdan tuoksusta.

Kesän ja sauna-ajan ollessa parhaimmillaan muistuu monen vanhemman polven juantehtalaisen mieleen aika, jolloin tämä meidän jokivartemme oli täynnä työntekijöitten omia pieniä saunoja. Lauantaipäivänä nousivat savut kosken yläpuolella, tuolla puolen kilometrin matkalla, 17:n saunan piipusta tai ovista. Kosken alapuolella taas kohosivat terveyden, puhtauden ja pyhänaaton kunniaksi savut 8:sta saunasta.

Saunat olivat yleensä pieniä, kooltaan vain noin 3x3 m. Seinät olivat rakennetut kolmen tuuman lankuista. Tällaisia saunoja olivat rakentaneet itselleen mm. Jussi

nen tutustumaan tehdastyöhön vuorotellessaan ja auttaessaan äitiään tehtaalta. Vuodesta 1919 hän siirtyi kuitenkin vakituisesti tehtaan palvelukseen puuhiomolle pakkarin apulaiseksi. Myöhemmin siirrettiin hänet tarkkuutta vaativaan lähettäjän tehtävään, jota tointa hän edelleenkin kiitosta ansaitsevalla tavalla hoitaa.

Musiikki on aina ollut Aili Härkösen sydäntä lähellä. Innokkaasti hän on ottanut osaa Juankosken kuorotoimintaan.

Antikainen, Matti ja Heikki Mustonen, Israel Myöhänen, Junnu Herranen, Juutilainen, Sikanen ja Savolainen. Sauna-Miinallakin oli oma saunansa. "Lumperi" ja "Talperi" olivat sellaisen tehneet yhdessä. Vielä omistivat saunoja Jussi Parviainen ja Antti Hiltunen sekä hevosmiehet Hätinen, Kukkonen ja Laukkanen, muutamia virran yläjuoksun saunanomistajia mainitakseni.

Koitti kuitenkin aika, paroni Alftanin ollessa päänä, että syystä taikka toisesta "sulku" eli lakko uhkasi työntekijöitten taholta koko tehdasta. Tähänpä paronimme keksi oivan vastakeinon. Hän uhkasi häättää kaikki työläiset tehtaan asunnoista, elleivät he peruuttaisi lakkopäätöstään. Tästä kimpaantuneina työntekijät puolestaan alkoivat muuttaa omistamiinsa ja rakentamiinsa saunoihin. Paroni määräsi nyt kuitenkin kaikki saunat tehtaan alueella hävitettäväksi. Yhteinen iso sauna rakennettiin. Saunanomistajat joutuivat purkamaan saunansa, mutta ainakin kiukaan kohdalta he olivat pakoitetut tekemään sen yön aikana, koska he olivat kiuaskiviksi "lainanneet" metsänreunassa olevista suurista takkirautapinoista takkiharkkoja. Rautaa kuului olleen saunaa kohden ainakin 100 kiloa, mutta taisi toisissa olla enemmänkin.

Saunarauha on siitä lähtien vallinnut Juantehtaalla. Mutta täytyy sanoa, että moni vanha työntekijä, joka nämä ajat muistaa, tyynenä lauantaiehtona kulkee sieraimet avoimena saadakseen ehkä vielä jostain kaukaa tuulahduksen tuosta vanhasta tutusta savusaunan tuoksusta, joka tiesi ehtoolla makoisia löylyjä viikon uurasusten kangistamien jäsenten voitoluksi.

KUINKA VANHA OLET?

Kerran kuningas keskusteli professorin kanssa ihmisten iästä. Akkiä sanoi kuningas:

- Minäpä sanon, kuinka vanha te olette.
- Mistä teidän majesteettinne sen tietää?
- Pian saatte tietää salaisuuteni. Ajatelkaa kuinka mones järjestyksessä on teidän syntymäkuukautenne.
- Professori oli 63 vuoden ikäinen ja oli syntynyt maaliskuussa. Hän ajatteli siis lukua 3.
- Se kaksi kertaa.
- Hyvä.
- Siihen 5.
- Kertokaa summa viidelläkymmenellä.
- Kerrottu.
- Lisätkää siihen oma ikänne.
- Lisätty.
- Vähentäkää summasta 365.
- Hyvä.
- Lisätkää siihen 115.
- On lisätty.
- Minkä summan saitte?
- 363, vastasi professori.
- Kiitoksia paljon, sanoi kuningas. Nyt tiedän, että te olette syntynyt maaliskuussa 63 vuotta sitten.

Professori tietysti hämmästyí, mutta kuningas selitti, että hänen vastauksensa "363" ilmaisi professorin iän: ensimmäinen numero merkitsi syntymäkuukautta ja kaksi viimeistä ikävuosien lukua.

Koettakaapa hämmästyttää toverinne samoin kuin kuningaskin professorin.

+ HALLAN TEHTAAT +

Laivausosasto, paperisodan painopiste.

+ B +, HALLA, + HH +

Useitten puunjalostusteollisuutemme päähaarojen koko myynti on keskitetty tapahtuvaksi alan tehtaitten yhteisen myyntikonttorin kautta. Puutavarain myyntiä ei ole voitu tällä tapaa keskittää ja niinpä kaikki suurehkot sahalaitekset myyvät itse tuotantonsa. Vain eräät pienet sahat ovat sopineet yhteisestä myynnistä. Myöskin Halla, eräs maamme johtavista laivaajista, suorittaa itse tavaransa myynnin.

Varsin tärkeitä osaa myös puutavarakau-
poissa näyttelevät agentit. Hyvin harvoin jou-
tuu näet myyjä tekemisiin suoraan ostajan
kanssa. Koko myyntimme eräisiin maihin on
annettu vain yhden agentin huoleksi, toiset
maat taas on jaettu eri asiamiesten keskeisiin
etupiireihin ja osa kaupoista tehdään enem-
män tai vähemmän tilapäisten yhteyksien no-
jalla. Monista vanhoista agenteistamme mai-
nittakoon Price & Pierce Ltd Lontoossa, Bülow

& Bermet Brysselissä, Otto J. Faber Amster-
damissa, Konow & Smith Parisissa, Hansen &
Co Köpenhaminassa ja Carl Thone Tukholmas-
sa. Useissa edellämämainituissa paikoissa on yh-
tiöllämme vielä edellisten lisäksi agentteja,
joitten avulla tapahtuu suuri osa kaukomyyn-
neistämme.

Myynnit kevään ja kesän laivauksiin alkavat
jo edellisenä syksynä. Talven kuluessa avautu-
vat markkinat toistensa jälkeen ja keväällä
ensimmäisten laivojen saapuessa on tuotanto
jo usein valtaosaltaan myyty. Kullakin mark-
kina-alueella kysytään sille ominaisia puuta-
varalajeja, laatuja ja kokoja. Niinpä esim.
Belgia ostaa miltei poikkeuksetta mäntyä, ja
sen naapuri Hollanti on varsin huomattava
kuusen ostaja. Englantilaiset puolestaan osta-
vat mäntyä, irlantilaiset taas mielellään kuus-
ta.

Myyntiosastollamme laaditaan myyntikau-

den alkaessa kullekin markkina-alueelle mahdollisimman sovelias tarjous, jota agenttimme käyttävät hyväkseen, sopiessaan ostajien kanssa kaupoista.

Lähes poikkeuksetta myydään puutavara nykyisin fob-ehdoin. Tällöin myyjä on tehnyt velvollisuutensa, kun hän on lastannut tavarán proomuun ja kuljettanut sen laivan sivulle. Ostajan velvollisuuksiin kuuluu laivan rahtaaminen ja tavarain vakuuttaminen.

Kaupan solmiamisen jälkeen on siis ostajan rahdattava yksi tai useampi sopiva alus hakemaan tavaroita. Rahtauksen tapahduttua hän ilmoittaa tavallisesti agentin kautta laivan nimen ja arvioidun saapumisajan, sekä lähettää myyjälle lastausohjeet. Niissä on monasti lasti jaettu useihin konossementteihin, jotka laivan on tavalla tai toisella kyettävä eroittamaan vastaanottosatamassa, sekä määräyksiä konossementtien lastausjärjestyksestä, sijoituspaikoista, tavarain merkitsemisestä y.m.s. Kun laiva on lähdössä lastaussatamaan, sen edustaja, kapteeni tai meklari (edustaja lastausatamassa) ilmoittaa tarkan saapumispäivän, avioi laivan. Yleensä vaaditaan avisointi tapahtuvaksi vähintään 6 arkipäivää ennen lastin antoa.

Viimeistään avisoinnin tapahtuessa lähetetään laivausosastoltamme lautatarhalle laivan lastausmääräys, jossa on mainittu kaikki ostajan ohjeet. Tämän määräyksen mukaan aloitetaan lastin valmistus.

Hallan lautatarha sijaitsee sahatavarain ulkokuivausta silmälläpitäen varsin soveliaalla paikalla, Hallan, Pitkäkärin ja Tiutisen saarilla. Kaikkien ilmansuuntien tuulet sattuvat sinne varsin hyvin.

Lajiteltu tavara kuormataan sahasta tulemaan vaunuille, jotka siirretään osaksi trukeilla kuivaamolle ja suurimmaksi osaksi vetureitten avulla lautatarhalle. Kuljetusvaunuja on käytössä nykyisin n. 450 kpl.

Sahasta tuleva tavara ladotaan tapuleihin, joiden keskimääräinen sisältö on noin 20 standerttia. Lautarhalla on kaikkiaan n. 1400 tapulinpohjaa, joista normaalina alkukesän laivauskautenakin on aina täynnä tuhatkunta. Taaplaus suoritetaan kiramoitten avulla, joita on käytössä 20 kpl.

Kapearaiteista rataa taas, jota pitkin vaunujen siirto tapahtuu, on nykyisin 30 kilometrin pituudelta.

Tästä huoneesta johtavat langat kaikkialle maailmaan. Myyntipäällikkö, konsuli Tötterman, työpöytänsä ääressä.

Talvella tapahtuu tavarain kuivaaminen hitaasti ja vasta kevään tultua se pääsee hyvään vauhtiin. Kesäkuun puolella välissä on talvella sahattu tavara jo laivauskuivaa. Laivaukset voivat alkaa kuitenkin jo kohta vesien auetua, sillä osa tavaraa jää aina talvehtimaan.

Edellä jo mainitut laivojen saapumisilmoitukset ja lastausmääräykset saavat lautatarhalla aikaan vilkkaan hyörintä. Tulevan tavarankäsittelyn lisäksi aletaan purkaa tapuleitten kattoja ja pinkata tavaroita jälleen vaunuille kuljetettavaksi lastaussirkkeleihin tai, jos tavara on jo etukäteen tasattu, ratojen päihin, joista paikoista tapahtuu lastaus proomuihin. Sirkkelissä lankut, soirot tai laudat tasataan täysin englanninjalkojen mittaisiksi, viat poistetaan ja tavara pinkataan proomuihin. Sirkkeleissä on nykyisin yhteensä 10 tasausterää. Proomujen vetomäärä, joka saattaa vaihdella niiden kuorman ja tavarankuuden mukaan, on keskimäärin 15—18 standerttia. Käyttökelpoisia proomuja on n. 90 kpl.

Lautatarhamme päivittäinen laivauskyky on n. 180 standerttia ja sahasta tulevan tavarankuuden vastaanotto on 100 std.

AK:n liikennekilpailut Kotkassa.

Monissa liikepaikoissa jo tavaksi tulleen käytännön mukaisesti järjestettiin Kotkassakin liikennekilpailut, joihin myös tehtaittemme palveluksessa olevia autokuljettajia osallistui.

Vaikka rata kiertelikin suurimmaksi osaksi maaseudulla, oli kuitenkin kyseessä aivan tyypillinen liikennekilpailu, sillä maantiekilpailulle ominaista kellon kanssa ratkaistavaa paremmuutta ei huomioitu. Matkan varrelle oli aseteltu kompia jos vaikka minkälaisia: tarkastettiin, miten autokuljettaja käyttäytyy, jos rengas satuu menemään ylämäessä rikki, muistaako hän suorittaa välttämättömät varovaisuustoimenpiteet, ovatko tarpeelliset korjausvälineet mukana jne. Suuntaviitan oikeaan käyttöön lähdoissä ja ohituksissa kiinnitettiin erikoista huomiota. Saipa osalleen melkoisesti rasittavan virhepistemäärän, jos noin vain mukavikseen kokeili, sattuiko juna tulemaan samanaikaisesti ylikäytävälle, eikä autoilija käyttäytynyt hyväksytyjen turvallisuusohjeitten mukaisesti. Kompastuskiviä oli todella matkan varrelle asetettu ainakin tarpeeksi, kun kaiken muun väärän lisäksi piti vielä ohjata autoakin. (Onneksi olimme vain sivustakatsojajana.)

Millään lailla toisia halventamatta voimme kuitenkin näiden kilpailujenkin perusteella sanoa, että tehtaittem-

Parhaan sahatavaralaadun, u/s:n, merkinä on HALLA, ja seuraavan laadun, kvintan merkinä + B +. Höylätty u/s merkitään samoin kuin sahattukin, kvartta sen sijaan + HH +.

Proomuihin lastattu ja valmiiksi merkattu tavara kuljetetaan hinaajilla laivojen kupeelle ja siihen päätyykin Hallan osuus laivauksesta. Vain kuittari käy ottamassa laivan perämieltä kirjallisen vastaanottoilmoituksen jokaisesta proomusta.

Nyt on laivausosaston tehtävänä m.m. kirjoittaa lastin "rahtikirjat", konossementit, jotka laivan kapteenin on allekirjoitettava. Näitten papereitten ja laskujen nojalla tulee ostajalta sitten aikanaan maksusuoritus tavaroista.

Osa sahatavarasta sekä lähes kaikki höylätävä tavara keinokuivataan. Kuivaamon tuotantokyky on n. 650 std. kuukaudessa. Keinokuivattu tavara pinkataan osaksi kahteen suureen katokseen, joihin voidaan sijoittaa 1000 std. kumpankin, sekä osaksi lautatarhalla oleville tapulinpohjille.

Höylätavaraa myydään pääasiassa kaukomarkkinoille, suurimpina ostajina Etelä-Afrikka ja Austraalia. Höyläämön valmistuskyky on n. 20 std. päivässä. Päivän kahdeksan työtunnin aikana höylätään keskimäärin 110.000 jj., josta luvusta saamme helposti mi-

me autoilijakaarti kestää arvostelun. Jos kyseessä olisi ollut joukkuekilpailu, ei millään muulla yhteisöllä olisi hiventäkään "jossittelemista" voittomme suhteen.

Kuorma-autojen sarjassa oli Pauli Piispa aivan ylivoimainen. Hän saavutti myös koko kilpailujen parhaan pistemäärän. Selvisi 16 virhepisteellä yli 100 km pitkstä radasta. Hänen kartanlukijanaan oli myös "oma mies", Lauri Mukala, joka siis sai parhaalle kartanlukijalle tarkoitetun palkinnon.

Paljon huonommin omillemme ei käynyt henkilöautojenkaan sarjassa, sillä ei Vilho Pohjolankaan tarvinnut tunnustaa kuin yksi kilpaveikko paremmakseen.

Maininnan arvoisena seikkana mainittakoon, että kuorma-autot selvisivät paljon pienemmillä virhepistemäärillä kuin henkilöautot. Esim. tehtaittemme L. Rantala, joka jäi 9:nneksi kuorma-autojen sarjassa, olisi henkilöautokuljettajien virhepisteisiin verrattaessa ollut aivan kärkipäässä.

Palkintojenjakotilaisuudessa selvitteli tehtaittemme käyttöinsinööri, dipl.ins. Börje Carlson ensin rataa ja tehtyjä virheitä sekä jakoi sitten yhdessä tuomari Vaaramaan kanssa palkinnot.

Eikä kilpailu olisikaan ollut todellinen, ellei jälkepäin olisi ollut asiaankuuluvaa väittelyä ja jossittelua. Kuitenkin: Hyvä, jos voittaa, mutta mies se on hävinnytkin.

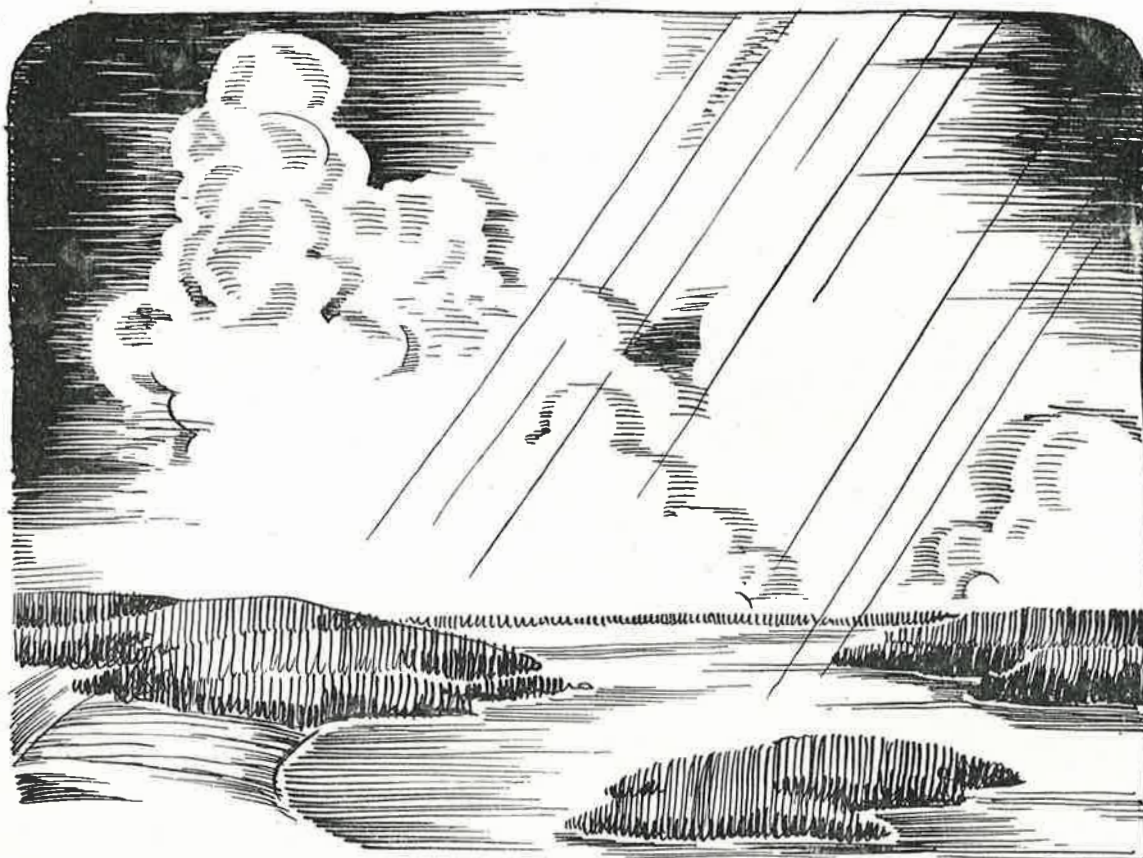
Voittaja Pauli Piispa Volvoineen.

nuutin tuotannon osoittavaksi määräksi 230 jj.

Puutalotehtaan keskimääräinen tuotanto on 1½ taloa päivässä. Valtaosa tuotannosta menee Neuvostoliittoon. Pikkuostajina ovat ajoittain esiintyneet Tanska, Norja ja Islanti. Näytetaloja on lisäksi mennyt Kreikkaan, Islantiin ja jopa Austraaliaankin saakka.

Höyläämön jätteinä saadaan päivittäin n. 40 m³ sahajauhoa. Tämän "tuotannon" sijoittaminen ei aiheuta nykyisen rakennuskauden aikana mitään vaikeuksia.

Hallan vuotuinen saha- ja höylätavaran myynti on n. 21.000—22.000 standerttia. Tämän lisäksi puutaloihin käytetään n. 4.000—5.000 standerttia.

ILMARI PIMIA:

Juhannusyön laulu.

Terve, himmeä,
 armas yö!
 Taivaan rannalla pilvet palaa.
 Lemmen hurmasta
 vavisten
 nuoret sydämet sykkii salaa.

Tuolla takana
 selkien
 käy jo tanssi ja viulut soivat.
 Suven sulosta
 syttyä
 haaveet heljät ja herkät voivat.

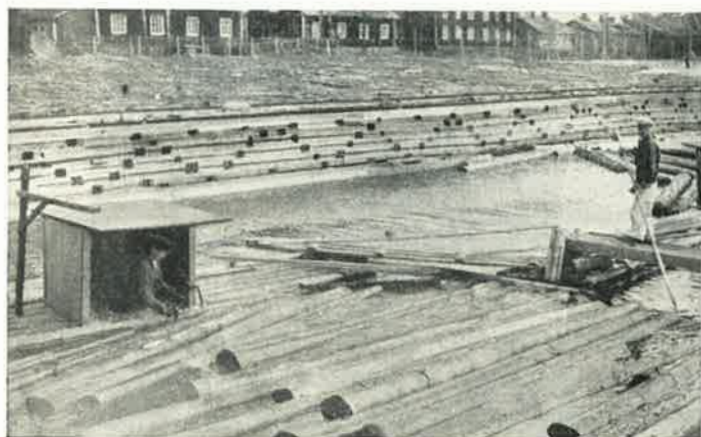
Terve, valkea
 onnen yö!
 Nuoret sydämet, lyökää salaa!
 Ajan kierto on
 loputon:
 suvi sammuu — mut taas se palaa!

Katso: varjossa
 leppien
 sananjalkojen lehdet häilyy —
 kuuluu kuiskutus
 hiljainen.
 Heinän helpeissä helmet päilyy.

Yli metsien
 tuoksuvain
 ui kuin sinistä taikaunta:
 sauha satojen
 valkeain.
 Nurmet pärskyvät kukkaislunta.

Lautasta otetut tukit käännetään ja työnnetään —

— mittajalle, joka merkkää paksuuden.

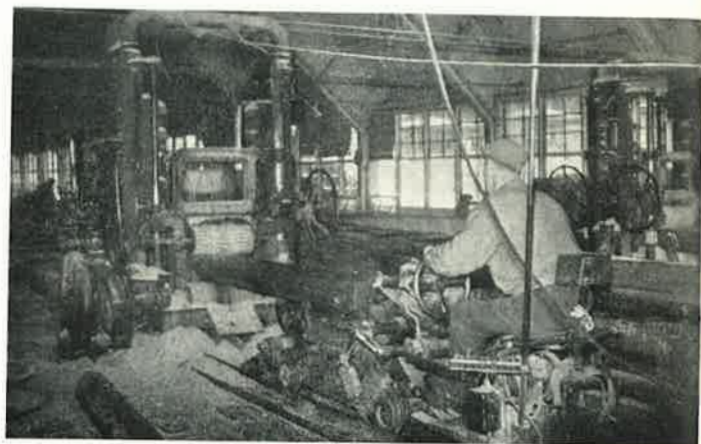
Tukit erotellaan ja "suomustetaan" kukin paksuus omaan luokkuunsa. Taustalla näkyvät kuljettimet vievät tukit sahaan, —

Lautasta laivaan.

Kotkan seuduille saapuva vieraspaikkakuntalainen havaitsee heti, miten suuri osuus lautatarhoilla on rannikkomme maisemakuvaan. (Tämä kuva voi aiheuttaa oudolle hieman epämieluisenkin yllätyksen — nenän kautta, mutta siihen ei ole syytä mekaaninen puunjalostus, vaikka lemukin on syy-yhteydessä puuhun.)

Meidän puuhailumme puun parissa alkaa siitä hetkestä, jolloin Uittoyhdistys Kyminsuussa luovuttaa meille tukkilautan.

Yritämme kuvien avulla selvittää, miten tukki vähitellen jalostuen kulkee matkan lautasta laivaan.

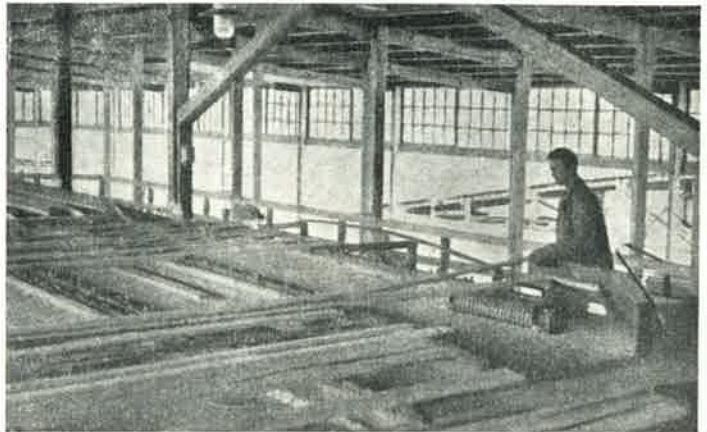
— jossa sahuri vaunullaan istuen työntää ne ensimmäisen kehäsahan lävitse.

Niin on tullut tukista pelkka, joka seuraavassa kehäsahassa halaistaan laudoiksi.

Sivulaudat putoavat kuljettimille, jotka takaavat, että särmääjällä riittää työtä.

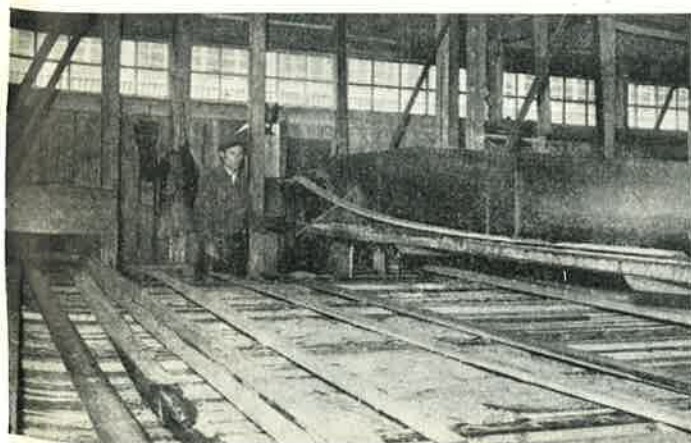
Kuljettimet siirtävät tavaran edelleen tasattavaksi. (Huom. kiinteä katkaisusaha).

Kaikki soveltuva jätetavara jalostetaan edelleen kimmiksi.

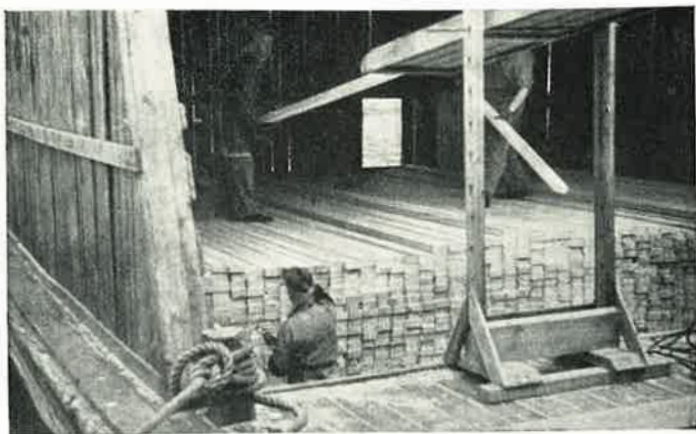
Sahausnopeus määrittelee myös kuormaajien työntahdin.

Lajittelijalta vaaditaan "silmiä".

Tapulointi käynnissä.

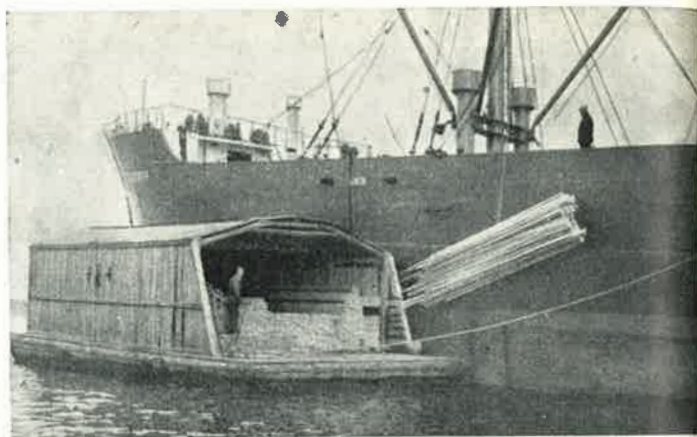
Myyty tavara kuormataan proomuihin, merkataan ja —

Laivan perämies kuittaa tavaran saaduksi. Tähän päättyykin meidän osuutemme, sillä —

— siirretään hinaajalla laivaan lastattavaksi.

— nyt hoitelevat jo muut työnantajat asioita.

Hallan Mieskuoro, jota johtaa sos.-pääll. Eero Leppä, järjesti onnistuneen kahvikonsertin, josta tämä kuva on otettu. Marttojen kahvitarjoilu parhaillaan käynnissä.

Miehen työ.

Huhtikuun 21 p:nä putosi Hallan tehtaitten hinaajalaivan "Ranin" kansimies Urpo Herrala, laivan ollessa siirtelemässä proomuja Hallan lautatarhan rannassa, mereen. Hän oli ollut laivan peräkannella ohjailemassa hinausköyttä, jolloin joutui sen ja laivan kaiteen väliin puristukseen ja siitä edelleen veteen. Pudotessaan hän loukkasi poskensa, johon tuli suuri haava, ja menetti tajuntansa. Hän olisikin hukkunut, ellei laivan päällikkö Veijo Väinö Virtanen olisi täysissä talvivarusteissa hypännyt mereen jäälaattojen väliin ja onnistunut saamaan tukevan otteen jo veden pinnan alle painumassa olevaan Herralaan. Kun Virtasen ennen veteen hyppäämistään heittänyt pelastusrengas oli lähellä, sai hän siitä kiinni ja voi tukea Herralaa siihen, kun hänen omat määrät vaatteensa alkoivat painaa häntä upoksiin. Läheisestä proomusta paikalle tulleet miehet auttoivat molemmat veden varassa olleet ylös, minkä jälkeen Herrala vietiin tajuttomana laivan konehuoneeseen, missä hän sitten virkosi. Kun Herralan poskessa oli iso verta vuotava haava, vei Virtanen hänet Kotkan satamaan, missä vastassa oli sairaauto, jolla Herrala kuljetettiin kaupungin sairaalaan. Virtanen lähti laivalla takaisin Hallaan ja pääsi vasta sitten vaihtamaan kuivat vaatteet ylleen.

Tässä on kaikessa koruttomuudessaan eräs sankaritarina, josta ei ylistyslauluja kirjoitella, mutta joka tulee säilymään mielissämme. Se oli MIEHEN TYÖ.

Ainoastaan niillä ihmisillä on lämpöä, ne yksin voivat sitä jakaa, jotka tuntevat syvästi ja tulkitsevat tunteitaan yksinkertaisesti ja koko sielullaan.

Ch. Wagner.

Osoita minulle, että voit hillitä itsesi, niin sanon sinulle, oletko saanut kasvatuksen. Ilman sitä on kaikki kasvatusta ollut arvotonta.

O. Swett-Marden.

Iloa ei puutu sieltä, missä on työtä, järjestystä ja uskollisuutta.

J. K. Lavater.

Säästetyistä puista tulee suuri talvinen takkatuli.
Verner v. Heidenstam.

Nautinnon pikarin pohjalla on katumuksen sakka.
J. O. Wallin.

Läpi eikä ohi kulkee tiesi!

Ludvig Reeg.

Sydän on suuriarvoisempi kuin pää.

Luiscius.

TYYNE MAIJA SALMINEN:

Tavallisen tytön juhannus.

Oli juhannusaatto. Mirva makasi vuoteessaan jalka kipsissä. Hän oli viikko sitten, ollessaan Hanneksen kanssa retkeilyllä, katkaissut jalkansa pudotessaan kalliolta kivirotkoon. Kaikki toiset olivat tänään lähteneet saareen viettämään juhannusta, vain hän ja äiti olivat jääneet kotiin. Koti oli hiljainen, ulkona säteili kesken heleä aurinko, valkoisia pilviä vaelsi etelästä pohjoiseen, tuollaisia untuvaisia poutapilviä, joissa kuvio vaihtelevat mitä merkillisimmiksi näyiksi. He asuivat helsinkiläisen kivitalon kuudennessa kerroksessa, missä sängystäkin voi katsella ikkunan takana kaartuvaa taivasta. Mirvalla oli harvoin näin rauhallista hetkeä. Hiljainen ilo ja odotus täytti hänen sydämensä. Hannes oli luvannut tulla hänen luokseen tänä iltana; he viettäisivät yhdessä juhannusyön.

Mirva pyysi äitiä auttamaan uuden kesäleningin hänen ylleen ja pitämään peiliä, että hän sai kammata vaaleat kiharansa. Hannes oli luvannut tulla jo yhdeksäntoista aikaan. Äiti oli laittanut Mirvan vuoteen luo kahvipöydän ja kantanut siihen viiniäkin. Hän oli niin ymmärtäväinen ja kiltti! Mirva oli kaikesta tästä niin kiitollinen äidille.

Kohta Hannes jo saapuisikin.

Rouva Mäkelä taputti hiljaa tyttärensä poskea, jota luonnollinen, nuoren veren hehku punasi.

— Minä menen nyt keittiön puolelle, hän sanoi. — Kiehautan kahvin valmiiksi.

— Mutta äiti, pidättehän meille seuraa, Mirva pyysi.

— Olen väsynyt, tahdon mennä aikaisin nukkumaan tänään, rouva Mäkelä vastasi nauraen. — Kun Leena ja Vilhokin ovat poissa, nautin hiljaisuudesta täydestä sydämeistäni.

Nyökäyttäen harmaahiuksista päättään hän poistui keittiön puolelle. Mirva katseli hellästi hänen jälkeensä. Äiti oli suurenmoinen nainen. Jo kymmenen vuoden ajan hän oli yksin huolehtinut heidän taloudestaan isän kuoltua tapaturmaisesti. Tämä oli ollut heille ankara isku, mutta rouva Mäkelä oli urhoollisesti taistellut taloudellisia vaikeuksia vastaan. Mieheensä henkivakuutuksen turvin ja ahkeralla työllä hän oli kouluttanut kolmea

lastaan. Mirva oli lukenut ylioppilaaksi ja Leena kävi vielä koulua, mutta Vilho oli jättänyt koulunkäynnin kesken ja ryhtynyt työhön, lukien kuitenkin iltaisin kauppaopistossa.

He lapset kunnioittivat äitiään. Pyykinpesulla ja siivouksella tämä oli ensimmäisenä leskeysvuotenaan elättänyt heidät ja nyt hän omisti pesu- ja siivitysliikkeen, joka tuotti niin paljon, ettei heillä ollut puutetta mistään. He ymmärsivät antaa sille arvoa, ja kuvittelematta mitään suurellisempaa kuin heillä oli he pyrkivät jokainen omalta osaltaan helpottamaan äidin oloa.

Mirva katseli unelmoiden ikkunasta ulos. Taivas oli jo hiukan tummunut ja aurinko kääntynyt lännen puolelle. Hän ajatteli Hannesta. Heidän ystävyytensä oli alkanut talvella. Hannes oli pankkivirkailijana samassa pankissa, missä Mirvakin työskenteli, mutta tuskin he koskaan olisivat joutuneet lähempään tuttavuuteen, elleivät kerran, eräänä helmikuuisena sunnuntaina, olisi tavanneet toisiaan hiihtoretkellä. Mirva oli sinä aamuna lähtenyt yksin hiihtämään ja hiihdellut ulos kaupungista, jään yli Kulosaareen. Seistessään korkealla kalliolla ja ihailemalla aurinkoista näköalaa hän oli kuullut viereltään nimeään mainittavan ja kääntyessään nähnyt Hanneksen, joka seisoi hänen lähellä nauraen niin, että valkoiset hampaat loistivat. Siitä lähtien he olivat retkeilleet yhdessä milloin missäkin. Mirva oli oppinut pitämään Hanneksesta, vaikka työtovereiden kesken kulkikin hänestä kaikenlaisia juttuja. Hannes muka joi ja

hänellä oli paljon naisseuraa. Juuri sinä päivänä, kun Mirva katkaisi jalkansa, Hannes oli suudellut häntä ja sanonut rakastavansa häntä. Ja Mirva oli alkanut rakastaa Hannesta kaikesta sydämestään, unohtaen ne typerät jutut, joita työtoverit levittelivät. Eihän Hannes ollut keikaileva ja itserakas, kuten naissankarit tavallisesti, vaan käyttäytyi tasaisesti ja siivosti. Vaikka toisinaan — sen Mirva myönsi — Hannes käytti mielikuvitusta enemmän kuin järkeään, niin että hänet voi joskus saada kiinni pienestä valheesta. Sellaiset pienet valheet! Mirva ei voinut muuta kuin hymyillä muistelllessaan niitä.

Ovikello soi. Mirva kohottautui istumaan vaistomaisesti korjaten pukuaan ja hiuksiaan. Tämä olisi Hanneksen kolmas vierailu. Ja äitikin suhtautui myötämielisesti hänen seurusteluunsa Hanneksen kanssa.

Äiti meni avaamaan, mutta kesti pitkän aikaa, ennenkuin kamarin ovi aukeni ja Mirvan suureksi hämmästykseksi huoneeseen astui aivan vieras mies. Mies oli keskikokoinen ja tumma ja näytti olevan hieman hämillään. Äiti seisoj ovella huolestuneen näköisenä, mutta katosi siitä, kun vieras ojensi suuren sireenikimpun Mirvalle ja esitteli itsensä.

— Suokaa anteeksi, että minä tulín. Olen Hanneksen veli, Niilo, mies sanoi punastuen. — Hannes oli estynyt tulemasta ja hän pyysi minua tuomaan nämä kukkasat.

— Kiitos!, Mirva sopersi tuijottaen vieraaseen. — Mikä, mikä este Hannekselle tuli?

— Hän — niin — hän joutui lähtemään maalle, Niilo änkytti seisten Mirvan vuoteen ääressä.

— Kiitos kukista, istukaa toki, eihän teillä ole kiirettä, vai odotetaanko teitä jonnekin?, Mirva kysyi ja yritti hymyillä, vaikka pettymys nosti kyyneleet silmiin. Hän oli niin odottanut Hannesta, kuvitellut, kuinka hauskaa heillä olisi täällä kotona nyt, kun hän ei päässyt vuoteesta mihinkään.

Nuori mies istuutui. Hän katseli jo hymyillen Mirvaa, mutta hänen koko olemuksestaan huokui ujoa anteeksi-pyyntöä. Äkkiä Mirvan mieleen välähti, että Hannes oli pakottanut veljensä tulemaan. Mutta miksi?

— Kukat ovat kauniita, hän sanoi. — Ettekö haluaisi koputtaa keittiön oveen ja pyytää äitiä laittamaan ne maljakkoon.

— Kernaasti, Niilo vastasi ja teki niinkuin oli pyydetty.

Rouva Mäkelä tuli heti hymyillen ystävällisesti vieraalle ja ihasteli kukkia ryhtymättä minkäänlaiseen kuulusteluun. Mirva katseli tutkivasti vieraansa kasvoja. Niilo ei ollut veljensä näköinen. Hän oli jollain tavoin miehekkäämpi, vaikka hänellä olikin ujo hymy ja silmät olivat tummansiniset ja totiset. Olikohan Hannes ollut rehellinen lähettäessään veljensä hänen luokseen?

— Sanokaa minulle aivan suoraan, lähtikö Hannes maalle?, hän kysyi äkkiä.

Niilo kirosi itsekseen tilannetta. Hän oli kuvitellut, että tämäkin tyttö olisi ollut samanlainen kuin Hanneksen muut ihastukset. Jos niin olisi ollut, olisi tehtävä muodostunut hänelle helpoksi. Hän olisi päässyt sillä, että esitti veljensä terveiset ja antoi kukkaset. Mutta Mirva oli toisenlainen, aivan tavallinen, niin vaatimaton ja yksinkertainen. Tytön siniset silmät, jotka katsoivat suoraan häneen, olivat rehelliset ja älykkäät. Tuota tyttöä ei voinut pettää eikä kannattanut valehdella hänelle.

— Niin ainakin Hannes sanoi tullessaan kotiin ja pyytäessään minua lähtemään luokseen, Niilo vastasi. — Saatte suoda Hannekselle anteeksi, että hän teki näin.

Niilo nousi seisomaan vaivautuneen näköisenä. Mutta Mirva katsoi häneen ymmärtäväisesti. Tilanne oli kiusallinen heille molemmille. Välitön yhteisymmärrys teki kohtausten kuitenkin mutkattomaksi ja se, mikä tässä oli kiusallista, ei ollut heidän syytään.

— Voi, alkää menkö, ellei teillä ole kiire, Mirva pyysi. — Istukaa hetken aikaa, äiti tuo pian kahvia.

Niilo hymyili vapautuneesti ja istahti heti uudelleen sanoen:

— Ei minulla kylläkään ole mihinkään kiirettä.

Hetken kuluttua rouva Mäkelä toi kahvipannun ja toivotti heille hauskaa iltaa sanoen menevänsä nukkumaan, kun Mirvalla kerran oli seuraa. Ja niin jäivät Mirva ja Niilo kahden.

Rouva Mäkelä oli laskenut kahvipannun pöydälle niin, että Mirva saattoi itse kaataa kahvia kuppeihin. He aloittivat keskustelun kukista ja huomaamatta se siirtyi kirjallisuuteen, teatteriin ja taiteeseen yleensä, kunnes puhe sitten kääntyi heihin itseensä. Niilo kertoi pieniä tapahtumia elämästään, työstään ja kodista, mutta sanallakaan hän ei maininnut Hannesta.

Niin ilta kului nopeasti vaihtuen hämyiseksi yöksi. Niilo oikein säpsähti vilkaistessaan kelloon.

— Nyt minun on poistuttava, että pääsette nukkumaan. Kiitän teitä tästä illasta. Saanko tulla uudelleen tervehtimään?

— Ei minua vielä nukuta. Ja nythän on juhannusyö!, sanoi Mirva hiljaa. — Muuten minähän saan kiittää teitä, kun vaivaudutte tulemaan luokseni. Olette tietysti tervetullut toistekin, enhän vielä pitkään aikaan pääse ulos.

Niilo piti lujasti Mirvan kättä omassaan.

— Tullessani tänne en osannut kuvitellakaan tapavani teidänlaisenne tytön, hän sanoi rehellisesti.

— Minkälainen sitten olen?, Mirva kysyi.

— Olette — niin — olette aivan tavallinen tyttö, Niilo naurahti. Hän puristi Mirvan kättä lujemmin ja sanoi: Hyvää yötä, Mirva, nukkukaa nyt oikein hyvin, tulen huomenna uudelleen, jos saan tulla.

— Tietenkin saatte, Niilo, Mirva vastasi.

Niilon mentyä Mirva riisuutui ja makasi sitten pitkän aikaa miettien illan tapahtumaa. Puheet Hanneksen huikentelevaisuudesta olivat sittenkin totta! Nyt hän uskoi ne. Hannes ei tahtonut tulla juhannusyöksi tytön luokse, joka ei päässyt ulos tanssimaan ja pitämään hauskaa. Mutta Niilo oli tullut ja istunut monta tuntia hänen seurassaan, vieläpä luvannut tulla uudelleenkin, koska hän, Mirva, oli vain tavallinen tyttö! Niilokin oli vain tavallinen nuori mies, yksinkertainen ja rehellinen, juuri sellainen kuin ihmisen tuli ollakin niissä puitteissa, joissa Mirva tunsi elämännonnen piilevän.

Sirä mukaa kuin juhannusaamu valkeni ja taivas kirkastui, valkeni Mirvan mieli ja silmät alkoivat loistaa.

Ihmisellä on kaksi siipeä, joilla hän kohoaa yli maan. vilpittömyys ja puhtaus.

Tuomas Kempiläinen.

Ei ole suurempaa onnettomuutta kuin se, että ihminen alkaa pelätä totuutta, peläten sen paljastavan hänet.

Blaise Pascal.

Silloin kun alamme tuntea vihaa kiistellössämme, emme enää väittele totuuden, vaan oman itsemme puolesta.

Thomas Carlyle.

Nin harvinaista kuin lie tosi rakkaus — vielä harvinaisempaa on tosi ystävyys.

La Rochefoucauld.

Mutkan kautta kulkemista.

Arkkitehtitoimisto Linnan konttorineitoset seisoivat kassanhoitajattaren ympärillä puhellen ja naureskellen. Kerttu Lari, toimiston vilkas konekirjoittajatar, ja Martta Sora, kassanhoitaja, olivat juuri lyöneet vetoa siitä, ettei kesäkodista saa pyydystetyksi itselleen aviomiestä. Martta nim. väitti siten ja Kerttu taas oli sanonut, että hänpä näyttää juuri edessä olevan kesälomansa aikana, että kyllä hän vain miehen saa. Sadasta markasta he olivat lyöneet vetoa.

— Kyllä sinä nyt vetosi häviät, Kerttu, naureskeltivat tytöt kuorossa, kun samassa konttorin ovi aukeni ja huoneeseen astui toimiston johtaja, arkkitehti Kilpi. Tytöt vaikenivat ja siirtyivät omille paikoilleen istumaan, mutta arkkitehti kysyi hieman huvitettuna, ennenkuin astui huoneeseensa:

— Mistä neiti Lari nyt on vetoa lyönyt?

Eräs neitosista aikoi ruveta kertomaan, mutta Kerttu huusi kauhuissaan: — Siiri hiljaa! Et saa kertoa! Arkkitehti Kilpi hymähti ja poistui huoneeseensa.

* * *

Nyt istui Kerttu Lari Siintolan kesäkodin riippuverkossa ja mietti. Hänen lomastaan oli kolmas viikko kulumassa eikä hänellä ollut kiikarissaan vielä pientä häivähdystäkään mistään sulhasen tapaisesta. Näinköhän saisi maksaa tuon satamarkkaa Martalle? Taisi olla Siiri oikeassa, kun oli sanonut, että vedonlyönti jo sinänsä oli syntiä ja vieläkin suurempi synti, kun lyötiin vetoa tuollaisista vakavista asioista. Mutta sellaisesta puheesta ei Kerttu ollut perustellut, sillä hän oli ollut innokas lyömään vetoa mitä ihmeellisimmistä asioista. Ja useimmiten hän oli voittanut vetonsa. Mutta nyt taisi tulla häviö eteen.

— Mitä minä tulín tänne kylpylään, täällä on kilpailu vieläkin suurempi kuin muualla, tuumi Kerttu närkästyneenä itselleen. — Yhtä miestä kohti on varmasti kymmenen naista. Jos lähaisin jonnekin muualle . . . vaikka samanlaisia taitaa olla sielläkin.

Siintolan kesäkotit oli tuollainen kylpylähuvila, johon mahtui parikymmentä asukasta. Mutta rannalla, kasinolla, retkillä tutustui kyllä muihinkin kylpyvieraisiin, jos vain tahtoi. Ja Kerttu kyllä tahtoi. Hän ei ollut koskaan ennen ollut tällaisessa paikassa lomaansa viettämässä, aina vain sukulaisten luona. Mutta nyt

hän oli talven aikana ansainnut ylitöitä tekemällä siksi paljon rahaa, että hän saattoi kerrankin kustantaa itselleen muutakin kuin ikuisia sukulaiskoteja.

Loma kesäkodissa. Se oli vuosikautia ollut Kertun unelmien huippu. Ja sitten oli Martta Sora yrittänyt järkyttää hänen unelmiaan virkkamalla:

— Vai luulet sinä, että kesäkodeissa niin hauskaa on. Kyllä minä tiedän, millaista niissä on. Naisia vilisemällä kuin hiekkajyviä ja miehiä siellä sun täällä kuin kalliita helmiä. Huh, huh, kuivaa niissä on.

Mutta tuollaista puhetta ei Kerttu ensinkään halunnut uskoa. — Miksikäs ihmiset aina niihin kesäkodeihin menevät ja täyttävät ne, oli hän ihmetellyt Martalle, — jos niissä niin ikävää olisi. — Kerrotaanhan silti romaaneissakin kesäkotien . . .

— Romaaneissa, oli Martta ivailut. — Romaanit ovat aikaihmissen satukirjoja. Älä sinä usko niihin, vaan usko minun kokemuksiini.

Silloin vilkas Kerttu oli ryöpsähtänyt ja tiedoittanut kaikuvalla äänellä: — Minä näytän sinulle, että niissä on hauskaa ja että kesäkodista saa hankituksi itselleen aviomiehenkin. Saat nähdä, minä kaappaan miehen itselleni jostakin kesäkodista. Lyödään vetoa.

Ja tässä, hän, Kerttu, nyt keinui riippumatossa eikä hänellä ollut pienintä tietoakaan sulhasesta. Eipä silti, ettei hänellä herraseuraa olisi ollut. Hänen suosiotaan kilpaili useakin mies, tanssiakin hän sai kasinolla, pientä hakkailuakin oli ollut, mutta Kertun täytyi surukseen todeta, ettei ainoakaan miehistä tunnutun olevan mitenkään vakavammissa aikeissa.

Kerttu oli, viimeisiä ajatuksiaan hautoessaan, lähtenyt kävelemään uimarannalle, jossa nauru, laulu ja puheensorina täyttivät ilman. Nähdessään ryhmän tuttuja istumassa erään hempeätä valssia soittavan gramofoonin ympärillä, hän lyöttäytyi heihin kuumissaan tänä helteisenä kesäpäivänä. Joku ojensi hänelle sanomalehden, jolla hän sai leyhytellä itselleen viileyttä. Mutta lehden heiluttaminen väsytti häntä. Hän käpristyi hiekkiaan kyljelleen, levitti sanomalehden eteensä suojaksi aurinkoa vastaan ja alkoi aivan ajatuksettomasti lukea sen ilmoitussivuja. Yhtäkkiä hän kavahti istumaan, luki vielä kerran hymyillen jotakin lehdestä, viskasi sen sitten hiekalle ja hypähti seisomaan.

— Hyvästi! Ja kiitos hauskaista seurasta! Nyt minä lähden! Hän poistui nopeasti, toisten jäädessä hämmästyneinä katsomaan hänen jälkeensä. Mutta vielä samana iltana matkusti Kettu Siintolasta Kivirannan kesäkotiin, josta hän oli nähnyt ilmoituksen lehdessä. Se oli ollut niin houkutteleva. "Tenniskenttä, moottori-vene, hauskoja retkiä, tanssia, oma huvimestari." Sel- laista siinä ilmoituksessa oli ollut! Ja Kerttu oli tuu- minut, että sellaisessa paikassa, jossa oli oikein huvi- mestari ja jossa luvattiin tuollaista hauskaa niin pal- jon, täytyi olla miehiäkin. "Ja vaikka saisin kolme puolet Suomen kesäkodeista nyt lomani aikana, niin sulhasen minä hankin itselleni", oli Kerttu päättäväi- senä tuuminut lähtiessään Siintolasta.

Mahdollisuudet olivat tosiaan Kivirannassa suurem- mat kuin Siintolassa, sen Kerttu huomasi heti saapues- saan. Siellä oli tosin parikymmentä naista, mutta niis- tä suurin osa rouvia ja useita kuusissakymmenissä ole- via naisia. Miehiä oli kahdeksan, niistä tosin kolme aviomiestä. Ja mitä niihin jällellä olevaan viiteen tui- lee, näkyi niillä jo olevan valloittajansa, ainakin tila- päisesti. Mutta ainahan saattoi yrittää lyödä joku toi- nen laudalta! Kului kuitenkin kokonainen viikko il- man mitään tuloksia. Kerttua alkoi nyt asia suorastaan sapettaa, se muuttui hänelle kunnia-asiaksi. Ei hän enää perustellut siitä, että menettäisi satamarkkasen, mutta häntä harmitti se ilkkuva nauru, jolla tytöt hän- tä tervehtisivät, ja Martta Soran kiusoitteleva, hännä- vä: "Sanoinhan minä sinulle!"

Sitten saapui kuitenkin maisteri Parvi. Jo ensi ilta- na hän tanssitti eniten Kerttua ja seuraavana päivänä pyysi venematulle kanssaan. Maisteri oli hauskan nä- köinen prilliniekkä, vilkas, humoristinen. Kerttu ja hän viihtyivät mainiosti yhdessä. Viikon päivät he sai- vat seurustella ja Kerttu koetti tuoda esiin kaikki vie- hättävimmät luonteenomaisuutensa. Hänellä ei tosin ollut mitään vastaan muuttua rouva Parveksi. Mutta sitten sekaantui kohtalo leikkiin: eräänä aamuna pala- tessaan uimarannasta näki Kerttu Kivirannan vilpo- lassa aamupuuroa syömässä Arkkitehti-toimisto Linnan omistajan, arkkitehti Kilven — johtajansa!

— Miten hauskaa, kun johtajakin tuli tänne, valehteli Kerttu reippaasti tervehtiessään johtaja Kilpeä, vaik- kakin hän ensi hetkessä ajatteli, että nyt hänen omat "piirustuksensa" varmaankin menisivät sekaisin. Mut- ta vähitellen hän rauhoittui. Sillä eihän johtaja Kilpi tietenkään sekaantuisi hänen asioihinsa, mitä hän sii- tä välittäisi, kenen kanssa Kerttu seurusteli. Ja reip- pain mielin Kerttu aamiaisen jälkeen lähti ongelle maisteri Parven kanssa johtajan jäädessä vanhojen tä- tien seuraan vilpolaan istuskelemaan.

Mutta koko ajan ongella ollessaan Kerttu oli hyvin

hajamielinen eikä malttanut olla useampaakin kertaa huomauttamatta johtaja Kilven tulosta, joten maisteri Parvi lopulta virkkoi: "Kyllä arkkitehti Kilven tulo te- ki teihin järkyttävän vaikutuksen." Kerttu hymähti ja tuumi itsekseen: "Järkyttävämpä tosiaan..." Hän tiesi varsin hyvin, ettei hänen levottomuuteensa ollut syynä vain jonkinlainen epämääräinen pelko, että johtaja se- kaantuisi jollakin tavoin hänen hakkailuunsa, miten, si- tä hän ei osannut selvittää itselleen, vaan siihen le- vottomuuteen oli paljon vakavampi syy.

Kerttu oli, kuten useat muutkin toimiston neitosista, erittäin ihastunut johtajaansa. Miten syvästi, sitä hän ei oikein tiennyt, mutta sen hän tiesi, että kaikki toi- veet sille suunnalle olivat tuomut epäonnistumaan. Johtaja Kilpi oli tosiaan miellyttävä herrasmies ja esi- merkillinen esimies, mutta hän ei ollut vielä milloin- kaan osoittanut pienimpiäkään hakkailun oireita ke- henkään toimiston naiseen nähden. Mutta nyt hän oli täällä etäällä ja Kertusta tuntui jollakin tavoin vas- tenmieliseltä näyttäytyä aina maisteri Parven seuras- sa johtajan nähden.

Parisen viikkoa kului Kivirannassa suuressa jänni- tyksessä. Kerttu oli joutunut kieppumaan nyt noiden kahden miehen välillä, sillä johtaja osoitti hänelle il- meistä huomaavaisuuttaan. Nyt veti maisteri Parvi Kerttua kovasti puoleensa, koska Kerttu otaksui saa- vansa hänestä sen kaipaamansa aviomiehen ja huomasi myös pitävänsä maisterista, mutta toisaalta kunnioitus johtaja Kilpeä kohtaan sai hänet epävarmaksi ja sitä paitsi tuntui tavattoman hauskalta seurustella tuon ihaillun johtajan kanssa.

Kivirannan asukit eivät tietenkään olleet tietoisia Kertun tunteista ja sisäisistä "taisteluista", mutta hei- tä huvitti noiden kahden miehen ilmeinen kilpailu. Useimmiten näytti siltä, että maisteri oli tappiolla, sil- lä kun arkkitehti vain tuli ja pyysi Kerttua jonnekin, oli tämä valmis heti lähtemään ilman pienimpiäkään verukkeita.

"Mies on ihan mahdoton", kiukutteli Kerttu itse- seen. "Miksei hän kosi!" Nämä ajatukset tarkoittivat tietenkin maisteria eikä arkkitehtiä. Kolmen päivän kuluttua Kertun loma olisi lopussa, hänen oli lähdet- tävä Helsinkiin ja maisteri ei tulisi Helsinkiin, koska hän oli opettajana eräässä maaseutukaupungissa. "Mutta minä pakotan hänet kosimaan itseäni", tuumi Kerttu päättäväisesti. "Parvi parka on tietenkin epä- varma vastauksestani, sillä hänhän voi luulla saavansa rukkaset, kun johtaja aina kieppuu minun ympärilläni, ja misiä hän tietää, ettei johtajasta ole toiveita. Ei, kyllä minä jo huomispäivänä itse kosin häntä, epäsuo- rasti, jotta hänen täytyy kosia minua suorasti."

Seuraavana päivänä ei kosimistilaisuutta kuitenkaan

ilmaan: unut Kertulle Johtaja tuntui olevan tavallista enemmän Kertun kintereillä ja ilta teetä juodessaan hän pyysi Kerttua soutelemaan. Kerttu lähti, vaikka häntä suututti, kun hänessä ei ollut sen vertaa sisua, että olisi kieltäytynyt. Mutta mukavaahan johtajan kanssa oli olla, kun ei vain olisi kiusannut se kosintajuttu.

"Viimeistä edellinen ilta. Nyt tai ei koskaan", tuumi Kerttu ja vetäisi kammalla vielä muutaman kerran hiuksiaan saadakseen syvän laineen vieläkin pehmeämpänä laskeutumaan toiselle ohimolleen. Vielä viimeinen tarkastus peilistä. Kaikki oli kunnossa, silmät loistivat kuin tilauksesta ja huulet olivat heloittavan punaiset, koska hän oli ihan tarkoituksellisesti pureskellut niitä saadakseen ne mahdollisimman punaisiksi. Kerttu otti pöydältä erään kirjan käteensä ja astui käytävään. Hän oli saanut kirjan lainaksi maisterilta ja veisi nyt sen takaisin. "Voi miesparka, jos tietäisit, mikä kauhistus sinua nyt lähestyy", ajatteli hän kulkiessaan yläkerran mutkikasta käytävää. Tuossa oli punainen esirippu, sen takana oli halli ja sieltä johti ovi maisterin huoneeseen. "Tuo esirippu erottaa siis minut tällä hetkellä tulevasta aviomiehestäni," tuumi Kerttu ja heilautti sen syrjään hienoisella jännityksellä.

Vain muutaman askeleen päässä esiripusta istui johtaja Kilpi! Kertun huulilta oli vähällä pujahtaa sana: "Tietysti!" Hän oli hämillään ja harmissaan. Miten hän nyt voisi mennä Kilven nähden huoneeseen?

"Teitä minä juuri odotinkin," virkkoi Kilpi ja heitti lehden, joka hänellä oli kädessään, pöydälle. "Nyt tulee ihana kuutamo ja hongikko on silloin näkemisen arvoinen. Lähdettekö kävelemään?"

Kerttu tunsu punastuvansa, niin hämillään ja levoton hän oli. Hän änkytti: "Minä... minä... niin, kyllä, minä." Hän astui maisterin ovea kohden. Melkein onnettomana hän katsoi johtajaan. Koputtaessaan ovelle hän virkkoi: "Minä pistän vain tämän kirjan maisteri Parven huoneeseen. Se oli lainassa minulla." Hän avasi oven, astui huoneeseen. Maisteri ei ollut siellä! Hän jätti kirjan pöydälle ja palasi halliin. "Huomenna, huomenna on vielä aikaa", tuumi hän itsekseen ja virkkoi hymyillen Kilvelle: "Niin, lähdetään vain."

"Katsokaa nyt, eikö tämä ole kuin uhkeata, kultaista pilaristoa?", puheli arkkitehti. Hän tarttui Kertun käsivarteen ja johdatti hänet tuohon ihanaan, kuutamoiseen metsään. Hän jatkoi miellyttävällä, matalalla äänellään: "Minusta on luonnollista, että metsää sanotaan luonnon temppeliksi." Hän vaikenä hetkeksi, pysähtyi ja kääntyi katsomaan Kerttua. "Ja tässä luon-

non kultaisessa temppelissä minä tahdon sanoa sinulle, että haluan omakseni sinut. Juuri sinut."

Kertun ensimmäiset sanat, kun hänellä oli mahdollisuus puhua, olivat: "Se tapahtui todella yhdennellätoista hetkellä."

"Miten niin", kysäisi arkkitehti.

"Sen selitän joskus myöhemmin, mutta sen vain sanon, että jos arkkitehti, jos sinä... olisit sanonut tämän Helsingissä ennen lähtöäni, olisi minulta säästynyt eri paljon vaivaa. Niin, niin, et sinä nyt ymmärrä tästä puheestani mitään. Mutta kyllä tämä elämä on vain sellaista mutkan kautta kulkemista!" Hän painautui onnellisena tulevan aviomiehensä rintaa vasten, miehen, jota hän ei ollut edes yrittänytkaan pyydystää!

HUUMORIA.

Eräällä näyttelijällä oli aivan mahdoton käsiala. Kertan hän kirjoitti kirjeen eräälle tuttavalleen, joka asui toisella paikkakunnalla. Tämä koetti turhaan saada selville, mitä kirjeessä oli. Eikä kukaan hänen ystäviäänkään, joille hän näytti kirjetä, kyennyt lukemaan sitä. Lopulta eräs sanoi:

— Vie apteekkarille, hän on tottunut selvittelemään lääkemääräysten sotkuisia merkintöjä.

Hän teki työtä käskettyä. Apteekkari tutki kirjetä kotvan ja sanoi sitten:

— En minä voi antaa tällä spriitä enemmän kuin 200 grammaa.

Eurooppalainen tiedemies puhui eräässä Kiinan yliopistossa. Tulkki käänsi puheen mustalle taululle kiinalaisin sanamerkein. Kun tulkki piti toisinaan huomattavia taukoja, kysyi puhuja esityksensä päätyttyä syytä tähän.

— Me kirjoitamme vain silloin, kun puhujalla on jotakin sanomista, vastasi tulkki.

Eräs naistautiopin professori oli tunnettu saituudestaan. Kun hänen tyttärensä meni naimisiin, isä antoi hänelle häälähjäksi kauniin hopeisen maljan. Koko hääyleisö ihaili sitä, mutta joku oikein utelias oli koettanut, paljonko se painoi ja katsonut sitä joka puolelta. Vilkaistessaan pohjaan hän huomasi siellä kaiverruksen: "Kiitollisilta kättilöiltä".

OIKAISU.

Sivulla 48 olevan kuvan alla mainitaan, että Ky.—Kuu. tehtaitten talviurheilukauden päättäjätalouudessa toimi kuuluttajana ins. Kalle Pääkkönen, kun tietenkin piti olla ins. Kalle Paananen. Anteeksi pyytään oikaisemme sattuneen erehdyksen.

Toimitus: A. LAUNIKARI (vastaava), A. YLIKANGAS (toimitussihteeri).

Näin voi käydä sille, joka hyppää
liikkeellä olevasta junasta.

